

S B O R N Í K

NÁRODNÍHO MUZEA V PRAZE

ACTA MUSEI NATIONALIS PRAGAE

Řada C - literární historie

Sv. VI (1961), čís. 1—2

Series C - historia litterarum

Vol. VI (1961), num. 1—2

REDAKTOR KAREL ŠVEHLA

Miroslav Boháček

RUKOPISY MLADOVOŽICKÉ ZÁMECKÉ KNIHOVNY

LES MANUSCRITS DE LA BIBLIOTHÈQUE
DU CHÂTEAU DE MLADÁ VOŽICE

PŘEDMLUVA

- OBSAH:**
- I. Rukopisy mladovožické zámecké knihovny, dnešní uložení a podoba sbírky.*
 - II. Budovatelé rukopisné sbírky z rodu Kuenburgů.*
 - III. Kodexy známé provenience.*
 - IV. Knižní vlastnické značky — supralibros a exlibris — a jejich význam.*
 - V. Nejstarší jádro sbírky:
a) Kodexy se supralibros.
b) Kodexy s exlibris.*
 - VII. Kodexy bez vlastnických značek.*
 - VIII. Celková charakteristika sbírky.*
 - IX. Dnešní význam sbírky. Vzácnější rukopisy a rukopisy her Calderónových.*
 - X. Uspořádání soupisu.*

Jako další výsledek soustavného průzkumu a katalogizace rukopisů zámeckých knihoven, které provádí komise Československé akademie věd pro soupis rukopisů, dostává se na veřejnost soupis rukopisů knihovny zámku Mladá Vožice v Čechách. Soupis zachycuje nynější stav této sbírky, uložené dnes v Muzeu knihy na státním zámku ve Žďáru nad Sázavou. Při jejím novém uspořádání, provedeném péčí Knihovny Národního muzea v Praze, byly do ní pojaty jako kmenový základ především 72 rukopisné svazky zjištěné ve vlastním fondu zámecké knihovny mladovožické. Tento fond byl po převzetí zámku Mladá Vožice místním národním výborem r. 1947 uložen v depozitářích státní památkové správy a r. 1955 odvezen k odbornému zpracování do Národního muzea

v Praze. K tomuto základu přibýly pak postupně čtyři nesvázané rukopisy universitních přednášek (dále v soupisu sign. R 74—77), které byly státní památkovou správou prozatímně uschovány mimo souvislost s knihovnou, a dále v r. 1960 patnáct rukopisných svazků (sign. R 64—73), které sice podle signatur a knižních značek (exlibris a supralibros) patřily do zámecké knihovny, ale dostaly se — patrně jako památky na různé členy rodiny bývalých vlastníků — do zámeckého archívu. S archívním materiálem panství Mladá Vožice byly tyto svazky po r. 1945 převzaty zemědělsko-lesnickým archívem v Jindřichově Hradci a po nové organizaci archívů uloženy ve státním archívu v Benešově, kde se mi podařilo určit jejich původ z mladovožické zámecké knihovny. Spolu s dalším kodexem této knihovny (R 63), nalezeným archivářem dr. Jiřím Tywoniakem na děkanském úřadě v Neveklově, byly pak postoupeny se svolením státní archívní správy Knihovně Národního muzea a jí připojeny k ostatním rukopisům mladovožické knihovny, jejichž počet tím dosáhl 92 svazků. Takto složený soubor rukopisů byl sestaven do samostatné řady signatur R 1—77, podle nichž je uspořádán i dále uveřejněný soupis, který je prvou podrobnější informací o podobě a obsahu mladovožické rukopisné sbírky.

Základní poučení o mladovožické knihovně, vybudované vlastníky z rodu říšských hrabat Kuenburgů, i o rukopisech v ní nashromážděných, přinesla sice už studie Antonína Dolenského z r. 1929 „Kuenburská knihovna“ (soukromý tisk), ale v podrobnostech si všímala jen několika starších rukopisů, které — až na jedinou výjimku — dnes už mezi mladovožickými rukopisy nejsou, a ostatní rukopisné kodexy přešla jen zcela stručnou zmínkou.

Nejvíce místa přitom Dolenský věnoval dokonce kusům, které už za jeho doby ve sbírce rukopisů zámecké knihovny nebyly, nebo tam sice byly uloženy, ale do knihovny nepatřily. Prvý byl kdysi admontský kodex z konce XII. a počátku XIII. stol., který byl za prvé světové války půjčen z Mladé Vožice do Salcburku a tam s nabídkou odkupu zadržen pro svůj vztah k nejstarším dějinám salcburského biskupství (o tom v. Dolenský, str. 9—10); druhý představovaly konvoluty s korespondencí Janá Aldringena z třicetileté války, o nichž Dolenský uváděl, že byly k rukopisnému oddělení „připojeny“, ale „byly snad původně součástíou archívu“ (str. 11). Mimo to zaznamenal Dolenský (str. 9) názvy čtyř rukopisů z XV. stol., z nichž už r. 1945 byl v knihovně zjištěn jen jediný (Lorenzo Valla, R 60), a ostatní kodexy shrnoval pod názvem „oddělení novějších rukopisů“. O něm napsal, že „obsahuje většinou spisy italských pojednání historicko-náboženských, instrukce nunciatur a relace. Mnohé výpisky rázu encyklopedického sloužily asi ke studiu mladých Kuenburků“.

Z Dolenského výkladů o mladovožických rukopisech vycházelo tedy najevo jen velmi málo podrobností a při pořizování jejich soupisu byl nejpoužitelnější údaj, že knihovna měla v jeho době celkem 78 rukopisů. Uvedené číslo je totiž shodné s nejvyšší signaturou značky H, kterou lze zjistit v lístkovém katalogu knihovny pořízeném (podle písemných dokladů u katalogu dochovaných) na sklonku světové války v r. 1918. Tehdy byly rukopisné kodexy knihovny — až na tři, snad omylem opomenuté — sestaveny do zvláštní řady uvedené značky (H — Handschriften) a opatřeny novými signaturami, tužkou do nich vpisovanými. Starší signatury v řadě rukopisných svazků dochované a sestávající z římské a arabské číslice (oddělení knihovny a pořadové číslo svazku) nasvědčují naopak tomu, že v původním uspořádání knihovny byly rukopisy řazeny mezi knihy tištěné do různých oddělení knihovny podle svého obsahu.

Soubor rukopisů o 78 signaturách značky H představuje tedy podobu mladovožické rukopisné sbírky, jakou měla v době, kdy byl pořízen lístkový katalog knihovny v r. 1918, i ještě za doby Dolenského. Z této podoby, kterou lze bezpečně rekonstruovat jednak z lístkového katalogu, jednak z listinného materiálu k němu připojeného, je proto nutno vycházet při zjišťování, zda se mladovožický soubor rukopisů dochoval v úplnosti, a čím je možno vysvětlit eventuelní mezery původní řady 78 signatur i neshody dnešního stavu s tím, co se čte u Dolenského.

Porovnáním dochovaných kodexů opatřených signaturou H s lístkovým katalogem vychází především najevo, že z počtu 78 signatur řady H není v dnešní sbírce 15 signatur, z nichž však jen 12 lze přesněji zjistit v lístkovém katalogu. Podle doslovného znění katalogizačních lístků jde tu o rukopisy:

- H 6: Geschichte von Böhmen, die über mein Alter hinausreicht, 1657—1773
- H 10: Gran comedia de Eco y Narciso de don Pedro Calderon (podpis Condesa de Harrach)
- H 17: Il fiero Policaro, tragicomedia
- H 18: El Gran Principe de Fez, Don Balthasar de Loyola
- H 19: Ein Theaterstück, worin die Personen Jonathas, Merob, Ahias, Abner
- H 26: Secretum secretissimum
- H 27: Petrus Franzen, Poesie
- H 28: Leichenrede am Beerdigungstage des Fürsten Vigilius Firmian, Domspropsten
- H 66: Epistola Ciceronis, übersetzt von Joh. Hofbauer, Gramatista
- H 75: Inventionis in suas partes divisio
- H 76: Französische Aufsätze
- H 78: Excerpte aus Herodot, Thukydides etc.

Osud těchto rukopisů není vyjasněn. Dolenský se sice o nich nezmiňuje, ale jistě jen proto, že mu zapadaly do „oddělení novějších rukopisů“, z nichž jednotlivé zvláště neuváděl. Lze proto počítat, že i za jeho doby ještě byly v knihovně a že patrně teprve později byly snad některé připojeny k archivnímu materiálu tak, jako se to stalo s dříve vzpomenutými kodexy nalezenými ve státním archívu v Benešově (to by mohlo platit o rukopisech H 6, 75 a 76), jiné však nejpravděpodobněji byly prodány. Při lístkovém katalogu zachoval se totiž i ceník některých mladovožických rukopisů (sestavený jen podle signatur, bez názvů) z doby někdy před druhou světovou válkou, v němž pod položkou „jüngere Handschriften“ jsou právě ze skupiny dnes pohřešovaných uváděny signatury H 10, 17, 18, 19, 26, 27, 28.

Týž dokument seznamenává mimo to do skupiny s názvem „ältere Handschriften“ (s vyššími cenami) signatury H 59, 60, 61 a 62, z nichž se dnes v mladovožické sbírce najde jen signatura H 61 (dnešní R 60), označující kodex s rukopisem děl Lorenza Vally, datovaným rokem 1462. Zbývající tři „starší“ rukopisy (H 59, 60 a 62) ve sbírce chybějí, ale při nich selhává i lístkový katalog — příslušné lístky byly z něho patrně vyřazeny. Tato skutečnost spolu s údaji ceníku a s tím, co o starších rukopisech knihovny napsal Dolenský, dovoluje bezpečný závěr, že jde o tři ze čtyř kodexů XV. stol., které Dolenský uváděl názvy a které byly někdy po jeho průzkumu mladovožické knihovny odprodány. Byly to podle údajů Dolenského (str. 9) rukopisy: Cicero, De ami-

citia et senectute; Chronica Sigiberti monachi Gemmelacensis, a Diogenes Laertius, Philosophorum vita. Tím se tedy uspokojivě vysvětluje, proč je dnes z Dolenského skupiny starších rukopisů ve sbírce jen jediný, neboť rukopis označovaný Dolenským za vůbec nejstarší kodex sbírky, tj. kdysi admontský kodex, o němž byla zmínka už dříve, nelze proti stavu katalogu z r. 1918 považovat za chybějící. Skutečně v řadě 78 signatur bývalého oddělení H, která je dříve zmíněnými kodexy plně vyčerpána, místa pro něj nezůstává, a to je pochopitelné, protože i podle svědectví Dolenského nebyl tento kodex na Mladé Vožici už od doby první světové války a zřejmě proto nebyl vůbec pojat do lístkového katalogu zhotoveného koncem r. 1918. Rovněž nevybývá v řadě 78 čísel signatury H místo pro konvoluty s korespondencí Aldringenovou: o té však Dolenský naznačil, že patřila do archívu, a poněvadž v patrimoniálním archívu mladovožického nalezena nebyla, byla buď oddisponována do rodinného archívu Kuenburgů v Langenhofu u Salcburku, nebo byla — což je pravděpodobnější — rovněž prodána.

Do nově uspořádané sbírky přešlo tedy ze staré řady jen 66 signatur, které byly postaveny pod celkem 69 různých signatur nové řady R, protože ve třech případech byly jedinou signaturou H označeny vždy dva nebo i tři rukopisy spolu nesouvisící (H 22 = R 30 a 39; H 50 = R 41 a R 45; H 63 = R 65, 66, 67) a naopak kodexy signatur H 2 a H 3 bylo nutno spojit v jediný celek dnešní sign. R 14. Podle dochovaných starších signatur mladovožické knihovny patřily však do jejích fondů i některé rukopisy, které v dřívějším oddělení H zařazeny nebyly. Je to především známý už kodex R 63, nalezený na faře v Neveklově, a dva rukopisy z druhé poloviny stol. XVII. (R 44 a R 50), které při nové katalogizaci r. 1918 zůstaly mezi knihami tištěnými. Bez značky H byl dále rukopisný katalog kuenburské knihovny na zámku Tovačově z druhé poloviny stol. XVIII. (R 62), a konečně i čtyři rukopisy universitních přednášek, nalezené mimo souvislost s knihovnou, o nichž už byla zmínka dříve (R 74—77). Zařazením těchto osmi rukopisů mezi kodexy dochované z původního oddělení H dosáhl rukopisný soubor mladovožický dnešního počtu 77 signatur.

II. Základ k mladovožické sbírce rukopisů položil nepochybně hned první majitel panství Mladá Vožice z rodu Kuenburgů František Ferdinand (1651—1731; jako arcibiskup pražský užíval jen jména Ferdinand),¹⁾ který za svého dlouhého života nashromáždil pozoruhodnou knihovnu. Pocházel z rakouské šlechty původem z Korutan, která se už v XVI. stol. ve dvou hlavních větvích usadila i v jiných zemích alpských, a zejm. v Solnohradsku, kde se tři členové rodiny Kuenburgů v různých dobách stol. XVI. a XVII. stali knížaty arcibiskupy; poslední a nejznámější z nich, kardinál Maxmilián Gandolf, byl salcburským

¹⁾ Nejvíce spolehlivých dat k životopisu arcibiskupa Ferdinanda Kuenburga shromáždil už Ant. Frind, *Die Geschichte d. Bischöfe und Erzbischöfe von Prag*, 1873, 235—240. Frant. Kop, *K slavnému jubileu církevní metropole české; Praha šest set let církevní metropolí*, 1944, 82—3, dodává k tomu v pozn. 51 údaje pozdější literatury. O datu narození Františka Ferdinanda — obvykle se udává r. 1649 — srv. Frant. Ekert, *Ferd. hr. Kuenburg, kníže arcibiskup pražský*; *Čas. kat. duchovenstva* 49, 1899, 556. K datu smrti — i to bývá udáváno velmi různě — srv. Georg. Barth, *Pontanus a Braitenberg, Tumbarius s. metrop. ecclesiae Pragensis* (vyd. Podlaha, *Editiones archivi et bibl. capituli Pragensis XIV, 1916*) str. 18. — K životopisným datům všech členů rodu Kuenburgů, o nichž je v předmluvě řeč, srv. Wurzbach XIII, 318 d., a Kneschke, *Neues allg. deutsch. Adels-Lexicon* V, 311 dd., a lit. tam uvedenou.

arcibiskupem v letech 1668—1687. Pod jeho ochranou začal v Salcburku svou kariéru i František Ferdinand, který jako kanovník solnohradský a pasovský a zároveň císařský komoří koupil r. 1678 panství Mladou Vožici. Tento majetek, postupně až do r. 1718 zvětšovaný dalšími koupěmi, proměnil testamentem z r. 1720, vloženým do zemských desk r. 1728, v rodinný fideikomis mladší, tzv. ungersbašské linie Kuenburgů, jehož se měl podle téhož testamentu ujmout mladší bratr Ferdinandův Jan Josef a jeho potomstvo.²⁾ Rodinný majetek byl ovšem i v Solnohradsku, a Kuenburgové i potom, kdy vstoupili mezi českou šlechtu, tíhli tam a vůbec do rakouských zemí i nadále svým praktickým působením. Sám František Ferdinand, který v Čechách získal ještě panství cerekvické (Horní Cerekev: r. 1691 odkazem po Martinicích), se stal r. 1701 biskupem v Lublani a odtud nastoupil r. 1708 pozoruhodnou část své kariéry jako císařský vyslanec u portugalského dvora. Tam zůstal až do r. 1712, tedy ještě nějaký čas po tom, kdy byl zvolen pražským arcibiskupem (r. 1710); této poslední funkci se ujal r. 1714 a zůstal v ní až do své smrti 7. srpna 1731.

V Solnohradsku a ve službách císařských dosáhl vysokých hodností i mladší bratr arcibiskupa Ferdinanda Jan Josef Kuenburg (1652—1726); jeho manželka Marie Josefa, roz. hraběnka Harrachová (1663—1741), byla dcerou státníka a diplomata ve službách Leopolda I. Ferdinanda Bonaventury Harracha, který byl mj. po dvakrát (1673—76, 1697—8) císařským vyslancem ve Španělsku.³⁾ Protože Jan Josef zemřel už r. 1726, stal se nejprve hlavou rodinného svěřenství a vlastníkem mladovožického panství jeho nejstarší syn Maxmilián Josef; správy obojího ujal se dokonce už za života arcibiskupova r. 1728. Svého strýce však o mnoho nepřežil, a když r. 1734 zemřel bezdětný, připadla Mladá Vožice a ostatní majetek synu jeho nejmladšího, ale už r. 1721 zemřelého bratra Arnošta. Byl to František Josef Kuenburg (1716—1786), který tedy nabyl mladovožického panství už za tři léta po smrti arcibiskupově, a protože se dožil poměrně vysokého věku, stal se ve skutečnosti prvním arcibiskupovým pokračovatelem v budování zámecké knihovny a její rukopisné sbírky. František Josef byl odborně vzdělán jako právník a dosáhl hodností úředních (tajný rada) i dvorských v Solnohradsku. R. 1763 získal po neuburské větvi hrabat Salmů též panství tovačovské na Moravě; s částí knih, které přenesl z knihovny tovačovského zámku na Mladou Vožici, přešly sem snad i některé rukopisy salmovského původu.

K dalšímu rozmnožení počtu rukopisů několika málo čísly z konce XVIII. stol. došlo už jen za života jeho syna Leopolda Josefa, který zemřel r. 1812; nejstarší syn Leopoldův František Josef (druhý toho jména; nar. 1765) nastoupil dráhu duchovního a je poslední z Kuenburgů, s jejichž jmény se setkáváme při zjišťování původu mladovožických rukopisů.

III. Pro poznání podílu, kterým různí členové rodiny Kuenburgů přispěli ve vylíčeném období k vytvoření rukopisné sbírky mladovožické, mohl by poskytnout jedině spolehlivé východisko seznam knihovny a obrazárny Františka Ferdinanda, o němž Dolenský uvedl (str. 6—7), že se dochoval v rodinném archívu kuenburském v Langenhofu. Protože tento dokument je dnes nepří-

²⁾ Srv. o tom Aug. Sedláček, *Minulost města Mladé Vožice na Táborsku*, 1870, str. 86.

³⁾ Srv. Felgel v *Allg. Deutsche Biographie*, 10, 1879, 629 d.

stupný,⁴⁾ zůstáváme odkázáni jen na svědectví těžená z kodexů samých, která jsou velmi nestejně povahy a průkaznosti.

Některé kodexy spojují se s určitými osobami už tím, že výslovně jmenují své vlastníky nebo na ně ukazují svými osudy. Do majetku Františka Ferdinanda hlásí se tímto způsobem čtyři rukopisy. Je to především kodex R 63 se zprávami o stavu farností v diecézi lublaňské z let 1701—2, které byly vypracovány k dotazníku Františka Ferdinanda jako lublaňského biskupa. Jeho jméno nese dále kodex R 53, „Thesaurus juridico-politicus“, a to ve věnování vepsaném patrně jeho původcem, „Illustrissimis Ferdinando ac Josefo de Kiemburg“. Třetí z těchto kodexů, R 3 (na prvním místě latinský traktát politicko-filosofický) se supralibros Martiniců a s psaným „ex libris F. L. Benno a Martinicz“, získal František Ferdinand od původního vlastníka, který mu odkazem zanechal i panství v Horní Cerekvi (r. 1691, srv. výše str. 5). Čtvrtý kodex konečně, R 42 (politický spis italského anonyma navazující ideově na Boccalinioho komentáře k Tacitovi), nese supralibros salcburského arcibiskupa Maxe Gandolfa Kuenburga, s nímž byl František Ferdinand v přátelských vztazích: tím se dá jedi- ně vysvětlit přítomnost tohoto kodexu v mladovožické knihovně, ať už byl původně jen vypůjčen, či získán rovněž odkazem nebo jiným věnováním.

Ve věnování zmíněného už kodexu R 53 objevuje se i jméno arcibiskupova bratra Jana Josefa. Jiné rukopisy, které by prokazatelně pocházely z jeho vlastnictví nebo z majetku jeho syna Maxmiliána, se v knihovně zjistit nedají, je tu však několik mimořádně významných rukopisů španělských dramát (R 11, 12, 13 a 19) s podpisem majitelky „La Condesa de Harrach“, kterou, jak už pově- věno, byla manželka Jana Josefa, Marie Josefa. Tyto rukopisy dostaly se na Mla- dou Vožici buď za jejího vdovství (přežila svého muže o 15 let), nebo je jako část pozůstalosti získal její vnuk František Josef.

Jméno naposled jmenovaného Kuenburga najde se v mladovožických ruko- pisích nejčastěji, a to na vlepovaném heraldickém exlibris, které pod kuen- burským znakem provedeným rytinou je opatřeno legendou „Ex bibliotheca Francisci Josephi Comitis de Kuenburg“ (celkem v 37 kodexech pod 27 signa- turami). Všechny kodexy takto označené určité však nebyly získány do knihov- ny teprve za Františka Josefa: jeho exlibris, třebaš dnes poškozené, nese např. i zmíněný už rukopis R 63, který zcela nepochybně vznikl pro vlastní potřebu Františka Ferdinanda. K této skutečnosti bude nutno se ještě vrátit při hodno- cení významu všech knižních značek na rukopisných kodexech mladovožických se vyskytujících; prozatím stačí konstatovat, že exlibris Františka Josefa lze pouze považovat za důkaz o tom, že kodex takto označený byl za jeho doby v knihovně zařazen, nikoli však, že byl teprve Františkem Josefem získán. Za přírůstky z jeho doby lze proto bezpečně označit jen ty kodexy opatřené jeho exlibris, které se k osobě Františka Josefa hlásí ještě jiným způsobem. To jsou především rukopisy výslovně označené jako jeho studijní pomůcky: kodex R 73 s latinskými výklady zeměpisnými a francouzskými dějepisnými z r. 1730 a dva-

⁴⁾ Jde tu patrně o listinu, která je v soupisu jmenovaného archívu zaznamenána v oddělení III, „Akten“, pod značkou A-II („Todfallssachen“) - 8-L1, s názvem „Schriftenverzeichnis des Franz Ferdinand; Verzeichnis der Malereien“: srv. Franz Martin, Das gräflich Kuenburgsche Archiv in Langenhof zu Salzburg; Mittel. d. k. k. Archivrates II, 1916, 136. Kryje-li se ovšem pod názvem „Schriftenverzeichnis“ skutečně seznam mladovožické knihovny arcibiskupovy a jejích rukopisů, nebylo možno ověřit.

náct kodexů sign. R 14—17 s právníckými přednáškami latinskými, které pro něho v letech 1732—34 konal licenciát pražské právnícké fakulty a konzistorní advokát Michael Fisinger. S právníckým vzděláním tohoto Kuenburga souvisí dále výklad Vitriariových Institutiones juris publici Romano-Germanici v kod. R 24 asi z téže doby jako přednášky Fisingerovy, a pak teprve snad později za praktického právníckého působení získaný rukopis dvou německých státně politických pojednání kodexu R 6 (druhé z nich je zaměřeno k poměrům solnohradským) a sbírka vybraných nálezů zemského soudu českého v kodexu R 61. Z tovačovské knihovny byl Františkem Josefem přenesen na Mladou Vožici rukopis R 23 s opisem Vogemontova tisku „Teutschlands, vermehrter Wohlstand“: je veden v seznamu tovačovské knihovny, který byl pořízen za Františka Josefa, a je v rukopisu R 62. Konečně jen věkem (podle písma) hlásí se do doby Františka Josefa z kodexů opatřených jeho exlibris tři rukopisy francouzských zeměpisných výkladů R 21, 22 a 25.

Z rukopisů, které vnesli do sbírky mladovožické mladší Kuenburgové, uvádí svého vlastníka už jen jediný kodex R 4 s výkladem o Justiniánových Institucích podle Heineccia z r. 1783, který si v přednáškách salcburského profesora J. A. Schallhammera pořídil František Josef mladší, vnuk dříve jmenovaného vlastníka Mladé Vožice stejného jména.

IV. Při poměrně malém počtu rukopisů, které lze takto bezpečně uvést do souvislosti s některými vlastníky Mladé Vožice nebo s příslušnými jejich rodin, mohly by mít značný význam pro poznání vzniku mladovožického rukopisného souboru knižní vlastnické značky, kterými je řada rukopisných svazků opatřena. Vedle popsání už exlibris Františka Josefa je to heraldické supralibros s kuenburským znakem ve věnci bez jakéhokoli jmenného označení, které se na vazbách rukopisů vyskytuje ve dvojím provedení. Dolenský mluví o tomto supralibros jako o značce Františka Josefa (str. 7), ale toto určení se ukazuje přinejmenším nepřesným už proto, že supralibros nese mj. i kodex R 53, o němž bylo výše ukázáno, že nepochybně patřil už do knihovny Františka Ferdinanda. Bylo tedy supralibros knižní značkou mladovožických rukopisů už za Františka Ferdinanda. To by ovšem nevylučovalo, že stejné knižní značky užívali také pozdější vlastníci Mladé Vožice — a poněvadž bezprostřední nástupce Františka Ferdinanda Maxmilián Josef byl pánem zámku a knihovny příliš krátce, a proto v ní ani jiné stopy svého působení nezůstavil, tedy především František Josef. Ten však zavedl do knihovny své exlibris a řada skutečností nasvědčuje tomu, že označování rukopisných kodexů heraldickým supralibros nadobro opustil.

Jde tu o fakta, která se podávají především z výskytu různých vlastnických značek v rukopisných kodexech, ale také z označení těchto kodexů starými signaturami. Opatření kodexů těmito signaturami (srv. o nich výše str. 2), k němuž jistě došlo v souvislosti s katalogizací knihovny, bylo provedeno bez ohledu na časový pořad, kdy byl který rukopis získán, takže např. kodex R 3, o němž víme, že patřil už do knihovny arcibiskupa Ferdinanda (srv. výše str. 6), nese starou značku XCIII N 76, ačkoli rukopisy právníckých přednášek Františka Josefa z let 1732—33 (dnešní R 15—17) mají staré signatury nižší, tj. XCIII N 61, 66 a 69. Tato skutečnost zároveň ovšem prozrazuje, že rukopisné kodexy byly opatřeny signaturami za Františka Josefa. Kodexy se starými signaturami představují tedy soubor, v němž lze určitě nalézt rukopisy nashromážděné v knihovně už za Františka Ferdinanda; vedle toho však k němu patří

i rukopisy přibylé za Františka Josefa, pokud ovšem nebyly získány až po provedené katalogizaci knihovny. Kodexy mladšího původu starých signatur nemají.

V této souvislosti je proto především významné, že se staré signatury najdou bez výjimky ve všech kodexech označených supralibros, kdežto z kodexů s exlibris Františka Josefa některé jsou bez starých signatur: jsou to kodexy R 23, 60 a 61. U jednoho z nich (R 60, Lorenzo Valla, jediný ze zbývajících „starých“ rukopisů) mohla sice stará signatura zmizet proto, že byla napsána na prvním listu textu, který dnes chybí, ale druhé dva (R 23 a 61) patří určitě k ziskům Františka Josefa (viz výše str. 7) a dokazují tedy, že po provedené katalogizaci František Josef užíval jen exlibris, nikoli supralibros. Stejnou praxi — tj. výlučné užití exlibris — prozrazují však i kodexy, které mají starou signaturu a jsou bezpečně rozeznatelné jako přírůstek nabytý Františkem Josefem: vlastnická značka s jeho plným jménem hověla zřejmě knihomilným sklonům Františka Josefa lépe než anonymní supralibros, s kterým se u těchto kodexů neseťkávají.

Nepřekvapí proto, že exlibris Františka Josefa najdeme i na přídeštní rukopisu R 63, který si dal poříditi František Ferdinand jako lublaňský biskup, a snad právě proto, že šlo původně o úřední pomůcku, neopatřil jej svou knižní značkou (supralibros). František Josef, když se stal vlastníkem Mladé Vožice, označil svým exlibris i tento kodex, který sice už od dřívějšího patřil k rukopisům knihovny — nese skutečně starou signaturu —, ale značku svého původního vlastníka neměl. Exlibris je však vlepeno i v kodexu R 33 (Mazarinovy dopisy z r. 1648), který rovněž nemá jinou vlastnickou značku, ale je pokračováním heraldickým supralibros označeného rukopisu R 29 (tytéž dopisy z r. 1647); poněvadž oba rukopisy nesou starou signaturu, a to dokonce stejnou, je zřejmé, že kodex R 33 byl opatřen novější vlastnickou značkou, tj. exlibris Františka Josefa, teprve dodatečně. Užil-li však František Josef i v tomto případě, kdy na jednom kodexu téže signatury bylo už supralibros, k vlastnickému označení druhého z dřívější dochovaného svazku svého exlibris, není to patrně už jen důkaz jeho oblíbenosti pro nově zavedenou vlastnickou značku, ale zároveň i svědectví o tom, že supralibros vůbec neužíval, a to ani k označení kodexů svých předchůdců.

Přitom stará supralibros na vazbách rukopisných svazků pochopitelně zůstala a František Josef respektoval tato vlastnická označení do té míry, že do kodexů se supralibros nedal vlepovat své exlibris. Skutečně, žádný kodex se supralibros není opatřen exlibris Františka Josefa, při čemž není rozdíl mezi kodexy s anonymními supralibros kuenburské knihovny a kodexy se supralibros jiných vlastníků: exlibris Františka Josefa není ani v kodexu R 42 se supralibros Maxe Gandolfa Kuenburga ani v rukopise R 3 se supralibros martinským.

V. Protože všechny kodexy se supralibros nesou staré signatury a žádný z nich nepatří ke kodexům, které bylo možno určit jako zisky nabyté nepochybně teprve Františkem Josefem, lze míti oprávněně za to, že kodexy se supralibros byly vesměs zařazeny do mladovožické sbírky už za nejstaršího období její existence, tedy převážně, ne-li výlučně, za Františka Ferdinanda. Je proto zajímavé všimnout si jejich obsahu.

Jde tu celkem o dvacet kodexů (dnešní R 29, 32, 34, 35, 36, 39, 40, 41, 44,

45, 46, 47, 48, 49, 51, 53, 56, 57, 58, 70), z nichž tři nemohou prozradit nic charakteristického: to je známý už kodex R 53, „Thesaurus juridico politicus“, který se dostal do sbírký věnováním svého původce, a dva zápisníky s výpisky z antických autorů, R 58 a 70. Obsah ostatních, které jsou z velké části sborníky s větším počtem samostatných rukopisných kusů, ukazuje naproti tomu řadu tematických souvislostí, nasvědčujících výběru diktovanému velmi vyhraněnými zájmy.

Zřetelnou tematickou skupinu tvoří především rukopisy děl a dokumentů týkajících se historie papežů a papežské politiky, zvláště v XVII. stol. Z větších historických sepsání je to — seřazeno podle přibližného chronologického pořadu — římská kronika Stefana Infessury (R 44b), anonymní římský „deník“ (Diario) z doby Pavla IV. (R 34a), a obsáhlý výtah z proslulé a papežství nepřívznivé „Historia del concilio Tridentino“, kterou napsal Paolo Sarpi (R 44a, s názvem „Diario del concilio di Trento“); k nim jako historie příznačných epizod z dějin papežství v XVII. stol. přistupují dvě polemická vyličení, která Paolo Sarpi napsal o sporu Benátek s Pavlem V. v letech 1605—7 (R 35a—b), a rukopis (R 34i) nadepsaný „Vita di Francesco Maria della Rovere, sesto et ultimo duca d'Urbino“, který je zčásti autobiografií jmenovaného vévody, částečně spiskem Benátčana Antonia Donata, vyličujícím nabytí Urbina papežským státem r. 1631. Patří sem dále opisy různých dokumentů (veřejných i soukromých projevů nebo historických záznamů i odborných traktátů), které se vztahují na zmíněný konflikt Pavla V. s Benátkami v letech 1605—7 (R 35c—f), na válku o Castro (R 34f—g) a na papežskou volbu Klementa IX. (R 36a, b, d, g), které se týká i řada tzv. pasquinat, tj. perzifláží a satir (R 36b, p—y; R 47c). V základě úředními dokumenty jsou též instrukce pro papežské diplomaty, nuncie a legáty (R 34c pro legáta Errico Caetani, vyslaného r. 1589 do Francie, a R 51d pro nuncia Spadu tamtéž z r. 1624), jakož i jejich relace, i když se někdy pozdvihují na úroveň literárních děl. To platí zejména o známé „Relazione della Germania“ v konečné podobě, kterou jí Carlo Carafa, nuncius u císařského dvora, dal v letech 1628—29 (R 32aa), i o daleko stručnější zprávě o cestě do Francie, na kterou k urovnání konfliktu mezi Francií a papežem („aféra korsické gardy“) byl r. 1664 vyslán kardinál-legát Flavio Chigi (R 47d).

Rukopisy materiálů obou naposled jmenovaných druhů patří už stejnou měrou i do druhé tematické skupiny, kam se řadí úřední elaboráty i literatura nestejně kvality, informující o poměrech v různých státech střední a západní Evropy, jakožto předpokladech jejich mezinárodní politiky, i o některých významných událostech této politiky ve stol. XVII. Zmíněná relace Carafova týká se poměrů v Říši — a ovšem i v zemích českých — a je v kodexu R 32 (podobně jako v kodexu vídeňské Národní knihovny 5608) doplněna dvojím vyličením spiknutí Valdštejnova: jednak italským pod názvem „La lega che voleva fare il Volestain“ (R 32ab: v tiscích „Morte del Volestain descritta da Giovanni Francesco Loredano“, anonymně už roku 1634), jednak latinským (R 32ac: je to překlad „Pravdivé zprávy“ Jaroslava Sezemy Rašina). Mimo církev nejdokonalejší diplomatické zpravodajství ještě v XVII. století měly Penátky; z relací jejich vyslanců je v kodexech se supralibros především také zpráva o říši římské (R 36l Giov. Battista Nani z počátečních let vlády Leopolda I.), pak jedna o Savojsku (R 51f), dvě o Anglii (R 40c, R 51e) a dokonce čtyři o Francii (R 40b, 51a—c: autorem poslední z nich z doby projednávání pyrenejského

mfru je opět G. B. Nani.) Naopak o poměrech v Benátkách informuje italské znění zprávy vyslance El Conde della Rocca z druhé čtvrtiny XVII. století (R 49), o Mantově rovněž italská zpráva anonymního informátora, sotva skutečného vyslance, z doby kolem roku 1667 (R 48c). Na výsost politickým dokumentem je italská korespondence kardinála Mazarina z let 1647 a 1648 (R 29 a 33; o posledním kodexu viz už výše str. 8), kdežto ve výběrové sbírce rukopisu „Raccolta di lettere politiche de' ministri, de' principi, de' cardinali et altri“ (R 50b) některá čísla jsou patrně podvrhy. Letáková literatura politická, už pro svou povahu namnoze anonymní, je zastoupena několika čísly namířenyými proti expansivní politice Ludvíka XIV. (R 36i, f, R 47b); propagandistickou literaturou svého druhu jsou i tři rukopisy vyličující poměry ve Španělsku za poručenské vlády Marie Rakouské a jejího zpovědníka Eberharda Neithardta (R 36m, n, o) a pojednání rukopisu R 36(k) o otázce platnosti druhého sňatku portugalské královny Marie Františky Isabely, uzavřeného s princem Petrem, bratrem a nástupcem jejího prvního manžela, krále Alfonsa, který byl revolucí z r. 1667 svržen z trůnu. K této politicky informační literatuře patří konečně i obecný zeměpis světa (R 46, „Discrezione di tutto il mondo del 1647“) a zejména politikogeografické výklady o Francii, Itálii, Portugalsku, Flandrech a Lotrinsku z poslední čtvrtiny XVII. stol. (R 56, R 57a—e), jejichž autorem je učený jezuita a diplomat Carlo Maurizio Vota.

Jako třetí obsahovou skupinu je možno v rukopisech se supralibros rozoznat literární díla zabývající se politikou a diplomacií. Jde tu vesměs o literaturu italskou z doby, kdy v Itálii vrcholí nauka o „ragion di stato“. Nejčastěji je zastoupen kritický a satirický Traiano Boccalini: jednak svým nejrozšířenějším spisem „Pietra del paragone politico“ (R 40a s názvem „Tratti politici“), jednak komentáři k Tacitovi (R 41, R 45), jejichž napodobením je i anonymní spis „Varii avvertimenti sopra Cornelio Tacito a cittadini privati e principi“ (R 34a) a jakýmsi pokračováním velká skladba známého už kodexu R 42, který ovšem nese supralibros Maxe Gandolfa (srv. výše str. 6). Daleko méně původní Girolamo Brusoni je uváděn jako autor tří spisů rozbírajících politiku různých evropských států, zvláště italských (R 36c, R 39a—c). Návodů ve smyslu vlastní „ragion di stato“ přinášejí dva spisy anonymní, „Il comando ovvero l'idea degli stati“ (R 39b) a „Politica istruzione a principi per saper ben governare i loro stati“ (R 48a), a ovšem i matoucí a zde jen neúplně dochovaný spis Tomáše Campanelly „Della monarchia di Spagna“ (R 47a), který se považuje za kamufláž autorovu před politickou perzekucí. I spisy Paola Sarpiho, které byly zaznamenány již dříve, zapadají částečně do této skupiny. K literatuře o diplomacii, kterou se přechází z politiky už více do oblasti práva, patří dva trakáty: „delle precedenze de' principi“ (R 48b) a „de trattamenti verso i residenti de' principi“ (R 34b). Návod rukopisu „Avvertimenti per ministri agenti e secretarii de' principi“ (R 34h) přináší spíše jen pokyny pro kancelářskou praxi.

V celkové rekapitulaci všech tří skupin odpovídá tedy obsah kodexů se supralibros zcela zřejmě zájmům vysokého preláta, církevního politika a habsburského diplomata, jakým byl František Ferdinand; právě i zdánlivé zvláštnosti obsahu uvedených rukopisů, jako zájem o Portugalsko a jeho dvůr nebo o politiku P. Neithardta na španělském dvoře za Marie Rakouské, se vysvětlují jeho posláním cisařského vyslance, který odvážel do Lisabonu dceru Leopolda I. Marii Annu ke sňatku s budoucím králem portugalským (Juanem

V.)⁶⁾ a měl být jako její rádce strážcem habsburských zájmů v nejzápadnější evropské zemi. I touto cestou dospívá se tedy k závěru, že rukopisy v kodexech se supralibros byly patrně všechny v mladovožické knihovně už za arcibiskupa Ferdinanda.

VI. Nicméně těmito kodexy se nejstarší jádro rukopisné sbírky mladovožické ještě nevyčerpává. Bylo už dříve ukázáno na kodexech R 33 a R 63 (výše str. 8), že František Josef Kuenburg označoval vlepovaným exlibris se svým jménem i kodexy do knihovny dříve zařazené, pokud neměly jiné vlastnické značky (supralibros). Protože vedle těchto dvou kodexů, a po vyloučení rukopisů prokazatelně získaných teprve Františkem Josefem, zůstává dohromady ještě 12 kodexů s exlibris, které jsou opatřeny starými signaturami, je velmi pravděpodobné, že i mezi nimi jsou některé z původního souboru Františka Ferdinanda, zvláště když i tematický rozbor jejich obsahu prozrazuje zřejmou souvislost s kodexy se supralibros.

Jde tu o rukopisy dnešních signatur R 10, 26, 27, 28, 30, 31, 37, 38, 43, 50, 52 a 54, z nichž jen tři přinášejí látku, s jakou se v kodexech se supralibros nesetkáme: výklady teologické (R 26: B. Holtzhauser, Interpretatio Apocalypseos), výpisky z latinské poezie převážně náboženské (R 10) a německý vojenský řád neznámého původu ze XVII. stol. „Weltliche Kriegsordnung“, jemuž jako protějšek předchází náboženská pravidla o vedení války, „Geistliche Kriegsordnung“ (R 54c, a). Obsah ostatních devíti kodexů se však rozpadá beze zbytku do prvních dvou tematických skupin, které bylo možno zjistit v rukopisech kodexů se supralibros.

Do první skupiny patří především církvi málo příznivé dílo Theodora Amidena (Dirk Ameyden) „Elogia summorum pontificum et s. Romanae ecclesiae cardinalium suo aevo defunctorum“ o dějinách papežství v první polovině XVII. stol. (R 31), materiál konklave po smrti Inocence XI. r. 1689 doprovázený dvěma sonety o tehdy zvoleném Alexandru VIII. (R 27a—b), výklad o světské a duchovní moci papežství (R 50a), soupis a listinná dokumentace papežských lén (R 28), další dvě publikace objasňující benátské stanovisko ve sporu Pavla V. s Benátkami (R 52a—b; v pozdějších tiscích je uváděn i u nich jako autor Paolo Sarpi) a konečně sice jen jedna relace papežského legáta (R 37a: Marzio Giannetti o nezdařeném mírovém jednání r. 1637—39), ale za to neméně než 17 instrukcí pro nuncie, legáty a jiné zmocněnce papežovy. Z těchto instrukcí jedna je z r. 1607 pro legáta vyslaného do Benátek po skončení častěji vzpomínatého sporu Benáčanů s Pavlem V. (R 37e), jedna z r. 1638 pro kardinála Gianettiho k mírovému jednání, jehož se týká dříve uvedená relace (R 38i), kdežto všechny ostatní jsou z let 1621—26, tj. z doby pontifikátu Řehoře XV. nebo prvních let Urbana VIII. a určují směr papežské politiky nejen v soudobých nahodilých otázkách, ale i v dlouhodobém restauračním katolickém, resp. protireformačním programu v různých zemích Evropy (R 37b, c, d, g—o; 38d, e, g, h) s výjimkou instrukce pro generála Aldobrandiniho, vedoucího vojenskou pomoc císaři (R 38f), a instrukce pro skriptora vatikánské knihovny Allacciho s pokyny k převzetí heidelberské knihovny, věnované papeži Maxmiliánem Bavorským (R 37f).

⁶⁾ Sr. Frind, uv. m., str. 236 a také Jos. Franc Helffer, Biduum solemnis celebritatis, quo... ad s. metropolitanam ecclesiam Pragensem intrat... D. Ferdinandus de Khünburg... Vetero-Pragae, typis Joan. Wenc. Helm, 1714, passim.

K druhé tematické skupině vedle známého už kodexu s pokračováním Mazarinovy korespondence (R 33: dopisy z r. 1648) řadí se jako ilustrace francouzské politiky jednak opis Mazarinovy instrukce vyslanci d'Estampes-Valençay u papežského dvora z r. 1649 a instrukce téhož vyslance pro jeho nástupce (R 38c, b), jednak kritika postoje Ludvíka XIV. k Turecku, nazvaná příznačně „Il Turco novello della Christianità“ (R 43a; připojeny některé dokumenty k turecké otázce). Francouzská politika k papeži zaujímá důležité místo i v korespondenci neznámého vyslance v Madridu z let 1662—4 (R 30, dva svazky); politiku španělskou mimo tuto korespondenci měla dokumentovat i tajná instrukce Filipa IV. španělskému místokráli v Neapolsku z r. 1649, která se dnes považuje za podvrh (R 38a). Pestrý výběr látky k historii vnitřní i k mezinárodním stykům Benátek poskytují různorodé materiály shromážděné pod titulem „Successi memorabili e molte altre cose notabili di Venezia“ (R 43b).

I když tedy žádný z posledně uvedených devíti kodexů se starými signaturami nenese vnější známky, podle nichž by se dalo prokázat, že určitě patřil Františku Ferdinandovi, jejich obsah přináší někdy přímo pokračování a jinak vesměs doplnění téže látky, kterou bylo možno zjistit v kodexech se supralibros. Nejzřejmějším z těchto doplňků je ovšem velký soubor instrukcí z doby vrcholící protireformace, které ani počátkem stol. XVIII. nepozbyly významu pro význačného činitele církevní politiky. Mohou se proto tyto rukopisy i bez rozhodnutí otázky, kým byly jednotlivě získány, počítat k nejstaršímu jádru mladovožické sbírky, jemuž zřejmě vtiskly jednotný ráz výrazné zájmy zakladatele mladovožické zámecké knihovny.

VII. Zbývá se konečně zmínit o rukopisech, které nemají vůbec vlastnické značky, ani supralibros, ani exlibris Františka Josefa a také se jinak nedají bezpečně spojovat s některým příslušníkem rodu Kuenburgů. Patří k nim především čtyři kodexy se starými signaturami: z druhé poloviny XVII. stol. je osobní popis a rozpočet dvora Leopolda I. (R 55, vazba stržena) a dva zápisníky teologického a nábožensky morálního obsahu (R 65 a 66); z první polovice stol. XVIII. je latinský komentář ke Grotiovu „De iure belli ac pacis“ (R 59). Ostatní rukopisy staré signatury nemají, což je vysvětlitelné u čtyř nejmladších, které zřejmě v knihovně nikdy zařazeny nebyly (R 74 až 77: volné archy právnických a historických přednášek z university v Göttingen z konce XVIII. stol., na kterých není ani novější mladovožická signatura). Jinak však jde o starší rukopisy XVIII. nebo i druhé poloviny XVII. stol., které mají mladší signatury mladovožické knihovny, ale byly do ní snad zařazeny až po provedené katalogizaci za Františka Josefa, jak se to stalo i s některými kodexy opatřenými jeho exlibris, s rukopisy španělských dramát s podpisy „Condesa de Harrach“ a s rukopisem právnických přednášek Františka Josefa mladšího (srv. výše str. 7). Obsah těchto kodexů s neurčitelným původem je velmi nesourodý: excerpty z antické literatury řecké i římské (R 71), rejstříky citátů týkajících se práva, filosofie, teologie i historie (R 67 I—III), poznámky a výpisky ze spisů různých oborů (R 2, 68, 69b, 72, 65b, 66b: chemie nebo spíše alchymie a hermetická filosofie; R 5: lékařství; R 20: filosofie, zvl. Descartes; R 18, 65a, 66a, 69a: teologie a právo), úplné opisy spisů alchymických a hermetických nauk (R 1 a 64), latinské přednášky o Dekretálech (R 7) a dvě italské divadelní hry (R 8: Metastasio, R 9: Domenicó Lalli). Dva z těchto rukopisů pocházejí ze Salcburku: výklady o Dekretálech byly zapsány v letech 1660 a 1662 dvěma studenty v před-

náškách salcburského profesora Ludvíka Engela, a o hře Lalliho, „Gli eccessi dell'infedeltà“, se na titulním listě praví, že byla určena k provozování na dvorním divadle salcburského arcibiskupa Františka Antonína Harracha, tedy někdy v letech 1709—1727. Trvalé styky Kuenburgů s tímto městem vylučují však, aby se z určeného místního původu těchto rukopisů dalo usuzovat na určitou osobu jako jejich nabyvatele.

VIII. Co bylo v jednotlivostech pověděno o historii vzniku mladovožické rukopisné sbírky, vysvětluje při celkovém shrnutí i charakteristické znaky jejího obsahu. Původní jádro sbírky z doby Františka Ferdinanda, které bylo a podnes zůstalo nejpočetnější složkou celého souboru, uplatňuje se tu při své tematické sevřenosti nejvýrazněji, a to spisy historické a politické literatury a nejrůznějšími dokumenty k církevní a mezinárodní politice, zvláště XVII. stol. Bezpečně zjistitelný přínos Františka Josefa dal pak základ skupině rukopisů právnických a rozmnožil literaturu zeměpisnou i politickou. Přínosy ostatních rozmnožitelů sbírky — známých i neznámých — zvětšují počet rukopisů právnických, a jinak jsou charakteristické naopak rozptýlením zájmů odborných (tajné vědy, alchymie, lékařství i teologie), které se však projevují značnou měrou jen ve výpiscích z literatury a v zájmových poznámkách. Skupinou šesti kodexů, mezi něž patří především zvlášť významný soubor několika rukopisů španělských dramát Marie Josefy, je dokumentován zájem o literaturu dramatickou.

Tuto obecnou charakteristiku obsahu rukopisné sbírky lze doplnit několika statistickými údaji o podrobnostech. Všechn obsah kodexů, jak je dále v soupise registrován, rozpadá se na 214 rukopisných kusů (samostatných bibliografických jednotek), z nichž 116 přináší látku dějepisnou a dobově politickou: z toho je 66 kusů povahy dokumentární (projevy, záznamy, korespondence, zprávy, instrukce apod.), 17 letáků, satir, básní oslavných i posměšných, 16 dějepisných sepsání různé povahy a 17 spisů o politice a diplomacii. Jiné obory jsou zastoupeny nepoměrně menším počtem: práva 16 kusy (převážně univerzitní výklady), zeměpis 11 (většinou jde o díla, která měla doplňovat informace politické), chemie s alchymí a hermetické nauky 12 (v tom i recepty a excerpty), filosofie 10 (vesměs jen čtenářské výtahy z literatury), teologie a náboženství 10 (jen jediný rukopis úplného díla, jinak jen snůšky a výtahy), lékařství 4, vojenství 4; pak je zde 22 kusů naprosto nestejnorodého obsahu, mezi něž se jako historická zvláštnost sbírky řadí i dva spisy Lorenza Vally; jsou tu však i pouhé školní výpisky z klasických autorů, katalogy atp. Mimo literaturu odbornou stojí skupina divadelních her (9 kusů).

Poučné je i jazykové složení sbírky. Naprostá převaha itaštiny (116 kusů) je dána nejen bohatým zastoupením diplomatických vatikánských instrukcí a benátských relací a historické i politické literatury italské konce XVI. a první poloviny XVII. stol., ale přispívají k ní i spisy zeměpisné, alchymické a dva rukopisy italských divadelních her. Latina ustupuje na místo druhé (63 kusy), ale uchovává si ještě značný předskok před němčinou (12), francouzštinou (10) a španělštinou (8 kusů). V pěti případech jde o kusy jazykově smíšené, k nim patří i sbírka nálezů českého zemského soudu, kde se vedle němčiny objevuje i čeština; tento rukopis (R 61) je tak alespoň některými částmi jediné jazykové bohemikum celého souboru.

Podle věku je mladovožická sbírka až na jediný kodex z druhé poloviny

XV. stol. (Lorenzo Valla) souborem rukopisů novověkých, jejichž vznik spadá nejvíce do druhé poloviny stol. XVII. (43 rukopisy), menším počtem do první poloviny stol. XVIII. (19 rukopisů). Jen po několika rukopisech je z doby nedařleko před r. 1650 a z druhé poloviny stol. XVIII. (6 a 8 rukopisů). Obsah rukopisů je ovšem velmi zhusta o něco starší: jmenovitě mezi rukopisy historické a politické literatury a pramenného materiálu je řada textů ze XVI. a první poloviny XVII. stol. v opisech druhé poloviny stol. XVII. Novodobý charakter nedává však mladovožickým rukopisům jen doba jejich vzniku, ale také — a především — účel, kterému měly sloužit. Tak především rukopisy historických a politických děl a zvláště opisy církevně i mezinárodně politicky významných oficiálních i soukromých textů (diplomatických instrukcí a zpráv, politických korespondencí, letákové literatury atd.) v době jejich získání pro nejrozmanitější překážky, zejména odpor církevní nebo i světské moci tiskem ještě nevydaných, zakázaných nebo těžce přístupných, nahrazovaly nebo doplňovaly odbornou literaturu tištěnou nebo sloužily k informaci o otázkách, které tisku vůbec svěřovány nebyly. K jejich získání rozhodně tedy nevedl zájem o rukopisy jako starožitné památky, ale jako o ryze užitkový předmět, jehož funkce nastupovala tam, kde kniha tištěná selhávala. Stejně je tomu však i s rukopisy divadelních her italských a zvl. španělských: ty doplňovaly už ve sbírce původní majitelky a později i v mladovožické knihovně jejich tištěné sbírky opisy nejnovějších nebo nedosažitelných kusů (srv. o tom podrobněji dále v příspěvku V. Černého). Nepochybně původně praktický účel měly konečně i jiné rukopisy sbírky, které vznikly jako studijní pomůcky (soukromé i universitní přednášky, výtahy z četby atp.), zájmové poznámky (stejně teologické jako třeba alchymické) nebo i praxi určené příručky (právnícké a lékařské); některé byly sestaveny zvláště pro členy rodiny Kuenburgů nebo byly jimi přímo psány. Pro tyto naznačené funkce, které plnily, byly tedy mladovožické kodexy živou složkou zámecké knihovny a pro poznání kulturní orientace jejich budovatelů a duchovního ladění doby poskytují i dnes dokonce zajímavější materiál než její knihy tištěné.

IX. Tím se však jejich význam pro dnešek zdaleka nevyčerpává. Čas ovšem pochopitelně ubral na významu nejdříve rukopisům s osobními záznamy, studijními výpisky atp., které byly po smrti svých vlastníků uloženy v knihovně spíše jako osobní památky na členy rodiny a dnes by mohly zajímat jen jejich životopisce. Původní poslání dále namnoze ztratily i prosté opisy tisků a jejich výtahy, a konečně praktický význam řady jiných rukopisů alespoň poklesl tím, že texty do nich pojaté a při jejich pořízení jen rukopisně šířené byly časem vydány tiskem. Avšak — jak ukazují údaje o těchto edicích, uváděné dále v poznámkách na příslušných místech soupisu, — jen málokdy tu jde o vydání novodobá nebo opřená o větší počet rukopisů, a tak rukopisy mladovožické tohoto druhu, které dosavadním editorům vesměs zůstaly utajeny, podržují si i nadále svou důležitost pro eventuální textovou kritiku. Jako příklad lze uvést, že se v nejstarším kodexu sbírky dochoval rukopis prací Lorenza Vally „De elegantia latinae linguae libri sex“ a „De reciprocatione sui et suus“, který vznikl v Pavii r. 1462 a je tedy starší než prvotisky těchto prací, které se začínají teprve rokem 1471. Z jiného hlediska — jako obsahová bohemika — zasluhují tu výslovné zmínky i rukopisy relace nuncia Carafy (R 32aa) a latinského překladu „Pravdivé zprávy“ Jaroslava Sezimy Rašina o Valdštejnově spiknutí (R 32ac). Nejdůležitější i pro dnešek zůstaly ovšem rukopisy děl a dokumentů dosud tiskem

nevydaných; i když se pravidelně vedle opisů mladovožické knihovny zachovaly ještě jiné rukopisy týchž věcí (i o tom jsou údaje v poznámkách u jednotlivých čísel soupisu), stalo se tak jen ve velmi málo případech ve sbírkách československých a jde tedy převážně o texty existující jen v rukopisech zahraničních knihoven nebo archivů. To platí zejména o řadě rukopisů z oboru církevní a politické historie XVI. a XVII. stol. Význam mladovožických opisů pro domácí badatele je v těchto případech zřejmý, a zvláště je z nich třeba připomenout obsáhlý soubor vatikánských instrukcí z doby vrcholící protireformace, četnými souvislostmi důležitý i pro domácí dějiny.

V mladovožických kodexech najdou se však i rukopisy dosud neznámých děl a dokumentů, jak lze alespoň soudit z toho, že se je nepodařilo zjistit ani v domácích, ani v přístupných zahraničních soupisech rukopisných sbírek. Z těch zasluhují pozornosti některé spisy politické literatury XVII. stol., jak italské (mezi nimi zvl. dva doklady pozdního „tacitismu“ R 34k a R 42), tak i německé (R 3a, 6b), a z opisů politických dokumentů zpráva vyslance El Conde della Rocca působícího v Benátkách (R 49), dvousvazková korespondence neznámého vyslance v Madridu (R 30), a patrně i řada Mazarinových dopisů, které se nenalezou v edici Chéruelově (R 29 a 33).

Nejvýznamnější objev dosud neznámých rukopisů spadá však do oboru světové dramatické literatury a její historie a poskytly jej častěji zmíněné kodexy se španělskými dramatickými skladbami druhé poloviny XVII. stol., nesoucí podpis „La Condesa de Harrach“. Jsou dnes čtyři (R 11, 12, 13 a 19); patřival k nim jako pátý ještě kodex s mladší mladovožickou signaturou H 10 (viz o něm výše str. 3), jehož katalogizační lístek se dochoval a udává titul „Gran comedia de Eco y Narciso de don Pedro Calderón“. Dramatické skladby zbývajících čtyř kodexů jsou v rukopisech vesměs anonymní, ale už podle starší edice Hartzenbuschovy bylo snadno určit Calderónovo autorství i u dramatu „El postrer duelo de España“ v kodexu R 19.⁶⁾ Rovněž hra „La Dama y Galán Aquiles“ (R 12) ukázala se být dílem Calderónovým, které v jiných rukopisech a v edicích nese titul „El monstruo de los jardines“. Tato poslední identifikace byla usnadněna informacemi, které mi ochotně poskytl ředitel madridské knihovny Biblioteca Nacional, p. Cesáreo Goicoechea, z nichž také vysvitlo, že další mladovožické rukopisy španělských dramatických skladeb, a zejména dvě velká dramata kodexu R 11(b) „No hai creer ni en la verdad“ a kodexu R 13(b) „El Gran Duque de Gandia“ jsou dosud neznámá díla španělské dramatické literatury XVII. stol. Studie prof. Václava Černého, která vychází zároveň s tímto soupisem, dokazuje podrobným rozborem, že i drama „El Gran Duque de Gandia“ s prologem „Loa para la comedia de San Francisco de Borja“ (R 13a) a s dvěma mezihrami, „El poeta burlado“ a „El juicio de los poetas“ (R 13c, d), je dílem Calderónovým, a to jedním z posledních jeho dramat, k nimž se vši pravděpodobností patří i komedie „No hai creer ni en la verdad“. Jejich rukopisy, unikátně dochované v zámecké knihovně mladovožické, rozmnožují katalog her velkého španělského dramatika dvěma, resp. pěti neznámými kusy a předčí svým významem všechny ostatní obsah mladovožické sbírky, které zároveň dodávají mimořádnou důležitost a zajišťují trvalé jméno ve světové literární historii zabývající se španělskou dramatickou produkcí XVII. stol.

⁶⁾ Také hra „El gran principe de Fez, Don Balthasar de Loyola“ v neznámém kodexu H 18 (srv. o něm výše str. 3) je dílem Calderónovým. Dochovaný katalogizační lístek nemá však záznamu o podpisu „La condesa de Harach“ na tomto rukopise.

X. Úprava dále uveřejněného soupisu mladovožických rukopisů přidružuje se v zásadě způsobu přijatého pro dříve uveřejněné katalogy zámeckých knihoven v Československu (František Čáda, Rukopisy knihovny státního zámku v Rájci nad Svitavou; Sborník Národního muzea v Praze, řada C, literární historie, sv. I, zvláštní číslo. — Miroslav Boháček—František Čáda, Žerotínské rukopisy bludovské; tamtéž, sv. III, čís. 3—4). Soupis je sestaven podle čísel dnešní signatury R; vedle nich se uvádějí i obojí staré signatury, pokud jsou na kodech dochovány. Obvyklý vnější popis bylo možno zjednodušit vynecháním údajů o psací látce, protože jde bez výjimky o rukopisy na papíru; první číselný údaj ve vnějším popisu udává římskou číslicí s indexem věk rukopisů podle poloviny století. Soustavně se zaznamenávají knižní značky vlastnické, při čemž prostý údaj „supralibros“ (menší nebo větší) znamená anonymní heraldické supralibros kuenburské a „exlibris“ označuje vlepovanou knižní značku Františka Josefa Kuenburga (srv. výše str. 6). Popis obsahu rukopisů je omezen na pouhý údaj titulu všude tam, kde se z něho už dostatečně určuje identita textu.

Příprava soupisu pro tisk vyžádala si opětovné porovnání připravených popisů s materiálem rukopisů, uloženým v Muzeu knihy ve Žďáru nad Sázavou. Za pomoc, kterou mi při tom poskytl prof. dr. František Čáda a dr. Jiří Pražák, vzdávám i zde upřímné díky.

PRÉFACE

Le Catalogue présent, contenant les manuscrits de la bibliothèque du château de Mladá Vožice en Bohême, représente une nouvelle contribution à la Commission scientifique pour l'étude des manuscrits conservés en Tchécoslovaquie, fondée par l'Académie Tchécoslovaque des Sciences en 1953, apportée à l'oeuvre qu'elle se propose de remplir. La bibliothèque du château de Mladá Vožice où ces manuscrits avaient été conservés jusqu'à 1947—ils font partie, à présent, du Musée du Livre, institué par la Bibliothèque du Musée National de Prague au château de Žďár nad Sázavou—avait été fondée par le membre d'une famille de grande aristocratie d'Autriche, les comtes palatins d'Empire Kuenburg, François-Ferdinand (1651—1731), acquéreur de Mladá Vožice en 1678. Il était, à l'époque, chambellan impérial et chanoine de Passau et de Salzburg, et sa carrière de haut prélat et d'homme de confiance de la cour de Vienne n'était pas près de finir: il est évêque de Laibach (Lubliana) en 1701 et jouit du titre de prince d'Empire (« princeps S.R.I. »); en 1708, il part comme ambassadeur de l'Empereur à Lisbonne, y accompagnant, à titre de conseiller politique sans aucun doute, l'archiduchesse Marie Anne de Habsbourg, l'épouse promise du prince royal, le futur Jean V de Portugal. Il reste à Lisbonne jusqu'en 1712, tout en assumant, dès 1710, la fonction d'archevêque de Prague; il entre en cette charge en 1714 et la remplit jusqu'à sa mort en 1731.

Durant toute sa longue vie, François Ferdinand de Kuenburg — qui ne sert que du second des ses prénoms pendant ses années d'archevêque — ne cesse d'enrichir sa bibliothèque, c'est de son époque que la plupart des manuscrits de la bibliothèque proviennent. Aucun d'eux ne porte sa signature, l'un (cote R 53), cependant, porte une dédicace à son nom, et comme, en même temps, sa reliure est ornée de l'écusson des Kuenburg, entouré d'une couronne de fleurs, le volume permet d'identifier, grâce à ce « supra-libros », la majeure partie des

manuscrits ayant appartenu au même propriétaire. Le caractère thématique de ceux-ci est très défini: oeuvres et matériaux concernant l'histoire ecclésiastique et papale, écrits d'actualité et documents de politique internationale de la seconde moitié du XVIIe siècle, littérature italienne ayant trait à la Raison d'Etat. Les intérêts de grand prélat, de politicien d'Eglise et de diplomate habsbourgeois de la transition du XVIIe au XVIIIe siècle, se font reconnaître clairement: quelques autres manuscrits de nature et contenu identiques se laissent classer par conséquent comme étant le plus probablement de l'époque de François Ferdinand, bien qu'il ne portent pas la marque formelle de sa propriété, mais un « ex-libris » d'un successeur, le conte François Joseph (voir plus loin).

Au dire du testament de l'archévêque, c'est le frère cadet de celui-ci, Jean Joseph, qui devait hériter et de Mladá Vožice et du reste du domaine, converti en un fidéicommiss familial. Etant mort du vivant du testateur encore (en 1726), le nommé Jean Joseph ne paraît pas — autant qu'il est possible de constater — avoir enrichi le fonds manuscrit de Mladá Vožice. La bibliothèque n'en conserve pas moins une série de volumes manuscrits ayant appartenu à sa femme, Marie Josèphe, née comtesse Harrach (1663—1741), fille du diplomate et homme d'Etat au service de Léopold Ier, Ferdinand Bonaventura de Harrach qui avait rempli la fonction d'ambassadeur impérial à la cour de Madrid dans les années 1673—1676. Les manuscrits portant la signature » La condesa de Harrach «, oeuvres de dramaturgie espagnole de la seconde moitié du XVIIe siècle, témoignent de l'éducation espagnole que la dame avait reçue.

Au défaut de Jean Joseph, c'est son fils aîné Maxmilien Joseph de Kuenburg qui hérite de l'archevêque; il meurt, cependant, dès 1734, sans descendance mâle. Ce n'est, par conséquent, que le petit-fils de Jean Joseph, François Joseph de Kuenburg (1716—1786), fils d'Ernest Kuenburg, le fils le plus jeune de Jean Joseph, qui a la possibilité d'enrichir la collection manuscrite de Mladá Vožice d'une façon appréciable. Juriste de formation, il a rempli diverses fonctions publiques et de cour à Salzburg, fidèle en cela à la tradition familiale. Les deux aspects se laissent reconnaître à la nature des manuscrits dont il grossit la collection. Il les marque d'un ex-libris accolé, à l'écusson familial et pourvu de la légende « Ex bibliotheca Francisci Iosephi Comitum de Kuenburg ». Il ajoute, cependant, cet ex-libris même aux volumes faisant déjà antérieurement partie de la bibliothèque (il s'agit pratiquement de ceux de l'époque du fondateur, François Ferdinand), si aucun supralibros ne les désigne encore. La preuve claire en est fournie par le volume R 63, contenant des rapports sur l'état des paroisses du diocèse de Laibach en 1701—1702, dû à l'initiative et servant au besoin de l'archévêque François Ferdinand: les volumes de telle sorte sont plusieurs, et reconnaissables à leur parenté thématique avec ceux en reliures pourvues du supralibros mentionné. Ce sont les vieilles cotes qui nous procurent un moyen de plus pour reconnaître et contrôler. A l'époque de François Joseph — on ignore la date précise — on a dressé un catalogue de la bibliothèque et marqué ses volumes aux cotes composées d'un chiffre romain et de chiffres arabes: on ne peut donc pas chercher les volumes du temps de François Ferdinand parmi ceux à ex-libris, mais dépourvus de ces anciennes cotes.

Les propriétaires ultérieurs de Mladá Vožice appartiennent tous à la descendance directe de François Joseph. Les acquisitions manuscrites nouvelles

postérieures à la mort de celui-ci, sont en nombre insignifiant, de même que très rares sont les manuscrits de son époque ou antérieurs qui — sans raison apparente — manquent à la fois de supralibros ou ex-libris courants des Kuenburg et d'ancienne cote.

Ces anciennes cotes des manuscrits démontrent en même temps qu'à Mladá Vožice les manuscrits avaient originairement été répartis, séparément et selon la nature de leurs contenus, dans des divisions différentes de la bibliothèque. Cette répartition a duré jusqu'à la fin de la première guerre mondiale (1918) où l'on a recatalogué la bibliothèque: tous les manuscrits — sauf quelques exceptions dues à l'inattention — ont été réunis alors en un groupe spécial H (Handschriften) comptant 78 numéros. Selon les fiches conservées de l'ancien catalogue et des témoignages plus récents de spécialistes (« Kuenburská knihovna », étude du Dr Antonín Dolenský, 1929, pp. 9 s.), ce groupe comprenait à l'époque quatre manuscrits du XVe siècle, dont on ne retrouve, aujourd'hui, qu'un seul (R 60, « De elegantia latinae linguae » et « De reciprocatione sui et suus ad Iohannem Tortellum » de Laurent Valla, manuscrit d'origine italienne, « Papiæ, 1462, Kl. febr. »), alors que les trois autres (Cicero, De amicitia et senectute; Diogenes Laertius, Philosophorum vita; Chronica Sigiberti, monachi Gemmelacensis) ont été vendus, comme il ressort des documents ajoutés au catalogue. La bibliothèque de Mladá Vožice contenait jadis, en outre, un « codex miscellaneus » dont certaines parties remontaient au XIIe siècle et qui avait appartenu, avant d'être venu à Vožice, au monastère d'Admont en Styrie (dans le catalogue du monastère il figure sous la désignation « Item passio s. Thome Cantuariensis et aliorum »): important pour l'histoire de l'évêché de Salzburg, ce manuscrit, le plus ancien de Mladá Vožice, a été cédé, à charge de restitution, à Salzburg à l'époque de la première guerre mondiale (ce qui explique qu'il ne figure pas dans le catalogue dressé en 1918) pour y rester définitivement, conformément au désir exprimé par les autorités gouvernementales de Salzburg. Sans la mention que nous faisons de ces manuscrits perdus à une exception près, notre histoire de la bibliothèque des Kuenburg ne serait pas complète, sans doute; de plus, l'exigüité même du nombre de ces manuscrits les plus anciens prouve évidemment que jamais ce n'était le souci de l'ancienneté des manuscrits qui décidait de leur acquisition. En vérité, c'est comme une collection de manuscrits nettement modernes que celle de Mladá Vožice se présente et s'est toujours présentée. Tous, sauf l'unique exception qui reste, ils proviennent du XVIIe et du XVIIIe siècles. Même les plus anciens de leur nombre (il y en a six, en effet, qui viennent d'avant 1650) ne devaient que de fort peu la date de la fondation de la bibliothèque. Alors même que quelques uns des manuscrits sont copies d'ouvrages plus anciens (la seconde moitié du XVIe et la première du XVIIe siècle), les constatations que nous venons de faire, suffisent à prouver que loin d'être destinés à flatter des intérêts de collectionneurs amateurs, les manuscrits de la bibliothèque devaient remplir une fonction toute utilitaire, ayant à satisfaire des besoins où le livre imprimé faisait défaut.

La distribution de la collection manuscrite selon matières en devient importante. Ses 92 volumes, représentant aujourd'hui 77 cotes, comprennent 214 unités manuscrites (unités bibliographiques indépendantes): 116 en ressortissent à l'histoire et à la politique de l'heure (dont 66 sont de nature documentaire, discours, correspondances, relations, instructions etc., 17 sont tracts

ou placards, satires, vers d'apologie ou de dérision, 17 concernent la diplomatie ou la politique, 16 sont divers); toutes les autres matières ne comptent ensemble qu'un nombre bien plus restreint de manuscrits: le droit est représenté par 16 unités (cours universitaires pour la plupart), la géographie par 11 (en général, ces textes complètent les informations politiques), la philosophie par 10 (en majeure partie, résumés de lectures), l'alchimie, la chimie et les sciences hermétiques par 12, la théologie et la religion par 10 (dont une seule oeuvre complète, par ailleurs rien que des extraits et recueils de citations), la médecine par 4, l'art militaire par 4, enfin 22 unités de matières très différenciées (fragments d'auteurs anciens, catalogues, mais aussi les deux écrits de Laurent Valla, cette curiosité, déjà mentionnée, de la collection); une place à part de cette littérature spécialisée appartient au groupe de 8 pièces dramatiques. La composition linguistique de la collection n'est pas moins intéressante: la prépondérance absolue de l'italien (116 unités) est donnée par la richesse des relations et des instructions politiques vaticanes et des ouvrages historiques et politiques italiens de la fin du XVIe et de la première moitié du XVIIe siècle, de même que par des écrits de géographie, d'alchimie et deux pièces dramatiques (Métastase, Dom. Lalli). Le latin n'occupe que la deuxième place (63 unités), primant, cependant, encore de loin l'allemand (12), le français (10) et l'espagnol (8). Cinq unités représentent des cas de mélange linguistique: de leur nombre est un Recueil d'arrêts de la Cour de Bohême de la première moitié du XVIIIe siècle, où le tchèque apparaît à côté de l'allemand.

Mais c'est en considérant de plus près la matière des manuscrits de Mladá Vožice que leur finalité apparaît le plus clairement. A voir les manuscrits de contenu historique et politique, surtout les copies des documents, officiels ou privés, de politique ecclésiastique et internationale (instructions ou relations de nonces et d'ambassadeurs, correspondances politiques), les tracts et les pasquinades, interdites, peu accessibles ou non publiées au moment de leur mise en copie, on se rend compte de la manière dont ces manuscrits complétaient ou même remplaçaient la littérature imprimée et fournissaient souvent des informations qu'on hésitait à confier à la presse. C'est vrai même, dans une certaine mesure, pour le domaine de belles-lettres: n'est-ce pas pour compléter sa collection d'oeuvres dramatiques imprimées que la propriétaire de celle-ci s'était procuré les copies d'une série de pièces espagnoles de la deuxième moitié du XVIIe siècle dont elle n'attendait pas la publication prochaine, et que la copie seule mettait durablement à sa disposition (v. plus loin l'étude du prof. V. Černý)? Il n'est que trop évident, d'autre part, que les manuscrits d'aide-mémoires et de manuels avaient le même but général d'utilité pratique, tout en étant dépourvus du caractère d'intérêt public que possédaient les manuscrits précédents et tout condamnés qu'ils étaient à perdre une partie de leur signification à la mort de celui des Kuenburg qui les avait recopiés ou fait recopier, et à qui ils devaient servir personnellement. Suppléant, donc, de telle manière ou d'autre aux lacunes de la littérature imprimée, les manuscrits de Mladá Vožice laissent toujours percer quelque intérêt pratique comme leur raison d'être, apportant en même temps des témoignages concrets et significatifs de l'orientation spirituelle de leurs propriétaires.

Pour mettre en vue cette orientation, faisons le choix de quelques manuscrits très caractéristiques ou plus importants que d'autres, en ce qu'on les trouve rarement ailleurs ou qu'ils représentent des exemplaires uniques. Dans

le groupe des manuscrits provenant de l'époque de François Ferdinand, l'attention s'attache d'abord au choix d'écrits politiques concernant l'histoire papale: la chronique de Stefano Infessura (R 44b), le « Diario » anonyme de l'époque de Paul IV (R 34a), les « Elogia summorum pontificum et S. Romanae ecclesiae cardinalium » de Théodore Amiden (R 31), dont la présence ne manque pas de surprendre vu que leur auteur n'hésitait pas de faire, éventuellement, l'histoire scandaleuse de ses héros, et même un « Diario del concilio di Trento » (R 44a) qui n'est, en réalité, qu'un extrait consciencieux de l'« Istorìa del concilio Tridentino » de Paolo Sarpi, auteur honni de Rome. La même — disons — impartialité caractérise les textes relatifs à deux élections de papes: si le conclave d'Alexandre VIII est accompagné de deux éloges en vers du pape (R 27a, b), les documents de l'élection de Clément X (R 36d, e) s'accompagnent, par contre, d'une série de pasquinades acerbes, en vers et en prose (R 36h, p—y), dont certaines sont connues et publiées, d'autres inconnues jusqu'à l'heure présente (au témoignage, du moins, des catalogues de manuscrits accessibles à Prague, v. les détails plus loin dans le Catalogue). Le prélat de hautes ambitions qu'était François Ferdinand, ne pouvait pas ne pas apprécier, à cette transition du XVIIe au XVIIIe siècle, tout ce qui l'informait du détail de la politique de contre-réforme catholique: il trouvait les renseignements nécessaires dans les instructions aux nonces, surtout à l'époque de Grégoire XV. et d'Urbaine VIII.: les codes R 37 et R 38 en apportent treize, dont deux paraissent être inconnues (R 37k — celle destinée à Antonio Diaz, nonce à Naples, R 37l — celle à Guillaume du Nozet, vicelégat à Avignon, de l'année 1626 toutes les deux).

L'application que François Ferdinand avait mise à sa préparation diplomatique, n'était pas moindre. En bonne connaissance de cause, c'est aux relations des envoyés de Venise qu'il s'adresse alors en premier lieu (R 36l; R 40b, c; R 51a, b, c, e, f): de leur nombre, quatre concernent la France. Les correspondances apportent des documents remarquables, à leur tour: deux volumes de la correspondance italienne de Mazarin des années 1647 et 1648 (R 29, R 33) contiennent des lettres qu'on ne trouve pas dans l'édition de Chéruel; il faut noter aussi la correspondance de l'ambassadeur espagnol Conde della Rocca à Venise au deuxième quart du XVIIe siècle (R 49) et deux volumes de lettres d'un ambassadeur inconnu à la cour espagnole en 1662—4 (R 30, deux volumes.) L'intérêt espagnol de François Ferdinand, très compréhensible chez un diplomate autrichien de son heure, et que sa mission au Portugal n'avait pu que fortifier, se fait jour par trois manuscrits concernant la régence de Marie-Anne d'Autriche et de son confesseur le P. Nithard (R 36m, n. o), de même que par l'analyse de la validité du second mariage de Marie Françoise Isabelle de Portugal avec le roi Pedro II, chez qui il était accrédité (R 36k).

On peut ranger aux manuscrits d'information politique les ouvrages géographiques de la collection de François Ferdinand, les traités riches d'enseignements historiques et politiques, du jésuite Carlo Maurizio Vota tout particulièrement (R 56, R 57). Sa collection renferme, d'autre part, toute une série d'écrits de théorie politique, en italien, ayant trait à l'idée de la raison d'Etat qui n'a trouvé son plein épanouissement au Nord des Alpes qu'au cours de la seconde moitié du XVIIe siècle. On trouve parmi eux le manuscrit (R 47a) d'un « Discorso sopra la monarchia di Spagna di Fra Giovanni a Don Alonso G. R. », qui est une copie des douze premiers chapitres de l'oeuvre connue de Tommaso

Campanella (l'auteur y est appelé de son prénom originel, Gian Domenico). Le plus représenté est Traiano Boccalini, cependant: il l'est par son écrit le plus retentissant d'une part, « La pietra del paragone politico » (R 40, au titre de « Trattati politici »), et par ses commentaires à Tacite, de l'autre (R 41, R 45). Le « tacitisme » boccalien a trouvé des suivants, comme l'on sait: de la bibliothèque de son oncle Max Gandolf, François Ferdinand tenait déjà le manuscrit anonyme des « Documenti politici e militari di Traiano Boccalini Romano, cavati dagli Annali di Cornelio Tacito, ampliati da altro autore con historie moderne » (R 42 — la liaison à Boccalini est idéologique seulement, ne concernant pas le texte, et à côté de ceux des Annales, s'y trouve le commentaire de l'Agricola); aux mélanges du code R 34 il a joint, en outre, un autre écrit anonyme du même type, les « Varii avvertimenti sopra Cornelio Tacito a cittadini privati e prencipi » (R 34k). Girolamo Brusoni représente, dans l'histoire de la littérature historico-politique italienne du XVIIe siècle, une personnalité de bien plus modeste envergure: dans la collection de l'archevêque on lui attribue trois écrits qui ailleurs sont désignés comme anonymes (R 39a, le même R 36a) ou sont même inconnus (R 39b, c).

Les manuscrits dont il vient d'être question, suffisent pour caractériser le genre et le champ d'intérêts de François Ferdinand; tout divers de nature et de contenu qu'ils sont, ces manuscrits ne représentent pas moins un groupe continu et homogène. Laissant même de côté la question de leur nombre comparé au reste de la collection de Mladá Vožice, ils en représentent la partie la plus ancienne et la plus marquante et originale en même temps.

A leur côté, les manuscrits de François Joseph sont bien moins remarquables. Une série de volumes d'exposés juridiques, dûs à son précepteur juriste, le licencié en droit Michael Fisinger, illustrent en détail le genre de l'instruction juridique distribuée à la faculté du droit de l'université de Prague à l'heure qui courait (R 14—17, douze volumes). Sa pratique ultérieure de juriste nous est attestée par d'autres volumes au nombre desquels le manuscrit R 6, enrichi d'annexes, nous renseigne sur la situation constitutionnelle-politique de Salzburg; tout cela n'en représente pas moins une moyenne assez médiocre de ce que le XVIIIe siècle nous apporte en manuscrits.

La nature des manuscrits, d'origine connue ou inconnue, qui restent, est toute hétérogène, leur valeur est exigüe. Un groupe de quatre manuscrits de drames espagnols, ayant appartenu à Maria Josepha, « la condesa de Harrach » (v. plus haut), constitue l'unique, mais capitale exception. Ces manuscrits qui complètent le choix de pièces dramatiques espagnoles imprimées dont la même propriétaire avait grossi la bibliothèque de Mladá Vožice, avaient été six jadis, comprenant aussi les manuscrits, aujourd'hui portés disparus, des comédies de Calderón, « Eco y Narciso » et « El gran principe de Fez, Don Balthasar de Loyola ». Des quatre manuscrits restants (R 11, 12, 13, 19), anonymes, on a pu reconnaître facilement deux comme étant également ceux des pièces de Calderón: celle de « El postrer duelo de España » (R 19) et celle de « El Monstruo de los jardines » (qui, dans le manuscrit R 12 porte le titre de « La Dama y Galán Aquiles »). Les pièces dramatiques des deux autres manuscrits, « El Gran Duque de Gandia » (R 13) et « No hai creer ni en la verdad » (R 11), n'ont pas pu être identifiées, et les informations que M. Cesáreo Goicoechea, directeur de la Biblioteca Nacional de Madrid, a bien voulu nous offrir — de quoi nous le remercions cordialement. — ont confirmé notre opinion qu'il s'agit

là de pièces inconnues jusqu'ici. L'analyse détaillée de la première, due au Prof. Václav Černý et publiée dans ce cahier même, démontre incontestablement que c'est en présence d'une oeuvre de Calderón que nous nous trouvons, ce qui ne manque pas nous faire supposer, avec le plus haut degré de probabilité, que la comédie « No hai creer ni en la verdad » provient de la même plume, à son tour. Les manuscrits de ces deux pièces et de leurs annexes, conservés en exemplaires uniques à la bibliothèque du château de Mladá Vožice, enrichissent ainsi l'oeuvre connue du grand dramaturge espagnol d'un apport du plus haut intérêt et représentent les documents les plus précieux de la bibliothèque: ils assurent à celle-ci, en même temps, une mémoire durable dans l'histoire littéraire de la dramaturgie espagnole du XVIIe siècle.

Dans le Catalogue présent, nous avons classé nos manuscrits d'après leurs cotes actuelles. Nous indiquons en outre les cotes anciennes, quand elles se sont conservées lisiblement. Pour décrire les manuscrits, nous avons suivi les règles, employées par nous dans nos catalogues plus anciens des manuscrits des bibliothèques tchécoslovaques (v. dernièrement Acta Musei Nationalis Pragae III, 1958, no. 3—4, p. 74).

SOUPIS RUKOPISŮ

CATALOGUE DES MANUSCRITS

R — 1
H 8

XVII²., 63 ff., 17×12 cm, vaz. lepenková, hnědá.

„**De lapide animali**, oder von dieser animalischen materi, oder subjecto, welche Gott im paradeis dem Adamo und Evae als ein göttliches patrimonium oder mitgabe eingepflanzt, welche er nach seinem fall in der austreibung des engels behalten, und mit sich aus dem paradeis gebracht; undt nach seinem todt auch wiederumb mit sich in das grab oder erden, davon er gemacht war, genommen hat. — Was es eigentlich für ein materi sey, und wie eine wahre universal-medizin daraus bereitet werden könne. — Gott zu ehren und vieler tausenden menschen erleuchtung wolmeinent beschrieben und an des tages liecht gebracht durch **Johann Rudolph Glauber**. Amsterdam, bey Johann Janson a Waesberge undt witwe Elizei Weierstraet, anno 1669.“

Opis holandského tisku o 60 stranách, který se dochoval i v našich knihovnách: srv. PUK sign. 15 K 76.

R — 2
H 9

XVIII¹., 88 ff., 19 × 13 cm, vaz. perg., měkká.

(a) 1a—b: „Modo di purgar il [mercurio] con il [sale di tartaro]“.

Chemický předpis. Slova v závorkách psána v nadpise starými chemickými značkami.

2a—54b: ∅

(b) 55a—68b: [Excerpta ex Codicillo Raymundi Lulli.]

Výpisky z apokryfního spisu „Codicillus seu Vademecum Raymundi Lulli, philosophi doctissimi, in quo fontes alchimicae artis ac philosophiae reconditoris uberrime

traduntur". Podle srovnání s vydáním „Rothomagi MDCLI“ o 95 kapitolách (PUK sign. 15 K 43) počínají se výpisky kap. 14., „De primo practicali principio et quomodo per primam sublimationem depuratur mercurius“, a sahají až ke konci díla.

(c) 69a—69b: „Il modo di compore l'aqua forte . . .“

Alchymický předpis „secondo l'instruzione di Christoforo Parisiense“. Výpisek z neznámého tisku.

70a—86a: Ø

(d) 86b—88b: [Účetní — patrně cestovní — záznamy psané italsky a německy.]

R — 3

XCIII N 76. — H 72

XVII¹., XLVI + 96 pp., 19,5 × 15,5 cm, vaz. perg., tuhá, na přední desce písmenný obrazec „Martinicz“ a letopočet 1621, na zadní heraldické supralibros se znakem Martiniců.

Na před. přidešti: „Ex libris F. L. Bennonis comitis a Martinicz.“

(a) pp. I—XLVI: [**Tractatus de philosophia morali politica.**] „Philosophia moralis in tres divisa partes, monasticam, oeconomicam et politicam comprehendit . . . Politica docet reges . . . Haec, quia reliquarum est princeps, et eas uti dignitate, utilitate, ita iucunditate antecellit, iure merito totum nostrum laborem, ominato credo ipso auspice, a quo omnis in terra potestas, vindicatur. Paragraphus 1. De natura philosophiae moralis politicae. Dico primo: non minus est scientia, quam ulla naturalis“ X „in triumphante laureato pacis olivam. — A.M.D.G.“

Traktát, který je bez nadpisu, se skládá z úvodní části o třech paragrafech a ze sedmi „disputationes“: 1. De fine ultimo politicae. 2. De prudentia. 3. De aliis virtutibus principi ad iustum regimen necessariis. 4. De variis speciebus rei publicae et quam politicus prae reliquis eligit? 5. De stabilienda monarchia. 6. De disciplina militari. 7. De finali causa politicae. Závěrečná „sectio“ se končí oslovením Ferdinanda III. — Autor není nikde jmenován, podle hesla na konci rukopisu byl jím patrně profesor na některém jezuitském učilišti.

(b) pp. 1—96: „**Exercitationes mathematicae.** Proemium generale. Scientiarum mathematicarum neque dignitatem et praerogativas“ X „ita obstupescit, ut haereat immotus. Haec et his similia hoc anno scripta et dicta sint. — A. M. D. G.“

Jínou rukou než oddíl (a). Matematicko-fyzikální přednáška jezuitského profesora XVII. stol. s nákresy v textu.

Původní vlastník kodexu Ferdinand Leopold Benno z Martinic, syn Jaroslava Bořity z Martinic, byl proboštem vyšehradským a kanovníkem v Salcburku, Olomouci, Pasově, Halberstadtu, Brixenu a Rezně. Oba rukopisy tohoto kodexu jsou snad z doby jeho studií: letopočet v supralibros je datem zlepšení znaku Martiniců a nemá vztah k obsahu kodexu. Po smrti Benona z Martinic (12. října 1691) dostalo se jeho cerekvické panství odkazem hrabatům z Kuenburgu. Srv. OSN XVI, 1900, str. 920 (Sedláček) a Podlaha, Series praepositorum . . . s. metrop. eccl. Pragensis, 1912, č. 770, str. 167.

R — 4

H 71

XVIII²., 112 pp., 20 × 15,5 cm, vaz. lepenková, šedá.

„**Collegium Francisci Josephi comitis de Kuenbourg in Institutis praesidae**[!] Antonio de Schalhamern 1783.“

pp. 1—112: „Io. Gottlieb Heineccii Elementa juris civilis secundum ordinem Institutionum. Liber III. Tit. 23. adnotationibus auctus atque illustratus“ etc.

Rozšiřující a doplňující výklad k §§ 895—915 uvedeného spisu Heinecciova, který podával na universitě v Salcburku profesor Johann Anton von Schallhammer (1734—92): srv. o něm Judas Thaddaeus Zauner's Biographische Nachrichten von den Salzburgischen Rechtslehrern von der Stiftung der Universität bis auf gegenwärtige Zeiten, Salzburg 1789, str. 140 d., a Wurzbach 29, 1875, 111. Rok uvedený v titulním listě (1783) odpovídá době působení Schallhammerova [byl profesorem od r. 1767]. Fr. Josef Kuenburg, který v r. 1783 poslouchal jeho přednášky, narodil se r. 1765 a byl synem Leopolda Josefa a vnukem Františka Josefa (staršího) z Kuenburgu (1716—1786); srv. výše v předmluvě a genealogickou tabulku u Wurzbacha 13, 1865, ke str. 318.

R — 5

H 25

XVIII¹, II + 184 pp., 21 × 15 cm, vaz. perg., tuhá.

„**Observationes ad medicinam [!] pertinentes et morborum curationes.**“

Tento titul — vztahující se na celý obsah kodexu — jako záznam na str. I; pag. II: Ø.

(a) pp. 1—59: „De la saigné. Ni les medecins chimiques, ni les medecins cartésiens...“ etc.

Lékařské výklady (výpisky) a předpisy.

(b) pp. 60—70: „Naturalia. Homini in naturam nullius rei potestas est...“ etc. Stručné výklady přírodopisné. Pag. 71: Ø.

(c) pp. 72—101: „De la mort de l'animal par Duncan“.

Závěrečná část (Section III. De la mort de l'animal), díla „Historie de l'animal ou la connoissance du corps animé par la mecanique et par la chymie, ou l'on explique sa formation, sa naissance et sa mort. Par Daniel Duncan. Paris MDCLXXXVII“ (str. 127—255). Prvé vyd. vyšlo v Paříži 1682.

(d) pp. 102—125: [Recepty lékařské a apatykářské.]

Francouzsky a německy, různými písaři.

pp. 126—167: Ø

pp. 168—170: [Obsah k oddílu a.]

pp. 171—184: Ø

R — 6

XCI N 43. — H 5

XVIII¹, VII + 339 ff., 20 × 15,5 cm, vaz. kožená, hnědá, zlacený hřbet; exlibris.

Ia—VII: Ø

(a) 1a—65b: „**Politisch-sittliche staats-erinnerungen an einem [!] christlichen prinzen.** Es ist kein zweifel, dass die tugent und sitten“ X „wormit dise erinnerungen vollendet werden“.

(b) 65b—209a: „Von dem Römischen reich insgemein. Das jeczige Römische reich hat zwar den nahmen, aber nicht die formb und gestalt des alten behalten“ X „womit dise anmerkungen beschlossen werdten“.

209b—298a: „An jezo folgen die per litteras bemerckte und das hoch fürstentumb... Salzburg maistenthails betreffende Beylagen. Extracts reichs-tags prothocoll anno 1500“ X (297a) „Extract aus dem zwischen Salzburg und Bayrn unter am 15. novembris anno 1555 aufgerichteten Vertrage... (298a)... erst anfang gemacht worden.“

298b—324b: „Hiernach stehen die fol. 152 bemerte [!] 10 strophae der bey jeczmaligen reichsconvent observirlichen aufruffsordnung.“

325a—339b: Ø

Rukopis se skládá ze dvou oddílů, jež na sebe na fol. 65 b bezprostředně navazují a jsou psány dvěma písaři. Prvý oddíl (a) pojednává všeobecně o povinnostech a ctos- tech křesťanského knížete, kdežto druhý (b) podává výklad o státoprávních poměrech

v říši se zvláštním zaměřením ke knížectví solnohradskému, jak je patrné na výběru připojených příloh (ff. 209 b a d.), jež reprodukují — většinou ve výtahu — různé státoprávní akty týkající se Salcburku. Vlastní výklady oddílů (b) na ff. 65a—209a se dělí na kapitoly: 65b: Von dem Röm. reich insgemein. 69b: Von dem röm. kaiser. 72b: Von der kais. wahl-capitulation. 74b: Von dem [!] kais. gewalt und hochzeiten. 91a: Was ain röm. kaiser mit und neben denen churfürsten in reichssachen zu thun berechtigt seye. 99b: Von dem röm. könig. 106a: Von denen churfürsten insgemein. 115a: Von dem churfürsten zu Mainz. 121a: Von dem könig in Böhaimb als churfürsten. 158a: Von denen geistlichen fürsten des reichs. 173a: Von dem erzherzogen zu Oesterreich. 204a: Von dem reich-stättlichen collegio.

Kodex patrně souvisí s úředními funkcemi Františka Josefa Kuenburga v Salcburku.

R — 7

H 68

XVII², 830 pp., 21 × 15 cm, vaz. dřev. desky, potaž. bílou slepě tlačenou koží.

„Commentarius in libros I., II. et III. Decretalium epistolarum Gregorii Noni, pontificis maximi“ autore Ludovico Engel.

pp. 1—738: „Praefatio. Ut nomina et qualitates iuris canonici perfectius intelligantur... (p. 24) Titulus I. De summa Trinitate et fide catholica. Cum omnis sapientia a Deo sit“ × „Titulus L. et ultimus [libri III.]. Ne clerici vel monachi secularibus se immiscent negotiis... Ista tradita in 3um librum iuris canonici sufficiant. Ad maiorem Dei gloriam 1669“.

p. 739—830: ∅

Rukopis vznikl svázáním dvou částí, psaných různými písaři. Prvá část sahá až na str. 104, kde je dokončen výklad knihy I., tit. 2., a byla napsána r. 1662; srv. podpis písaře na str. 104: „Matthias Schimerl, 4. junii ao 1662“, a též na str. 11 s datem: „Salisburgi 1662“. Druhá část, sahající od str. 105 až do konce, začíná výkladem ke knize I., tit. 9, takže rukopis nepřináší komentář k tit. 3—8 knihy I. Tato část je starší a byla psána v r. 1660, jak ukazuje letopočet v explicitu a zejména titulní list ke komentáři knihy druhé (p. 361), kde se čte: „Liber II. Decretalium ab admodum reverendo ac doctissimo Patre Ludovico Engel, Utriusque Iuris Doctore, ord. S. Benedicti monasterii Mellicensis professo explicitus, a me vero Ioanne Ignatio Gasser, eiusdem facultatis et ss. theologiae studioso exceptus die 6to Xbris ao 1660.“

Ludovicus (Hans-Ludwig) Engel, benediktin z rakouského kláštera v Melku, působil jako profesor kanonického práva v Salcburku od r. 1660, a v letech 1671—74 vyšlo tu po prvé tiskem jeho „Collegium universi iuris canonici tripartitum“, jež se po smrti autorově (r. 1674) dočkalo do r. 1770 patnácti tištěných vydání s plným titulem: „Collegium universi iuris canonici, antehac juxta triplex juris objectum partitum, nunc vero servato ordine Decretalium accuratius translatum et indice copioso locupletatum“ (srv. 3. vyd. Salisburgi MDCLXXXVIII). K těmto údajům srv. Magn. Ziegelbauer, *Historia rei literariae O. S. B., Pars III, 1754, str. 401—3; Pars IV, str. 231.* Judas Thaddaeus Zauner's *Biographische Nachrichten von den Salzburgerischen Rechtslehrern... Salzburg 1789, str. 10—13, a nejnověji G. Lepointe s. v. Engel v Dictionnaire de droit canonique V, 1953, 342—3 s další literaturou.*

Ježto prvá část rukopisně dochovaného komentáře v tomto kodexu je datována v Salcburku r. 1662 a druhá výslovně označuje Engela za autora výkladů zde zapsaných, lze celek považovati za znění jeho přednášek o právu kanonickém, přesněji o látce prvních tří knih Dekretálů z doby před jejich vydáním tiskem. Tím se vysvětlují rozdíly rukopisu od tištěných vydání.

R — 8

H 15

XVIII², 26 ff., 20,5 × 16 cm, vaz. lepenková, škrabový papír.

„Il Re pastore. Drama in musica del signor abbate [Pietro] Metastasio.“

Pietro Metastasio, pův. jménem Pietro Trapassi, nar. r. 1698 v Římě, zemř. r. 1782 ve Vídni, kde působil od r. 1730 jako dvorní básník. Srv. o něm Giulio Natali, *Storia*

letteraria d'Italia, Il settecento II, 1929, str. 782—825, s údaji o další literatuře a edicích tamtéž, str. 847—9; novější údaje v Enciclop. italiana XXIII, 1934, 57—60. — Hra (melodrama), která je obsahem tohoto rukopisu, vyšla po prvé tiskem ve Vídni (Van Ghelen) r. 1751 „da rappresentarsi nell' imperial corte da dame e cavalieri“. Znění rukopisu se s uvedeným tiskem (PUK sign. 9 E 3788, z lobkovické knihovny) plně neshoduje.

R — 9
H 11

XVIII¹., 44 ff., 21 X 16 cm, vaz. lepenková, hnědá.

„**Gli eccessi dell'infedeltà**. Drama per musica da rappresentarsi nel teatro di corte per ordine di S. A. R. monsignore Francesco Antonio, arcivescovo et principe di Salisburgo, principe de S. R. I., legato nato della Santa Sede apostolica, primate della Germania e principe d'Harrach etc., etc. — Poesia di **Domenico Lalli**.“

Domenico Lalli, původním jménem Sebastiano Biancardi (1679—1741), autor divadelních her a libret, chránělec Metastasiův a Goldoniho, působil v Benátkách; srv. o něm Giulio Natali, Storia letteraria d'Italia, Il Settecento II, 1929, str. 777, s údaji další lit. na str. 847. Srv. též Encicl. ital. VI, 1930, str. 860. — Kníže Frant. Ant. Harrach (1665—1727) byl arcibiskupem v Salcburku od r. 1709: srv. Wurzbach 7, 1861, 374.

R — 10
XCII N 55. — H 20

XVIII¹., VI + 571 pp., 21 X 17 cm, vaz. lepenková, černěhnědá, perg. hřbet; exlibris.

Notata quodlibetica.

pp. I—VI.: „Magno monachorum in Occidente patriarcha ac patri gratia et nomine Benedicto, . . . (pag. II) Sanctissime pater. Ea rerum omnium, quae sub sole sunt, natura existit“ X „ita vovet, ita precatur, dedicat et humillime consecrat SS. Patris sui filiorum minimus FF. R. P. Etter, anno 1727, 28. octobris“.

(a) pp. 1—62: „Notata poetica.“

(b) pp. 62—185: „**Sententiae ex variis auctoribus selectae**.“

Skládá se z několika částí s vlastními tituly, mezi nimi zejména „Sententiae selectae ex variis PP. S. J. tragediis collectae“ (pp. 129—159). Pag. 160—1: Ø.

(c) pp. 186—225: „Sententiae Quinti Curtii Rufi.“

(d) pp. 226—571: „Notata sacro-profana rerum diversarum.“

V tomto oddíle mj. epistolář, v němž je uváděn jako pisatel listů „Josephus Rosner, canonicus regularis S. Augustini ad S. Dorotheam, professus ibidem“, u toho na str. 246 datum „23. octobris 1726“. Adresátem jednoho listu je P. Bernardus Oberhauser O. S. B., jehož jméno se objevuje i v dalším obsahu tohoto oddílu (modlitby, básně, epitafy), a to u modlitby k účtě Jana Nepomuckého (pp. 438—9: „Composuit P. Bernardus Oberhauser, 1722“); o Bern. Oberhauserovi (zemř: 1739) srv. H. Hurter, Nomenclator literarius theologiae catholicae IV³, 1910, sl. 1006, pozn. 1 ve sl. 1007. — Skladby tohoto oddílu částečně v němčině. — Pag. 350—4: Ø.

Kodex R 10 vznikl svázáním několika částí, původně samostatně stránkovaných. Oddíly (b), (c) a (d) mají samostatné indexy.

R — 11
H 16

XVII²., I + 79 ff., 20,5 X 15,5 cm, vaz. perg., měkká; fol. Ia podpis: „La condessa de Harrach“.

(a) Ia: „Letra. Filis, si a mis ansias“ etc.

Básnický dopis, fol. Ib: Ø.

{b) 1a—77a: „Comedia intitulada ‚**No hai creer ni en la verdad**‘. No has de rasgarle“ X „mas de amantes y poetas / no hai creer ni en la verdad“.

Komedie o třech dějstvích. Osoby na fol. 1a: „Personas. Don Manuel. Don Felix. Don Antonio. Cosin, gracioso. Julio, criado. Don Diego, viejo, Otavio, criado. Doña Beatrix, hija de D. Diego. Doña Clara, hermana de D. Antonio. Lucia, criada. Inez, criada.“

Španělská komedie z druhé poloviny XVII. stol. s titulem ‚**No hai creer ni en la verdad**‘ je dílo až dosud neznámé [informace ředitele madridské knihovny Biblioteca Nacional, p. Cesáreo Goicoechea]. Její dochování mezi rukopisy jiných divadelních her, jejichž autorem je vesměs D. Pedro Calderón de la Barca, a okolnosti, za nichž tento soubor vznikl, nasvědčují tomu, že jde o unikátně zachovanou neznámou hru Calderónovu.

Na dolním okraji poslední stránky textu písmena: „D. C. R. D. L. V.“ — Fol. 77b—79b: Ø. Na poslední prázdné stránce podpis (?): „J. V. G. Enr. [?] de la Vega.“

„Condesa de Harrach“, podepsaná na prvním listě tohoto kodexu, je Marie Josefa hraběnka Harrachová (1663—1741), která byla provdána za Jana Kuenburga (zemř. 1726), bratra Františka Ferdinanda Kuenburga, pražského arcibiskupa. Její otec Ferdinand Bonaventura hr. Harrach (1637—1706) byl od r. 1668 císařským vyslancem ve Francii a později po dvakrát (1673—6, 1697—8) ve Španělsku. Srv. o tom v předmluvě str. 5 a 6.

R — 12

H 12

XVII², 87 ff., 21 × 15 cm, vaz. perg., zlacená, měkká. Fol. 1a podpis: „La condesa de Harrach“.

1a—87a: [Don Pedro Calderón de la Barca] „**La Dama y Galan Aquiles**. — Vira al mar. Es inutil la porfia“ X „la dama y Galan Aquiles / perdonad sus muchos yerros. Fin.“ — 87b: Ø

Drama ve třech dějstvích. Osoby na fol. 1a: „Personas. Lidoro. Libio, criado. El rey. Ulisis. Deydamia. Cintia. Sirene. Danteo. Aquiles. Tettis. Celio, criado.“

Komedie „La Dama y Galán Aquiles“ má v rukopise madridské knihovny Biblioteca Nacional název „El monstruo de los jardines“: Antonio Paz y Melia, Catálogo de piezas de teatro, que se conservan en el departamento de Manuscritos de la Biblioteca Nacional, tome I, pag. 363, número 2421 [informace ředitele madridské knihovny Biblioteca Nacional, p. Cesáreo Goicoechea]. Pod tímto titulem je zařazena i ve vydání J. E. Hartzenbusch, Comedias de Don Pedro Calderón de la Barca, I. IV. (Biblioteca de autores españoles, T. 14), 1850, 213—234.

R — 13

H 14

XVII², III + 96 ff., 22 × 15,5 cm, vaz. perg., měkká; fol. 1a: podpis: „La condesa de Harrach“.

1a—IIIb: Ø

{a) 1a—6b: [Don Pedro Calderón de la Barca] „**Loa para la comedia de San Francisco de Borja**. — Espera, aguarda, tente“ X „Que? / La vanidad“.

Scénický prolog k následujícímu dramatu. Osoby na fol. 1a: „Coro feliz. Coro infeliz. Ganimedes. Los Dioses“.

{b) 7a—87b: [Don Pedro Calderón de la Barca]. „**El Gran Duque de Gandia**. — Deme Vostra Maesta / cesarea a bessar sus pies“ X „el Gran Duque de Gandia / fenix di España amanezca“.

Drama ve třech dějstvích. Osoby na fol. 7a: „Personas. El emperador Carlos 5°. La emperatriz. Doña Leonor de Castro. Doña Magdalena Centellas. Doña Inez, criada. Sanson, lacayo. Capitan de la guarda. El marques de Lombay. Don Juan de Borxa. Don Carlos de Borxa. Pedro Fabro. Los estudiantes. San Ignacio. Los bandoleros.“

88a—b: Ø

(c) 89a—93b: [Don Pedro Calderón de la Barca] „El poeta burlado. Maestro, bueno dia“ X „de el codicillo de Adam / al villano se lo dan. (Mudanza.)“

Prvá mezihra k předešlému dramatu, u počátku na fol. 89a: „Saynete 1°“. Osoby tamtéž: „Poeta vejete. Soldado. El estudiante. Dos tapadas. Sacristan. Un villano“.

(d) 94a—96a: [Don Pedro Calderón de la Barca] „El juicio de los poetas. — Al contraste de Apolo“ X „muchos de el pilon beven / pocos de el caño“. — (Repiten y accauan.)

Druhá mezihra k dramatu sub (b), u počátku na fol. 94a: „Saynete 2°“.

96b: Ø

Rukopis psán pěti písáři.

Už v Hartenbuschově edici, Comedias de Don Pedro Calderón de la Barca, Tomo IV. (Biblioteca de autores españoles T. 14), 1850, jsou v oddíle „Comedias que Don Pedro Calderón de la Barca escribió en compañía de otros autores“ uvedeny dvě hry o sv. Františku de Borja, a to na str. 557—572 „San Francisco de Borja, Duque de Gandia. Comedia del Padre Pedro de Fomperosa, escrita sobre una que escribió Don Pedro Calderón de la Barca“, a na str. 573—594 „El Fenix de España, San Francisco de Borja. Comedia del Padre Diego de Calleja de la Compañía de Jesus“, o níž vydavatel na str. 573, pozn. 1 soudí, že rovněž vznikla podle hry Calderónovy. Jako vlastní Calderónovo zpracování tohoto námětu uveřejnil však teprve Valbuena Prat „Auto sacramental historical allegorico El Gran Duque de Gandia San Francisco de Borja“ rukopisu Ms 14.773, fol. 39r—62r, madridské knihovny Biblioteca Nacional, ve své edici Obras completas de Calderón de la Barca, vol. III., Madrid 1952, pp. 95—110. Drama mladovožického rukopisu R 13 není totožné se žádnou z těchto her a není známo ani z jiného rukopisu (informace ředitele madridské knihovny Biblioteca Nacional, p. Cesáreo Goicoechea). Podrobný rozbor dramatu rukopisu R 13, který podává prof. Václav Černý ve studii „Un drame inconnu de Calderón, nouvellement découvert en Bohême“, uveřejněné dále str. 75d, dokazuje, že jde u unikátně dochovaný rukopis dramatu Calderónova (s prologem a s dvěma mezihrami), podle něhož vzniklo jak výše uvedené „auto sacramental“, tak obě hry jiných autorů, uveřejněné Hartenbuschem.

R — 14

XCII N 52, 62. — H 2, H 3

XVIII¹., 6 svazků (VIII + 351, 458, 443, 571, 492 a 335 pp.), 21 × 17 cm, vaz. kožená, hnědá, zlacené hřbety; exlibris.

„**Institutiones Justinianee per erotemata practico-theorice deductae et illustrissimo domino, domino [Francisco] Josepho S. R. I. comiti de Khünburg, domino in Jung-Woshitz, Miltzin, Kamberg etc., etc., traditae auctore Michaele Fisinger, in universitate Pragensi I. U. Licenciato. Anno 1732, die 1a Martii.**“

Uvedený titul celého díla na str. I prvního svazku, který přináší výklady o prvé knize Institucí, kdežto do svazku II. a III. (společně stránkovaných: celkem 901 pp.) jsou pojaty výklady o knize druhé, do svazku IV. o knize třetí a do svazků V. a VI., opět jednotlivě stránkovaných (827 pp.) výklady o knize IV. Autor výkladů, licenciát oboujího práva pražské university (disertaci s jeho jménem z r. 1731 uvádí Jiří Klabouch, Osvícenské právní nauky v českých zemích, 1958, 152), konal je a zároveň vlastnoručně psal jako soukromý preceptor Františka Josefa Kuenburga: na titulním listě je sice uvedeno jen křestní jméno Josef, ale patrně nedopatřením, jak svědčí titulní listy jiných podobných pomůcek Fisingerových v rukopisech R 15 a R 17. Tomu odpovídá i doba kdy Fisinger tyto přednášky konal a pro svého svěřence psal, a kterou vedle data uvedeného na titulním listě vymezují i časová určení na konci každé knihy Institucí: kn. I. (sv. I, pag. 351) „1732, die 22ma martii“, kn. II. (sv. III, pag. 901) „1732, die 27. augusti“, kn. III. (sv. IV, pag. 571) „1732, die 23. novembris“ a kn. IV. (sv. VI, pag. 827) „Finitus liber quartus die 26ta martii anno 1733“. Výklad Institucí trval tedy Fisingerovi více než rok, a tomu odpovídá i jeho rozsah a povaha. Autor postupuje legálním pořádkem, vykládá nejprve určitý úsek textu Institucí, po němž v každém paragrafu připojuje vždy výklad o „usus hodiernus“ a velmi často ještě o „ius Bohemicum“. Rukopis je proto důležitý i pro poznání stavu práva u nás v první pol. XVIII. stol.

R — 15

XCIII N 61. — H 4

XVIII¹, 3 svazky (II + 668, 321 a 535 pp.), 22 × 17,5 cm, vaz. kožená, hnědá, zlacené hřbety; exlibris.

„**Speculum juris publici Romano-Germanici**, in quo genuina Imperii spectatur forma, propositum illustrissimo domino, d. Francisco Josepho S. R. I. comiti de Kienburg, baroni in Küneck et Ravenhoffen, domino Neo-Woschitzii, Miltzinii, Schömbergii, Mieschitzii, Schebierschowii, Witanowitzii, Stržitežii et Domaschlii a **Michaele Fisinger**, apud reverendissimum Pragense consistorium advocato nec non ad inferiores instantias ibidem practico iurato, I. U. Licenciato. Anno Domini MDCCXXXIII.“

Uvedený titul celého díla na str. I prvního svazku. Str. II tamtéž: Ø.

Svazek I. pp. 1—668: „Praefatio. Persoluto, non sic pridem, iuris privati studio . . . (p. 3) Praeliminare. Iuris positiones duas esse affirmat Iustinianus . . . (p. 93) Liber primus de Imperatore“ × „Finis libri primi die 23. decembris anno 1733.“

Svazek II. pp. 1—321: „Liber secundus Speculi iuris publici Romano-Germanici [de electoribus]“ × „Finitus liber 2. anno 1734, die 21. januarii.“

Svazek III. pp. 1—535: „Liber tertius Speculi iuris publici de S. R. I. status“ × „Finitum totum opus Deo favente anno 1734, die 5. aprilis.“

Fisingerovy preceptorské výklady pro Frant. Josefa Kuenburga. Srv. sign. R 14 a R 16—17.

R — 16

XCIII N 66. — H 1

XVIII¹, 2 svazky (pp. 1—440 a 441—946), 21 × 18 cm, vaz. kožená, zlacené hřbety; exlibris.

„**Enchyridion iuris canonici succincte et dilucide concinatum a Michaele Fisinger. I. U. L.**“

Preceptorské výklady o kanonickém právu v pěti knihách, přidržující se v podstatě legálního pořádku Dekretálů Řehořových. Rozdělení do dvou svazků je náhodné podle potřeby vazby, stránkování je průběžné oběma svazky. Výklad i rukopis jsou dílem M. Fisingera pro Františka Josefa Kuenburga jako v sign. R 14, 15 a 17 této sbírky. Přednáška o církevním právu patrně navazovala na přednášky o obecném (římském) právu rukopisů R 14 a R 17, jak nasvědčuje i datum jejího dokončení na pag. 945: „Finitus liber cum toto labore anno Domini 1733, die 13. julii“.

R — 17

XCIII N 69. — H 3

XVIII¹, 270 pp., 22 × 17 cm, vaz. kožená, hnědá, zlacené hřbet; exlibris.

„**Ilias in putamine seu Explicatio succincta in latiores Digestorum libros quinquaginta**, ubi quilibet titulus breviter explanatur ac quaelibet materia laconice quidem sed perspicue proponitur, tradita illustrissimo S. R. I. comiti Josepho Francisco de Khünburg **per Michaelem Fisinger**, eiusdem explicationis auctorem, ad reverendissimum archiepiscopale consistorium Pragense advocatum nec non ad inferiores instantias Pragmae practicum iuratum, I. U. Licenciatum. Anno 1733, die 4ta aprilis.“

Stručný obsah, spíše přehled obsahu Digest podle titulů v legálním pořádku, doplňující Fisingerovu přednášku pro Františka Josefa Kuenburga o římském právu v rukopise R 14. Na konci vlastního textu datum: „Finitum die 15. maii anno 1733“, a závěrem kurzivní připisek autorův, omlouvající nedokonalost díla.

XVII², 178 ff., 22 × 16 cm, vaz. perg. tuhá.

(a) 1a—25b: [Notata atque excerpta theologica.]

Latinsky s výjimkou francouzského výpisku na fol. 18a—25a, který nese poznámku: „Traité de jeunes de l'église par Thomasin“; Thomassinův spis toho jména vyšel r. 1680: cfr. Dictionnaire de théologie catholique XV, 1 (1946), 817. Většinou excerpty z literatury, někde jen prosté její záznamy, jako hned na počátku fol. 1a bibliografický údaj „Succinta relatio historica de gestis in sacrosancto generali concilio Tridentino per P. Joannem Stos, S. J., Dilingae anno 1695“, který nepatří k další souvislosti. — Fol. 25b: Ø.

(b) 26a—41a: Constitutiones, regulae ac decreta congregationum generalium Societatis Jesu.

41b—42b: Ø

(c) 43a—49a: „Excerpta iuris.“

Citáty a stručné výklady různých míst římskoprávních pramenů.
49b: Ø

(d) 50a—111b: „Le droit de la guerre et de la paix par Grotius. Droit est ce qui n'est point injuste“ × [111a] „Conventions tacites... [111b] et avancer cependant ses propres affaires.“

Krácený opis nebo spíše výtah z francouzského překladu (par M. de Courtin) díla Grotiova De jure belli ac pacis, který vyšel r. 1687 ve dvou vydáních, jednak v Paříži, jednak v Amsterdamu a Haagu. Začátek výtahu odpovídá textu knihy I. kap. 1, odst. II, 1 a konec knize III. kap. 24, odst. IV (plné znění má 25 kapitol).

112a—178b: Ø

XVII², 86 ff., 21 × 15 cm, vaz. perg., měkká se zlatými ozdobami; fol. 1a podpis. „La condesa de Harrach“.

[Don Pedro Calderón de la Barca] „El postrer duelo de España“.

Srv. vydání v Biblioteca de autores españoles, Tom. 14, Comedias de... Calderón... por Don Juan Eugenio Hartzenbusch, T. 4, 1850, str. 127—150.

K podpisu majitelky srv. pozn. u sign. R 11. Kodex patří k souboru Calderónovských her v rukopisech R 11, 12 a 13.

XVII², 228 ff., 22 × 16 cm, vaz. perg. tuhá.

(a) 1a—14b: „Logique ou l'art de penser“.

Poznámky z četby anonymního spisu uvedeného názvu, který se v XVII. stol. dočkal řady vydání: viz o něm A. A. Barbier, Dictionnaire des ouvrages anonymes II³, 1882, sl. 1336.

(b) 15a—24a: „Dissertatio de methodo Renati Descartes.“

Výpisky z četby. Tisk (Amstelodami apud Ludovicum Elzevirum, 1650) má 66 stran.
24b—25b: Ø

(c) 26a—45a: „Renati des Cartes Tractatus de homine“.

Soustavný stručný výtah podle stránek neurčitého vydání. Edice „Amstelodami ex typographia Blaviana, 1686“, má 239 stran textu (s poznámkami La Forgeovými).

45b: Ø

(d) 46a—60b: „Ex tractatu de passionibus“.

Výpisky z četby podle stránek. Vydání „Passiones animae per Renatium des Cartes... Amstelodami apud Ludov. Elzevirum, 1650“ má 98 stran vlastního textu.

61a—b: Ø

(e) 62a—69a: „Ex Cordemoy De actione spirituum in corpora et corporum actione in spiritus“.

Poznámky z četby latinského překladu díla Géraud de Cordemoy, Discernement du corps et de l'âme en six discours, jehož první vydání vyšlo v Paříži r. 1666 a latinský překlad v Ženevě r. 1679 pod titulem „D. de Cordemoy Tractatus physici duo. I. De corporis et mentis distinctione. II. De loquela“: srv. Catalogue général des livres imprimés de la Bibliothèque National, Auteurs t. XXXII, 1907, sl. 52—3.

69b: Ø

(f) 70a—87a: „La Forge, De mente humana“.

Výpisky z díla „Loyus de Forge, Tractatus de mente humana, ejus facultatibus et functionibus necnon de ejusdem unione cum corpore secundum principia R. Descartes. Amstelodami 1669“ [překlad z franc. Traité de l'esprit de l'homme... Paris 1661].

87b—97b: Ø

(g) 98a—120a: „Renati des Cartes Principia philosophiae.“

Výpisky z četby. Vydání „Amstelodami, apud Lud. Elzevirum, 1650“, má 302 strany.

120b—121b: Ø

(h) 122a—144b: „Les caracteres des passions“.

Poznámky bez přesnějších údajů, snad z francouzského originálu Descartesových Les Passions de l'âme; srv. též výše oddíl (d).

(i) 145a—167b: [Excerpta varia theologia ac philosophica.]

Výpisky s nestejnou tematikou, beze jmen autorů, pouze na fol. 146a jeden oddíl označen „Ex operibus B. de G.“

168a—b: Ø

169a: „De iure belli et pacis“.

Několik stručných hesel, bez prokazatelné souvislosti s dílem Grotiovým.

169b: Ø

(k) 170a—196a: [Notata theologica.]

Podle čísel a poznámek na okraji patrně výpisky z literatury, sestavené v oddílech: De prophetia. De lege divina. De miraculis. De interpretatione Scripturae. An apostoli epistolas suas tamquam... doctores scripserint. Quid sit fides? De iure unius cuiusque, naturali et civili. De Re publica Hebraeorum.

196—197b: Ø

(l) 198a—215a: [Excerpta ex tractatu chimico.]

215b: Ø

(m) 216a—228a: „Philosophia moralis est“ X „soliis amicitiae fundatae in virtute“.

Samostatný výpisek neznámého původu. Poslední list nalepen jako zadní přideštlí. Jednotlivé oddíly, jejichž svázáním kodex vznikl, mají původní samostatnou foliaci.

R — 21

XCII N 51. — H 24

XVIII¹, 498 ff., 23 × 17 cm, vaz. perg. tuhá; exlibris.

[Traité de géographie II.]

1a—497a: „De la Moscovie. La Moscovie, autrefois comprise dans la Sarmatie“ X (496a) „Du Duché de Curlande... (497a) un ancien chateau des ducs de Curlande“.

497b—498b: Ø

Bez společného titulu. Zeměpisné výklady o jednotlivých evropských zemích v tomto pořadí: 1a: De la Moscovie. 25b: De la Scandinavie ou des Royaumes du Nord. 45a: Des états du Roi de Dannemark. 58b: Des isles Britanniques. 89a: De l'Espagne. 152a: Du Portugal. 166a: De la France. 382a: De l'Italie. 446a: De la Turqie en Europe. 478: De la Pologne. 493b: De la Prussie. 496a: Du duché de Curlande.

Rukopis navazuje obsahem na výklady kodexu R 25. Srv. též kodex R 22.

R — 22

XCII N 63. — H 7

XVIII¹., 155 ff., 23 × 17 cm, vaz. perg. tuhá, exlibris.

[**Traité de géographie III.**]

1a—155a: „De l'Asie. L'Asie a toujours passé pour une de plus considerables parties de l'univers“ X (153b) „La terre australe... [155a] et ce pays abonde en pelleterie“.

155b: Ø

Bez společného titulu. Zeměpis mimoevropských zemí. 1a: De l'Asie. 6b: De l'Afrique. 102b: Du Nouveau monde. 140b: Du monde inconnu.

Souvisí s evropským zeměpisem kodexů R 25 a R 21.

R — 23

H 29

XVIII¹., 110 ff., 23 × 18 cm, vaz. kožená, hnědá, zlacený hřbet; exlibris.

„**Teutschland[s] vermehrter wohl-stand**, oder vorstellung einer grundmässigen einrichtung des [!] handlung, wie nemblich solche in Teutschland durch schiffreichmachung und vereinigung derer flüssen zu wegen gebracht werden könne. Nebst einem entwurf umb dieses grosse werck ohne unkosten derer lands-fürsten oder deren unterthanen auszuführen, sambt einem vortrag einiger neu-erfundener und zu der schiffahrt höchst nützlicher machinen, wobey zugleich allen denen vornehmsten schwerigkeiten [!], welche so wohl wieder dieses werck insgemain als auch wieder gegenwärtigen entwurf insbesondere könnten gemacht werden mit einer antworth begegnet wird. **Durch Lotharium Vogemont**. Gedruckt zu Wien bey Johann Georg Schlegel, universitäts buchdrucker und zu finden bey Johann Bitsch's universitäts huchhändlern auf dem Judenplatz. 1712.“

Opis tisku: viz PUK sign. 17 K 45.

R — 24

XCII N 50. — H 70

XVIII¹., 2 svazky (306 a 369 ff.), 25 × 20 cm, vaz. polokožená s poškozenými hřbety; exlibris.

[**Philippi Reinhardi Vitriarii Institutionum iuris publici Romano-Germanici explicatio anonyma.**]

Tom. I. 1a—306b: „Libri I. titulus I. De iurisprudentia publica in genere et in specie. Ad principium: Definitur iurisprudentia publica, quod sit habitus practicus“ X „ex titulo Comitum a Schwarzburg, qui se Vier Graffen des Reichs appellat, probare voluit. — Finis libri secundi.“

Tom. II. 1a—369b: „Libri III. titulus I. De rebus imperii incorporalibus. Autor methodo Justiniani in Institutionibus iuris civilis adhibita utens libro I^o egit de personis imperii“ X „et imperator tantum promittit abusus huius iudicii tollere. Vide hodie Capitul. art. 18 num. 5 et 6. — Finis.“

Universitní výklady o veřejném právu římsko-německé říše komentující učebnici („Institutiones“ o 4 knihách) Philipa Reinharda Vitriaria (její první vydání vyšlo pod

jménem autora r. 1686: Landsberg, Geschichte d. deutsch. Rechtswiss. 3, I, Noten, 1898, str. 24). Autor komentáře není v rukopise uveden. — Místy, zvl. v druhém svazku, kurzivní poznámky in margine.

Podobné výklady k Vitriariovým Institutiones od jiných autorů jsou časté i v jiných rukopisných sbírkách: viz Boháček—Čada, Žerotínské rukopisy bludovské čís. 55 a 95; Soupis rukopisů Slezské studijní knihovny v Opavě, čís. 35.

R — 25

XCII N 49. — H 23

XVIII¹., 297 ff., 26 × 19 cm, vaz. perg., tuhá; exlibris.

[Traité de géographie I.]

1a—297b: „De l'Allemagne que les Allemands appellent Teutschland“ X [259a] „De la Suisse... (297b) et a l'occident se sert de la langue françoise et assez corrompue.“

Zeměpis Evropy bez společného titulu. Pořad výkladů: 1a: De l'Allemagne. 136b: Du cercle d'Autriche. 146b: Du Royaume de Boheme. 155a: Du Duché de Silésie. 159b: Le Marquisat de Moravie. 162a: De la Hongrie. 186a: De la Servie. 187b: Des Pais Bas ou Basse Allemagne. 259a: De la Suisse.

Pokračování evropského zeměpisu viz v kodexu R 21. Srv. též rukopis R 22.

R — 26

XCII N 48. — H 21

XVII²., 194 ff., 26 × 19,5 cm, vaz. perg., tuhá; exlibris.

„**Interpretatio Apocalypseos B. Ioannis Apostoli** auctore venerabili Dei servo **Bartholomaeo Holtzhauser**, presbytero saeculari et vitae communis clericorum saecularium restitutore. Anno 1640.“

Vydáno naposledy pod titulem „Venerabilis servi Dei Bartholomaei Holzhauser, instituti clericorum iuxta ss. canones in Germania restitutoris, Interpretatio in Apocalypsim. Vindobonae 1850“. O autorovi (1613—1658) a díle, k jehož tisku došlo až v letech 1784, 1799 a 1850 (v německém překladu 1875), srv. H. Hurter, Nomenclator literarius theologiae catholicae III³, 1907, 1039, pozn. 2; Francis Mersmann v The Catholic Encyclopedia 7, 1913, 439—440, a M. Arneht v Buchberger's Lexicon f. Theologie und Kirche 5, 1933 sl. 123.

R — 27

XC N 30. — H 32

XVII²., 22 ff., 26 × 19,5 cm, vaz. perg., měkká; exlibris.

(a) 1a—21b: „**Conclave dopo la morte d'Innocenzo XI°**, nel quale fu creato per suo successore Alessandro Ottavo, detto prima il cardinal Pietro Othobono Venetiano, a li 6 ottobre 1689“.

Popis tohoto konklave vyšel tiskem pod názvem „Conclave fatto per la sede vacante d'Innocentio XI., nel quale...“ (dále jako v rukopise), „In Colonia per Lorenzo Martini MDCXC“, a znovu tamtéž ve sbírce „Conclavi de'pontefici Romani, quali si sono potuti trovare fin'a questo giorno. Nuova edizione...“ (Vol. III., MDCXCI). Mimo to existují o konklave z r. 1689 četné zprávy rukopisné; srv. Pastor XIV, 2 [1930] 1048, pozn. 5. Rukopis kodexu R 27 se s uvedenými tisky shoduje incipitem a na konci přidává k explicitu, jaký je v tisku („quando conobbe esser l'impero degno di lui“), ještě slova: „come nel seguente applauso una penna la più divota et interessata ne la sua gloria, interentemente espresse“. Stejně končí rukopis zprávy o tomto konklave v kodexu Urbini. lat. num. 1724 (descr. C. Stornajolo, vol. III, 1921, 645).

(b) 22a—22b: [Due sonetti in onore del papa Alessandro VIII.] „Regna al fine Alessandro, e cinge al fine“ etc.; „Un' Alessandro sucesor di Pietro“ etc.

Prvý z těchto sonetů připojuje i zpráva o konklave vatikánského rukopisu cit v předchozí poznámce. — O těchto básních — oslavných i satirických — v. Pastor XIV, 2, str. 1054, pozn. 1, s údajem (u nás nedostupné) edice P. D. Pasolini, 18 documenti inediti su Alessandro VIII., Imola 1888.

XVII², LX + 567 pp., 27 × 18 cm, vaz. perg., tuhá; exlibris.

pag. I (tit. list): „**Investiture di diversi sommi pontefici con tre indici: Papi che incestono, Luogi [!] e Famiglie investite**“.

pag. III.: Ø

pp. III—LIX: [Indici].

pag. LX: Ø

pp. 1—567: „De terra Olibani Praenestinae diecesis. Vicariatus huius terrae“ X (522) „Clemens episcopus . . . [567] Datum Romae apud s. Petrum anno incarnationis Dominicae 1950, Kal. Nov., pontificatus nostri anno VII°. J. Oliver.“

Popis a dějiny papežských lén podle jednotlivých území a míst. Výklady jsou doprovázeny opisy příslušných listin různého stáří, nejmladší sahají asi do polovice XVII. stol. — Anonymní rukopis „Investiture fatte da sommi pontefici“, ale jiného časového rozsahu („dall'anno 973 al 1583“), viz též ve vatikánských Codices Urbinates lat. (descr. Cosimus Stornajolo) III, 1921, p. 649, num. 1731, sub. 5.

XVII², I + 316 ff., 27 × 19,5 cm, vaz. perg.; menší supralibros.

Ia (tit. list): „**Lettere dell'eminentissimo e reverendissimo sig. card. Mazzarini dell'anno 1647**“.

Ib: Ø

1a—316a: „Al sig. card. [Girolamo] Grimaldi. Ho veduto quello che V. Eminenza scrive circa il continuar la guerra . . . (5b) . . . Di Parigi il primo gennaio 1647“ X (315b) „Minuta per risposta ad Ascanio Pagano, canonico. In risposta della lettera scritta da Tolone . . . (316a) . . . Di Parigi li 27 dicembre 1647. — Il fine dell'anno 1647.“

316b: Ø

Psáno dvěma písaři. Dohromady 217 listů, seřazených podle měsíců; I: 22, II: 28, III: 23, IV: 21, V: 7, VI: 10, VII: 24, VIII: 21, IX: 18, X: 14, XI: 14, XII: 15 listů. Všechny listy jsou psány italsky, adresáty jsou většinou — ne však výlučně — italské osobnosti.

XVII², 2 svazky (393 a 384 ff), 37 × 17 cm, vaz. perg., tuhá; exlibris.

[**Lettere d'un ambasciatore ignoto agente a Madrid negli anni 1662—1664.**]

Vol. I. 1a—393b: „Serenissimo principe. Osservo le notizie che la Serenità Vostra mi trasmette con le lettere di 19 novembre . . . (5a) Madrid 4. gennaio 1662“ X (392b) „Serenissimo principe. Il molesto accidente di Roma . . . (393b) et in poche parole sciolse“

Vol. II. 1a—384a: „il nodo, e depose l'obligatione . . . (4a) Madrid 11. ottobre 1662“ X (377b) „Serenissimo principe. L'ambasciatore di Inghilterra hebbe la sua prima audienza . . . (383a) Madrid 24. giugno 1664. (383b) Serenissimo Principe. Il viaggio . . . S. Piero d'Arena 18. agosto 1664. — Serenissimo principe. Le presento riverentissimi riguardi . . . (384a) Padova 3. settembre 1664. — Fine.“

384b: Ø

Rozdělení do dvou svazků provedeno nahodile při vazbě, text pokračuje bez přerušení z prvního do druhého svazku. — Dopisy až na dva poslední jsou datovány v Madridě od 4. ledna 1662 do 24. června 1664. Text dopisů italský, zřejmě originál, protože výjimečně (II. sv., fol. 232b) je výslovně u počátku listu uvedeno „Tradotto da l'espagnolo“. Jde o korespondenci vyslance u madridského dvora, která spadá z převážné části do doby konfliktu mezi Francií a papežem Alexandrem VII. („aféra korsické gardy“). Na něj naráží mj. i dopis opsaný na konci prvního a na počátku druhého svazku z 11. října 1662 (inc. „Il molesto accidente di Roma“ dopadá zřejmě na útok papežské gardy na residenci francouzského vyslance dne 20. srpna 1662). Konflikt byl definitivně likvidován cestou kardinála Flavio Chigi do Francie r. 1664 (srv. o ní rukopis R 47d), který se vrátil do Říma 9. října 1664. O tomto konfliktu srv. Pastor XIV, 1, str. 369—383. Podle něho (str. 376) prostředkoval ve sporu španělský král Filip IV., a při uzavření míru v Pise 12. února 1664 též velkovévoda toskánský Ferdinand II. Cosimo. Korespondence tohoto rukopisu je tedy významná pro vztahy španělské a italské politiky uvedeného období. Nepatří ke korespondenci vyslanců benátských, protože ti se v období korespondencí zahrnutém v Madridě střídali: od r. 1661 byl tu benátským vyslancem Giorgio Corner a po něm od r. 1663 Marin Zorzi: srv. Barozzi-Berchet, Relazioni, Ser. I., vol. 1, 1856, str. 24.

R — 31

XC N 27. — H 31

XVII², V + 473 ff., 27,5 × 19,5 cm, vaz. perg., tuhá; exlibris.

Ia (tit. list): „**Theodori Amidenii Elogia summorum pontificum et s. Romanae ecclesiae cardinalium suo aevo defunctorum.**“

Ib: Ø

IIa—IVa: [Proemium.] „Ad Philippum Nepotem. Quando quidem belli tumultibus et Belgio natali solo eiectum me Roma suscepit“ × „Vale, Nepos, patri animae monitionum memor“.

IVb—Vb: Ø

1a—457a: [Textus.] „Ferdinandus cardinalis Medices obiit 1607, 7. februarii, renuntiavit 1558 [!]. Decimum tertium agens annum Ferdinandus Medices, Cosmi filius, a Pio IV. creatus est cardinalis“ × (454b) „Alphonsus cardinalis de la Cueva ... (457a) ... ut in cardinalatu vixerit annos 33 fere uno mense minus.“

457b: Ø

458a—471a: „Index nominum et cognominum omnium cardinalium in presenti volumine contentorum.“

471b—473b: Ø

O autorovi (Dirk — Theodor — Ameyden, 1586—1656) i o spisu (který nebyl tištěn) a jeho hodnotě srv. souhrnně Pastor XIII, 2 (1929), str. 1013—1016 s údaji další literatury a rukopisů.

R — 32

LXXXIX N 14. — H 40

XVII², VII + 237 ff., 27,5 × 19 cm, vaz. perg., tuhá; menší supralibros.

(a) Ia—VIIb, 1a—203b: „**Relazione della Germania**“.

Uvedený název na tit. listě Ia se vztahuje na celý oddíl (a), který byl neznámým pořadatelem sestaven z různých zpráv a písemností, popsaných dále v pododdílech (aa) — (af). Touto skladbou se „Relazione della Germania“ rukopisu R 32a shoduje s rukopisem vídeňské Nár. knihovny Ms 5608 (Hist. prof. 453; XVII. stol.): srv. Josef Chmel, Die Handschriften d. Hofbibliothek in Wien 2, 1841, č. CCCXXVIII, str. 208—219, a k t. Heinr. Srbik, Wallensteins Ende, 1920, 137 a d., pozn. 21. K podrobnostem srv. poznámky u jednotlivých oddílů.

Ib: Ø

Ila—VIIa: „Indice di tutti i capi contenuti nel presente libro“.

Podrobný obsah podle kapitol zahrnující pododdíly (aa) až (af).

VIIb: Ø

(aa) 1a—173a: [**Relazione dello stato dell'Impero e della Germania del nunzio Carlo Carafa, vescovo d'Aversa.**] „Lo stato dell'Impero circa li suoi confini“ X „e la terza parte del suo regno“.

Stejně ve vídeňském rukopise 5608 fol. 1a dd. (Chmel, str. 208). Opis druhé redakce Carafovy souhrnné relace z konce 1628 nebo počátku 1629 (o tom srv. Ant. Pieper, *Die Relationen des Nuntius Carafa über die Zeit seiner Wiener Nuntiatur*; *Hist. Jahrb.* 2, 1881, 392—5), který však vynechává její prvou část. Rukopis má znění jako text, který z jiných rukopisů vydal Jos. G. Müller v *Arch. f. Kunde österr. Geschichtsquellen* 23, 1860, 211—449, ale je rozšířen o soustavně přidávané přehledy výtěžků kontribucí v jednotlivých německých krajích. Jsou-li tyto údaje i v rukopise vídeňském, nelze z Chmelova popisu zjistit.

(ab) 173a—186a: „**La lega che voleva fare il Volestain.** Legga dunque la magior ribellione che potesse nascere in quest'Impero“ X „che volevano fraporvi magior numero possibile della loro fattione. — A me però non è permesso l'entrare nel gabinetto de segreti di stato . . . et una historia non potrà esser arricchita di vezze e di concetti?“

Stejně ve vídeňském rukopise 5608, fol. 227b dd. (Chmel, str. 218), odkud tento text pod názvem „La lega che voleva far il Wallenstein“ vydal Karl M. v. Aretin, *Wallenstein*, 1845, *Urkunden*, str. 94—107 (až do první věty výše uvedeného explicitu, končící slovy „della loro fattione“). Jak ukázal Srbik, m. uv. pozn. na str. 138, jde o nepatrně zkrácené vylíčení Valdštejnova spiknutí, které ve formě dopisu a i jinak beletristicky přibarveno vyšlo nejprve (r. 1634) pod pseudonymem Gneo Falcidio Donaloro a později opětovně pod vlastním jménem autorovým s názvem „Morte del Volestain, descritta da Giovanni Francesco Loredano, nobile Veneto“ (srv. *Opere del Loredano*, vol. III, sine anno, 89—118 a téhož *Bizzarrie accademiche*, Parte prima, 1662, str. 239—277; srv. též jiná vydání u Srbika). Úprava rukopisu R 32a i vídeňského 5608 vynechává sice počáteční oslovení a ukončení dopisu, ale podržuje subjektivní styl, jak je patrné i v incipitu a zvl. v závěru, který Aretin do své edice nepojal (srv. Srbik, uv. m.).

(ac) 186a—199a: „Ho trovato bene d'aggiungere qui un'altra relatione in frase latina per piu gran sodisfattione delli lettori. **Vera narratio Jeroclai Secinnae Raschin**, Risenburgensis . . . Autor narrationis idem est, qui mandata ultro citroque ad omnes confederatos tulit. Ipse sic recenset. Anno 1630, eo ipso tempore“ X „non recusaturus quandocumque visum fuerit veritatem relationis meae iure iurando confirmare. Et erat subsignatus Jeroclus Secinnae Raschin, Risenburgensis“.

Stejně ve vídeňském rukopise 5608, fol. 252b (srv. Chmel 218). Latinský překlad „Pravdivé zprávy“ Jaroslava Sezimy Rašina o Valdštejnově spiknutí. Z jiného rukopisu vyd. C. G. v. Murr, *Die Ermordung Albrechts, Herzogs von Friedland*, 1806, str. 61—86.

199b: Ø

(ad) 200a—b: „Armate de prencipi che si potrebbeno formare mediante una lega contro il Turco“.

(ae) 201a: „Forze de prencipi stranieri, quando l'uno et altro si potessero tirare in lega“.

Oddíly (ad) a (ae) jen s číselnými údaji o vojenských silách.

(af) 201b—203b: „**Forze dell'imperio Ottomano.** In Asia si numerano 250 sangiakí“ X „questa vasta mole dell'imperio Ottomano non e inferiore a quello, che già possedeva l'imperatore Giustiniano il che deve meritamente ingelosire tutta la Christianità“.

Ve vídeňském rukopise podle údajů u Chmela, uv. m. 219, jen oddíly (ad) a (af), snad jen proto, že není podrobněji rozepsáno.

204a—b: Ø

(b) 205—236b: „**Case principali de prencipi d'Alemagna**, suoi stati, divisione de medemi, voti nelle diete imperiali e religione. In fine la lega del Rheno 1666“. [205 bis a) „Indice“. — (206a): „Le famiglie principali de prencipi d'Alemagna, che hoggidi restano, sono: 1. La Casa d'Austria“ X „nel 1664 l'elettore di Brandeburg“.

Obsah se převážně vyčerpává seznamy členů jednotlivých rodů a jejich prerogativ. 237a: [Francouzský příspěvek k předchozímu oddílu.]

237b: Ø

R — 33

XCI N 41. — H 38

XVII², I+416 ff., 27,5×20 cm, vaz. perg., tuhá; exlibris.

Ia (tit. list): „**Registro delle lettere del card. Giulio Mazzarini degli'anni 1648 sino al 1651**“.

Ib: Ø

1a—416b: „Lettere di gennaio 1648. — Alla signora duchessa di Mantova. Le attestazioni che ha fatto il sig. di Plesis Besanzon della partialita di V. Altezza verso questa Corona... [1b]... Di Parigi 3. gennaio 1648“ X (415b) „Lettera tutta di S. E. al sig. Paolo Maccarani. — VS lasci pur dire... [416b]... con tutto il cuore di VS etc. Di Parigi li 26 dicembre 1648“.

Psáno střídavě několika písaři. Titulní list neodpovídá obsahu: v kodexu jsou jen listy z r. 1648. Dohromady 354 listy, seřazené podle měsíců; I:17, II:40, III:46, IV:26, V:39, VI:29, VII:20, VIII:50, IX:23, X:27, XI:12, XII:25 listů. Všechny listy jsou psány italsky, adresáty jsou většinou italské osobnosti.

R — 34

XC N 28. — H 35

XVII², 225 ff., 27,5×19,5 cm, vaz. perg., tuhá; menší supralibros.

(a) 1a—18a: „**Diario di diverse attioni notabili successe nel tempo del ponteficato di papa Paolo IIII, cominciando a di primo [!] di settembre 1558 fin'alla morte di detto pontefice**. A di 21 di settembre morì Carlo V, già imperatore, molto christianamente“ X „di stare unito col popolo, e che questo defenderia sempre con tutte le sue forze“.

Zachováno i v jiných rukopisech, srv. zejm. popis, který podává Cos. Stornajolo, Bibl. Vatic. Codices Urbinates lat., II, 1920, str. 508, num. 852/30. Ocenění tohoto anonymního deníku u Šusty, Pius IV. před pontifikátem a na počátku pontifikátu, 1900, str. 172, podle něhož autor byl prelát neřímského původu, který v době deníkem zachycené dlel u římské kurie.

(b) 18a—21b: „**Discorso de trattamenti verso i residenti de prencipi**. L'essione dovuta all'ambasciatori de prencipi sovrani e da luoghi e provincie dove passano, ma molto più dal principe al quale sono inviati, fu osservata dall' antichissima ragione delle genti“ X „e per tutto sono stati trattati come alla sua regia dignità conveniva“.

(c) 21b—25a: „**Discorso et avvertimento al signor cardinale Gaetano per la sua legatione in Francia**. Illustrissimo e reverendissimo signore. Essendo imposta a VS illustrissima la maggior legatione che sia stata a memoria d'huomini,

ancorche oltre alla sua gran molta prudenza s'habbia da credere, che sia stata data pienissima et prudentissima instruttione" X „onde facendo per hora fine prego Iddio che felicitì tutte le sue attioni per beneficio della Christianità, servitio di questa S. Sede, honore e gloria di VS ill. ma, alla quale bacio humilimente le mani. Di Roma a 3 d'ottobre 1589“.

O pamětním spise určeném pro kardinála-legáta Errico Caetani z 3. října 1589 se zmiňuje Pastor X, 1926, 242, pozn. 2, bez údaje rukopisů, ale s odkazem na vydání v Praze nepřístupné Abel Desjardins, *Négotiations diplomatiques de la France avec la Toscane* V, 649d.

(d) 25a—29a: „Super concordatis inter S. Sedem apostolicam et inclitam nationem Germaniae Collectanea omnibus Germanis cognitu necessaria. Ipso textu concordatorum a mendis diversarum editionum studiose expurgato per Georg. Branden, I. V. Doctorem, presbyterum Eynstettensem et apoticum Augustanum. Adiunctis nonnullis aliis ad executionem litterarum apostolicarum pertinentibus et summorum pontificum bullis in quotidiana praxi beneficiaria utilissimis. Coloniae Agripinae apud Gosvinum Cholinum ao 1600. Cum gratia et privilegio Caes. Maiest. — Quaestio IV. An exceptio de non usu concordatorum in iudicio locum habere possit. Exceptio: Lex non recepta“ X „tum maxime ex bulla illa Clementis VII. supraposita“.

Opis části tisku, uved. v nadpise tohoto oddílu. Ve vydání z r. 1610 (Praxis beneficiorum D. Petri Rebuffi . . . , item Super concordatis . . . per Georg. Branden etc.) Quaestio IV. na str. 1249—1253.

(e) 29a—31a: „Parere del gran duca di Toscana, Cosmo de Medici, sopra la corte di Roma. Ragionando il gran duca di Toscana, Cosmo de Medici, con l'ambasciatore di Francia delli stati del mondo, et havendo discorso sopra il gran potere del Gran Turco, essendo domandato consideratamente, et a molto proposito, che li pareva della corte Romana“ X „Roma, la quale essendo capo del mondo et seggio del s. pontefice, vero vicario di Dio, doveria esser tenuta come una gioia pretiosissima et come una cosa sacra“.

Totéž v rukopisech Nostické knihovny v Praze MS d 17, Tom. V, fol. 761a—767a, a Tom. VII, fol 406a—411b (Šimák, *Rukopisy maj. knihovny hrabat z Nostitz a Rhienecka*, 1910, č. 150, str. 77 a 79).

(f) 31a—38b: „Essortatione fatta al gran duca di Toscana da un suo suddito sopra l'ingiustitia dell'invasione dello stato ecclesiastico. L'armi portate da Vostra Altezza a danno della Chiesa reccano materia non so se di piu maraviglia, che di dolore“ X „non macchini con le rovine degli altri, li precipiti a se stessa“.

(g) 38b—44b: „Discorso che fece il cardinale Mazzarini alla presenza di S. Maestà christianissima la regina regente, e li ss. monsignori duca d'Orléans, principe di Condé, et vescovo di Boves sopra li correnti moti di guerra che passano in Italia fra la Santità Sua e li principi della lega 1643. Nel tempo che viveva la gloriosa memoria del rè, assistendo alli negotii di stato il cardinale duca di Richelieu, fu considerato quello“ X „li signori alle volte non solo fanno credere a gli altri, ma ancora a suoi servitori medesimi cose che hanno di animo di far riuscire“.

Mazarinův výklad se týká závěrečné fáze války o Castro (srv. o ní Pastor XIII, 2, zvl. str. 863—875) a došlo k němu někdy po 13. V. 1643, kdy zemřel Ludvík XIII.

(h) 44b—46a: Avvertimenti per ministri agenti e secretarii de' principi. Capitolo primo. Quando che si negotia e che si scrive spesso il negotiato, si suole accusare il di della data delli precedenti“ X „Trigesimo secondo. Mandandosi

le copie, o pure gl'originali, si riservino le coppie di tutte le lettere che si scrivono e si ricevono da altrui in materia publica".

46b—47b: Ø

(i) 48a—109a: „**Vita di Francesco Maria 2° della Rovere, sesto et ultimo duca d'Urbino**, divisa in due parti. La prima descritta da lui medesimo con titolo di Sommario della sua vita, e la seconda da Antonio Donato, nobile Venetiano, con titolo di Devolutione alla santa Chiesa degli stati d'Urbino. — **Compendio della vita di Francesco Maria secondo, duca sesto d'Urbino, descritta da lui medesimo**. Perche il costumę delle genti... (70a) **La devolutione alla sede apostolica degli stati di Francesco Maria secondo di nome della Rovere sesto et ultimo duca d'Urbino**. Quella felicità che si distribuisce" X „che dovra haver fine col mondo".

Vyšlo tiskem ve sbírce „Nuova raccolta d'opuscoli scientifici e filologici", tomo 29 (a cura di Fortunato Mandelli), 1776, num. XV, pod titulem „Memorie concernenti la vita di Francesco Maria II. della Rovere, sesto et ultimo duca di Urbino, scritta da lui medesimo, coll'aggiunta di tutto ciò, che accade nella devoluzione de'di lui stati alla Santa Sede di Antonio Donato, nobile Venetiano, raccolta dall'avvocato Francesco Sav. Passerio Ciacca". Výklad, který je druhou částí tohoto oddílu (fol. 70a—109a) nově vydal odjinud Arnaldo Segarizzi, Relazioni degli ambasciatori veneti al senato. II, 1913, 237—260, ačkoliv nejde o skutečnou vyslaneckou relaci (srv. ibid. str. 270).

K událostem, jichž se týkají oba spisy a které vyvrcholily r. 1631, srv. Ranke III⁷, 3—7. Pastor XIII, 1, str. 268—271.

109b—110b: Ø

(k) 111a—225b: „**Varii avvertimenti sopra Cornelio Tacito a cittadini privati e prencipi**. Nelle città, dove sono diverse fazzioni, fà pur ciò che si pare che sempre vi sarà chi si lodi e chi si biasimi secondo le passioni, ma opera bene e lascia dir male. Ad intraspiciendas etiam procerum voluntates inductam dubitationem, cum occisus dictator Caesar, aliis pessimum, aliis pulcherrimum facinus videretur: Tacito, lib. primo... (147a) Parte 2da. Del discorso politico di Cornelio Tacito. Il tempo d'occupar l'imperio d'una città libera è quando si vede stanca e satia di lunghe guerre civili. Augustus cuncta discordiis civilibus fessa nomine principis sub imperium recepit. Tac. lib. primo" X „Chi teme d'alcun, faccia osservare ogni minima sua attione. Non iam occultis adversus Agrippinam et Neronem insidiis. Quis additus miles nuntios introitus, aperta secreta scelera in annales referebat. Tac. lib. 4°. — Fine".

Druhá část rozdělena ještě na pododdíly s tituly „Popolo" a „Varii". Spis se jen volně opírá o Tacitovy Annály (kn. 1—4, v každé části probírány znovu) a je sbírkou stručně formulovaných, namnoze nesouvislých politických zásad, ilustrovaných citáty z Tacita. O politické literatuře italské XVII. stol. tohoto druhu srv. obecně Friedr. Meinecke, Die Idee der Staatsräson in der neueren Geschichte, 1924, 32, a Ant. Belloni, Storia letteraria d'Italia, Il Seicento, 1929, 469 d. a 480 d.

R — 35

XC N 24. — H 39

XVII¹., 276 ff., 28 × 19 cm, vaz. perg., tuhá; větší supralibros.

(a) 1a—244b: [Paolo Sarpi] „**Notizia delle contese tra il Romano pontefice Paolo V. e signori Veneziani negli anni 1605, 1606 e 1607**. — Paolo V. dagli primi anni della sua pueritia" X „che sono somma inestimabile".

Vyšlo častěji tiskem, po prvé r. 1624. Srv. Opere del Padre Paolo [Sarpi] dell'ordine de'Servi e theologo della serenissima repubblica di Venetia, Mirandola, vol. IV, 1675, 1—460, a Opere di F. Paolo Sarpi, Servita, Helmstat, T. III, 1763, 1—133 (pod titulem

„Storia particolare delle cose passate tra il sommo pontefice Paolo V. e la serenissima republica di Venezia negli anni 1605, 1606, 1607“). — Dizionario letter. Bompiani (Gino Franceschini) VII, 1957, 160—1, uvádí nejnovější edici Bari, 1940 (cur. da Giov. Gamarin).

(b) 244b—257a: **[Paolo Sarpi] „Informatione particolare dell’accomodamento. Essendo cosa non mai più occorsa“** X „con la luce del suo avvenimento“.

Vyšlo tiskem v Opere di F. P. Sarpi, Helmstat, T. III, 1763, 136—143.

(c) 257a—b: **„Notizia data da signori Veneti a suoi sudditi dell’aggiustamento tra essi e Paolo Quinto.** Leonardo Donato per gratia di Dio duce di Venetia. Alli reverendissimi patriarchi . . . et altri prelati ecclesiastici salute. Poichè colla gratia del Signor Dio“ X „come hanno fatto continuamente i nostri maggiori. Data nel nostro ducal palazzo a 21 aprile nella indictione quinta 1607. Marco Ottoboni, segretario.“

Otiskl odjinud E. Cornet, Paolo V. e la Republica Veneta. Giornale dal 22 ottobre — 9 giugno 1607, Wien 1859, 252—3.

(d) 258a—272a: **„Copia d’una lettera scritta dal sign. cardinal di Perona al re christianissimo** concernente il negoziato fatto per ordine di quella Maestà col pontefice Paolo V. circa l’accomodamento delle difficoltà che haveva la republica di Venezia per l’occasione dell’interdetto fatto dal medesimo pontefice. Sire, io scrissi a V. Maestà per l’ultimo ordinario come giovedì 21 di marzo“ X „di quella del cielo. Di Roma li 5 aprile 1607. Humilissimo et obbligatissimo suddito servitor il cardinal di Perona“.

Vydáno v Supplimento all’Opere del P. M. Paolo Sarpi, Verona, T. I (Opere T. VII), 1768, 18—25. V tisku data „ventitre marzo“ (čtvrtek však připadl na 22.!) a „2. aprile“. Kardinál Jacques Davy du Perron prostředkoval ve sporu jménem Jindřicha IV. .

(e) 272a—b: **„Copia degli capitoli del concordato tra Paolo V. sommo pontefice e la republica di Venezia l’anno 1607** nel mese di aprile per occasione dell’interdetto già fatto dal detto pontefice. Primo che Nostro Signore motu proprio levò l’interdetto“ X „Quarto . . . che hanno sempre fatto i loro maggiori“.

(f) 273a—276a: **„Manifesto delli PP. Fra Bernardino da Bergamo, Fra Francesco Foresto e Fra Hippolito da Brescia et altri frati capuccini del dominio Veneto,** con il quale fanno conoscere non essere nè disertori dell’ordine e apostati, nè scomunicati, perche non erano partiti insieme con gli altri loro fratelli dal dominio sudetto in tempo dell’interdetto. Essendo fatto notorio a noi“ X (275b) „et ci professiamo a Dio et al mondo figliuoli d’ubbidienza, come sempre siamo stati. Et in fede (276a) di tutto questo . . . Brescia il 9 novembre 1606. Luogo del sigillo. Fra Bernardino, Fra Francesco, Fra Hippolito — sopradetto di man propria“.

276b: Ø

K událostem, jichž se týkají rukopisy tohoto kodexu, srv. Ranke II⁷, 213—231. Pastor XII, 1927, 82—131.

R — 36

XC N 25. — H 30

XVII², 501 ff., 28×20 cm, vaz. perg. tuhá; menší supralibros.

(a) 1a—4b: **„Scrittura del sig. cardinale Albici sopra la libertà de voti de cardinali in conclave.** Corse nel conclave, in cui fu eletto in sommo pontefice Innocenzo X., un’opinione“ X „ut ex Alemanni regis nutu papa ordinetur“.

Z rukopisu vatikánského archivu Pio 417 vyd. L. Wahrmond, Beiträge zur Gesch. des Exklusionsrechtes bei den Papstwahlen; SB Wien 122, XIII. Abh., 1890, 9—17, pod titulem „Discorso sopra il modo da creare sommo pontefice in riguardo all'esclusiva di qualche corona“. Tamtéž str. 9, pozn. 1, uvedena řada dalších rukopisů tohoto pojednání s nestejnými názvy. Nejpodrobnější seznam rukopisů — vesměs jen z cizích fondů — přináší Alex. Eisler, Das Veto der katholischen Staaten bei der Papstwahl seit dem Ende des 16. Jhds., Wien 1907, 120—3 a pozn. 80 ibid. — Francesco Albizzi kreován kardinálem od Inocence X. dne 2. dubna 1654, zemř. r. 1684: srv. Eubel-Gauchat IV, 1935, 31.

(b) 5a—43b: „Istruttione per il nuovo sommo pontefice Romano per riformare la corte di molti abusi in quella introdotti e per ben governarsi nel felice ingresso del suo pontificato. Terminate che furono tra i superi le facende del conclave, Giove, che sopramodo invigilava al publico beneficio, fatto a se chiamare il Genio buono, e condottolo nel più riposo gabinetto del cielo, così prese a favellargli: Benchè la persona del sommo pontefice da noi nuovamente eletta“ X „e rimettendomi in ogni altra cosa alla vostra sperimentata prudenza vi diamo il felice viaggio“.

Kritika a reformní podněty týkající se papežské politiky a papežského dvora, podané (částečně) alegorickou formou. Souvisí patrně s volbou Klementa X. (1670).

44a—b: Ø

(c) 45a—107a: Stato d'Italia e de'suoi prencipi e arcani di' stato, co'quali si governano. „Convenendo misurare il discorso con la brevità del tempo“ X „ciascuno di loro richiederebbe, a volerne trattar convenientemente, un intiero volume“.

Titul dodán podle rukopisu R 39a, v němž je udán jako autor tohoto pojednání Girolamo Brusoni. Srv. o něm a o anonymním tisku tohoto pojednání pozn. u rukopisu R 39a. Před fol. 45 vyřiznut list (s původním titulem tohoto oddílu?).

107b—109a: Ø

109b: „Fra Bargerino. Ant. Bargerino. Carlo Barberino. Gabrielli. Este. Maidalchino. Lantgravio. Azzolini. Chigi. Sigismondo Chigi. Palutti. Rospigliosi. Medici. Buglioze. Porto Carrero. Nerli. Cerri. Pallavicini. Bona. Acciaioli. Bonacorsi. Pio“.

Pozdější připsěk jmen (zhusta zkomolených) kardinálů, o nichž se mluví v dalším oddíle (d).

(d) 110a—150b: „Statera ovvero stato del sacro collegio de ss. cardinali dopo la morte di Clemente Nono. Creature di Urbano Ottavo... (110b) In tutto sono cardinali settanta... Fattioni nelle quali si divide il sacro collegio de cardinali... (117a) Molti pero sono soggetti che pretendono di esser promossi al papato... (121a) premettendo tuttavia che il patrimonio ereditario ne resti all'insatiabile ingordigia Toscana. — Cominciarò dunque questo particolare discorso sopra l'electione del nuovo pontefice e mi ristringerò a soli 22 candidati“ X „Quindi è che sia di scopo il raccomandarsi di cuore allo Spirito santo, che ispiri nelle menti cardinalitie di fare un elettione d'un papa che riesca il migliore“.

151a—b: Ø

(e) 152a—161b: „Scrutinio de cardinali concorrenti al papato nel presente conclave dell'anno 1670. Li cardinali viventi e publicati sin hora sono settanta. All'elettione del papa ne interveranno sessanta sei“ X „vi concorreranno tutti solo che Chigi per voler una sua creatura. — Cerro: Haveresti la papessa e in ciò non erro“.

Název neodpovídá obsahu: nejde o výsledky hlasování (scrutinio), ale o charakteristiky kandidátů papežské volby r. 1670, z nichž každá končí epigramem.

162a—b: Ø

(f) 163a—b: 1) „Espressione chiara fatta nella transazione Augustana con publica fede del congregato imperio circa le provincie del cerchio di Borgogna“. — 2) „Formali parole dell'articolo 30 accordato della pace di Münster sopra il cerchio di Borgogna“. — 3) „Le ragioni perche l'Imperio sia obligato di soccorrere a Borgogna invasa da Francesi essendo membro del Imperio“. — 4) „Constitutione antichissima che si rapporta nel sudetto articolo 30 accordato dalla pace di Münster“.

Pod uvedenými tituly vždy stručné doslovné citáty; jakési promemoria o mezinárodně právním postavení tzv. burgundského kraje (svob. hrabství Burgundské, Franche-Comté) obsazeného r. 1668 Francouzi.

(g) 164a—186a: „**Ragguaglio dei conclavisti alla Maestà christianissima di Francia l'anno 1670 fatto dal cardinal Rinaldo d'Este.** Sacra christianissima Maestà. Nell'electione del nuovo pontefice“ X „profondissima riverenza. Roma 4 gennaio 1670... Rinaldo d'Este“.

Vyd. v „Conclave di Clemento X., diviso in sei discorsi“ (Lucerna MDCLXXII) jako „Discorso quinto“, str. 75—102 a ve sbírce „Conclavi de'pontefici Romani“ (Colonia; nuova ediz. MDCXCI) vol. III, 160—185.

186b—187b: Ø

(h) 188a—251b: „**La verità smascherata nel bilancio del conclave**“.

188a—210a: „Parte prima. Già con mano di rose apriva l'aurora le porte dell'oriente al nuovo sole“ X „di tutto il mondo, il quale langue senza il suo capo“.

Vyd. s menšími odchylkami ve sbírce [G. Leti] L'ambasciata di Romolo a Romani, nella quale vi sono annessi tutti trattati, negotiati, satire, pasquinate, relationi, apologie, canzone, sonetti, ritrati ed altre scritture sopra gli interessi di Roma, durante la sede vacante cominciando da giorno della morte di Clemente Nono, sino al giorno della creatione di Clemente Decimo... Colonia 1676 (první vyd. v Bruselu 1671), str. 289—302, 307—9, 322—329, 332—335.

210b—211b: Ø

212a—251b: „Il vomito delli Dei, parte 3^a, ovvero La verità smascherata, parte 2^a. Ancora nella tavola di Giove si portava attorno il mulso“ X „apportar maggior gloria a questo campione et a me il debito di narrarle“.

„La verità smascherata, parte seconda“, která je otištěna na str. 377 dd. publikace jmenované v předchozí pozn., začíná sice stejným obrazem jako tento rukopis („Erano ancora appena spogliate le tavole del supremo Tonante“), ale s jeho žněním není totožná.

252a—b: Ø

(i) 253a—277a: „**L'emergenze di stato espresse nel memoriale dato alla Santità di nostro Signore papa Clemente IX. dal signor duca di Lorena contro le pretensioni del re christianissimo.** Per intelligenza della gratia, che il serenissimo sig. duca di Lorena e Bar supplica alla Santità di nostro Signore papa Clemente IX.“ X „e quiete dei precncipi christiani“.

Vyd. ve sbírce „Li secreti di stato dei precncipi dell'Europa, rilevati da vari confessori politici... nuovamente ristampati“. Parte prima, Colona 1676 (4. oddíl se samostatným stránkováním 1—52). Prvé vydání Bologna 1671.

277b: Ø

(k) 278a—298a: „Tre sono le cause principali da considerare nell'affare della **Maestà della regina di Portogallo.** Prima quello che è passato nel suo primo matrimonio con il re Alfonso, seconda la nullità di detto matrimonio, terza il suo secondo matrimonio col precncipe D. Pietro. Sopra la prima sono da ponderarsi le seguenti. Che il marchese di Sanches, il quale fu mandato ambascia-

tore in Francia per trattare il matrimonio“ X „capace di riaccenderlo ben tosto più ardente che mai“.

O záležitosti druhého sňatku portugalské královny Marie Františky Isabely srv. Pastor XIV, 1, str. 546—7, dále Ant. Ballesteros y Beretta, Hist. de España IV, 1 (1926), 298 a nejobširněji Heinr. Schäfer, Geschichte von Portugal 4, 1852, 634—637. Rukopis oddílu 36(k) je tematem i stanoviskem blízky dobrému zdání, vypracovanému pro papeže r. 1668, které Pastor cituje podle rukopisu vídeňského stát. archívu a které dovozovalo, že prvý sňatek s králem Alfonsem, svrženým z trůnu r. 1667, byl neplatný, a otevíralo cestu k uznání platnosti druhého sňatku s Alfonsovým bratrem princem Petrem (Pedro II.).

298b: Ø

(l) 299a—361b: „**Relatione di Germania** fatta dall'ecellentissimo sig. **Battista Nanni**, cavaliere e procuratore stato, ambasciatore ordinario per la serenissima republica di Venezia appresso la Maestà di Leopoldo Primo, imperatore. — Serenissimo prencipe. L'imperio germanico per le forze e per l'autorità“ — „si rende facile a sopire un disgusto“.

Naposled vydal z jiných rukopisů Joseph Fiedler, Die Relationen der Botschafter Venedigs über Deutschland u. Österreich im siebzehnten Jahrhundert, II, 1867, 1—29; Fontes rer. austr. II. Abt., XXVII. Band. Text pojatý do rukopisu 36(1) je kratší, jeho explicit odpovídá konci prvního odstavce cit. vydání na str. 27. — Zpráva G. B. Nanniho vyšla tiskem poprvé r. 1693 (v. Fiedler, m. uv., str. VII, pozn. 2), opis v kodexu R 36 je snad o něco starší.

362a—b: Ø

(m) 363a—414a: „**Lo stato della monarchia di Spagna sotto il governo del confessore della regina regente**. Interlocutori: D. Gioseppe Villaprandò, D. Alfonso di Salamanca. — D. Gios. Che nuove habbiamo di Spagna, don Alonso?“ X „sopra così gravi emergenze e pericolo“.

Dialog líčící a kritizující poručnickou vládu Marie Anny Rakouské a jejího zpovědníka a prvního ministra, německého jesuity Eberharda Neithardta: srv. o ní Ant. Ballesteros y Beretta, m. uv., 258.

414b—415b: Ø

(n) 416a—443b: „**Il Pasquino di Madrid et altre osservazioni dei costumi di quelli abitanti**. E ben dovere che dopo havervi dato parte del mio passaggio da Genova a Barcelona, e dei pericoli che ho corso per mare, io soddisfaccia al contento che ci ho d'avvisarvi quello che io ho osservato passando per la strada commune di Madrid, che e tenuto per compendio di tutta la Spagna ... Io vi prego che facciate partecipi tutti gli amici di questa mia lettera assicurandoli che sebene io l'indirizzo a voi, non dubitino punto che io mi sia scordato di loro“ X „mia lettera se contiene del male non è contro la verità, e mi dichiaro servitore etc.“

(o) 444a—453b: „**Diario del viaggio fatto da Don Giovanni d'Austria**, quando ultimamente uscì dalla corte di Madrid, per li disgusti incontrati con la regina regente, originati dal Padre Guerardo, confessore di Sua Maestà. — Diario. Mio Signore. Rispondo alla VS che lo stato, nel quale noi qui ci troviamo“ X „e perciò più spronato che mai a farsi rè in buona coscienza. Di ci guardi.“

Vyd. s jinými dokumenty pod názvem „Diario e lettere sopra gli affari correnti di Don Giovanni d'Austria, con un ritratto della sua vita, cioè nascita, qualità, costumi, attioni e governi“, str. 3—22. Uvedená publikace je samostatně stránkovanou částí sborníku „La dieta di vari autori, o vero raunanza di varie opere politiche modernissime sopra li correnti et emergenti affari ed interessi di tutti li potentati dell'Europa, che regnano al presente“, Bruxelles, per Giacomo Sestri, MDCLXIX. Jiné vyd. v „Li segreti di stato dei prencipi dell'Europa“, Parte prima, Colonia 1676. O vztahu mezi Juanem

d'Austria a poručnickou vládou Marie Anny Rakouské srv. Ballesteros y Beretta, m. uv., 259 d., zvl. 262—5.

454a—455b: Ø

(p) 456a—458a: „Incipit **lamentatio catholicorum ecclesiae**. Quomondo sedet solo congregatio cardinalium, plena patribus, facta est quasi vidua absque viro papabili“ X „Roma, Roma, convertere ad Dominum Deum tuum“.

458b—459b: Ø

(r) 460a—462b: „**Canzone sopra la corte del fu papa Clemente Nono**. È morto il buon Clemente“ etc.

Vyd. v „L'ambasciata di Romolo a Romani“ (viz výše pozn. u oddílu h), str. 34—36. 463a—b: Ø

(s) 464a—469b: „Quis ascendet in montem Domini aut quis stabit in loco eius? R[espondetur]: Innocens manibus et mundo corde“ etc.

Satirická skladba k papežské volbě Klementa X. ve formě responsorii. Na citáty z Písma, zvl. ze žalmů, proslovené jednotlivými kardinály, následují odpovědi podobného původu, které v dané souvislosti nabývají satirického smyslu.

(t) 470a—472b: „**Il volpone, autore del Colloquio delle volpi**. Con aggravio d'insipide molestie“ etc.

Satirická báseň k papežské volbě po smrti Klementa IX. Vyd. v „L'ambasciata di Romolo a Romani“ (viz výše pozn. u oddílu h) str. 682—5. — Jiné rukopisy této básně v italských knihovnách, např. Firenze, Bibl. naz. centr., Cl. VII, num. 615, fol. 24 (Mazzatinti-Pintor XIII, str. 118); Venezia, Civico museo Correr, Manoscritti Morosini-Grimani, num. 112 sub. 17 (Mazzatinti-Sorbelli, LXVIII, str. 90).

473a—b: Ø

(u) 474a—476b: „**La parlata delle bestie, fatta in conclave la notte della vigilia dell'Epiphania**. La notte della santa Epiphania / Di ragione le bestie han per costume / Come s'havesser di ragione il lume / E fosse in lor humana fantasia“ X „Ma forsì non sapevano che quella / Era la notte lor che del restante / Far si potea con tante bestie e tante / Più numerosa e bella l'accademia“.

Totéž v rukopise Firenze, Bibl. naz. centr., Cl. VII, num. 615, fol. 27 (Mazzatinti-Pintor XIII, str. 118).

477a—b: Ø

(v) 478a—493a: „**Il festino fatto da signori cardinali in conclave**. Signori miei, già che sen va il negotio“ etc.

Satirická báseň k papežské volbě po smrti Klementa IX. Vyd. v „L'ambasciata di Romolo a Romani“ (viz pozn. u oddělení h) str. 169—187. — Jiný opis této básně v rukopise Venezia, Civico museo Correr, Manosc. Morosini-Grimani, num. 110/19, pag. 245 d. (Mazzatinti-Sorbelli LXVIII, str. 87).

493b: Ø

(w) 494a—495b: „**Risposta del echo di Belvedere ad un conclavista**. Dimmi, cels'echo, e al mio parlar rispondi / Bramo saper di Pietro il successore / Alzo la voce ad impetrar l'honore / Occulta Deità tu il ver m'infondi“ X „Spedisci dunque et apri i tuoi pensieri / Dimmi se Bona, Aldier, Cibo, Rosetti / Rasponi, Gabriel, Litta, Ginetti / o Nerli sarà papa, over Gualtieri“.

(x) 496a—497b: „**Suona Musa il chittarone**. Hor, che i mesti recitanti“ etc.

Satirická báseň jako v předch. oddíle. Vyd. „L'ambasciata di Romolo a Romani“ (viz pozn. u oddílu h) str. 455—460 s nepatrnými odchylkami.

(y) 498a—501b: „**Cardinali a che badate** / Fate un papa e fatel'presto / Scrotinando hor quello, hor questo / Io non so, perche tardate“ X „Che di fare cosa bona / Punto voglia non habbiate / Cardinali a che badate“.

XVII²., 471 ff., 28,5×20 cm, vaz. perg., tuhá; exlibris.

(a) 1a—80b: „**Relatione delle difficoltà frapostesi nel radunare il congresso in Colonia avanti l'eminentissimo sig. card. Ginetti, legato a latere mandato da papa Urbano Ottavo per trattare la pace nel Cristianesimo del 1637, 1638 et 1639.** Correva l'anno 1635 e il 36“ X „maggior grandezza e felicità. — Finis“.

Zpráva o nezdařeném mírovém jednání kardinála Marzio Gianetti, za jejíhož autora je některými rukopisy označován Abbate Dom. Salvetti. Srv. o tom a o jiných rukopisech této zprávy (obvykle s titulem „Breve relazione“ etc.) Pastor XIII, 1, 1928, 489, pozn. 5.

(b) 81a—118b: „**Instruzione a monsignore [Alessandro] di Sangro, patriarcha d'Alessandria, nuntio in Spagna.** Egli è così grave et importante il carico della nuntiatura di Spagna“ X „e col desiderio di servirla. Di Roma li 5^a aprile 1621. — Finis“.

O této instrukci, zachované v četných zahraničních rukopisech, srv: Ranke III⁷, 121*, č. 97. Pastor XIII, 1, str. 77, pozn. 2 s údaji uveřejněných výtahů.

(c) 119a—170b: „**Instruzione a monsignore [Carlo] Carafa, vescovo di Aversa, nuntio all'Imperatore.** Se la Germania ritenesse tuttavia quei sensi di vera pietà e religione“ X „di continuo dalla mia affettione. Di Roma li 12 aprile 1621“.

O jiných rukopisech této instrukce a jejích — vesměs jen částečných — edicích srv. Pastor XIII, 1, str. 176, pozn. 1. Části týkající se českých poměrů vydal odjinud též Ign Kollmann, Acta sacrae Congreg. de Propaganda fide res gestas Bohemicas illustrantia, I. 1 (1923), 56—62.

(d) 171a—200a: „**Instruzione a monsignor [Fabrizio] Verospi, auditore di Rota, destinato da Nostro Signore nuntio straordinario alla Maestà dell'Imperatore Ferdinando Secondo.** Grandissimo argomento“ X „con prieghi a Dio benedetto l'accomitarò. In Roma 13 gennaio 1622. — Finis“.

Jiný rukopis (bibliotéky Corsini v Římě) této instrukce týkající se aféry kardinála Melchiora Khlesla, uvádí Pastor XIII, 1, str. 196, pozn. 3.

200b: Ø

(e) 201a—222a: „**Instruzione a monsignor [Berlingherio Gessi], vescovo di Rimini, destinato nuntio alla republica di Venetia dalla Santità di Nostro Signore papa Paolo Quinto.** S'informata VS delle cause, che constringero Nostro Signore ad inviare l'armi spirituali contro li signori Venetiani“ X „e Dio le conceda felice viaggio. In Roma li 4 giugno 1607. — Finis“.

O této instrukci, zachované v četných opisech, Ranke III⁷, 102*, čís. 79 a úplněji Pastor XII, 132, pozn. 3 s údaji o jiných rukopisech.

222b: Ø

(f) 223a—232a: „**Instruzione al Dottore Allaccio, scrittore della Biblioteca Vaticana, per andare in Germania per servizio di Nostro Signore.** Benchè il serenissimo s. duca Massimiliano di Baviera“ X „e il Signore Iddio l'accompagni. In Roma li 23 ottobre 1622. — Finis“.

Vydáno častěji tiskem, např. v článku Leo S. Olschki, Istruzione a Leone Allacci per il trasporto della Biblioteca Palatina di Heidelberg a Roma; La Bibliofilia 2, 1901, 140—6. Srv. též Ranke III⁷, 124*, čís. 101, a Pastor XIII, 1, str. 186, pozn. 3, s údaji o jiných rukopisech a edicích.

232b: Ø

(g) 233a—248b: „**Instruttione di Gregorio Decimo V^{to} a monsignor Panfilio, auditor di Rota, nuntio a Napoli 1621.** Quella dirittura, prudenza e sapere“ X „con tutte le cose felice. In Roma li 26 marzo 1621“.

O nečetných rukopisech této instrukce srv. Pastor XIV, 1, 1929, 24, pozn. 1. — Giambattista Pamfili, auditor Roty a v r. 1621 nuncius v Neapolsku, se stal papežem jako Inocenc X.

249a—250b: Ø

Fol. 233—250 se starou foliací 205—222.

(h) 251a—269b: „**Instruttione a monsignor Agucchia, arcivescovo d'Amasia nuntio alla serenissima republica di Venetia 1624.** Roma è stata lungo tempo il teatro delle rare qualità di VS“ X „e prego le dal cielo compita allegrezza“.

Giambattista Agucchi, sekretář kardinála Ludovisiho, byl nunciem v Benátkách od konce r. 1623 až do své smrti 1. I. 1632. O něm a o jiném rukopise této instrukce srv. Pastor XIII, 2, 1929, 714 text a pozn. 3.

270a—b: Ø

(i) 271a—286a: „**Instruttione a VS monsignore vescovo d'Anglone, destinato da Nostro Signore suo nuntio in Toscana.** Egli era ben giusto“ X „e con le preghiere. In Roma li 20 agosto 1622. — Finis“.

Vydáno tiskem ve sborníku „La Dieta di vari autori o vero raunanza di varie opere politiche modernissime sopra li correnti ed emergenti affari ed interessi di tutti li potentati del'Europa che regnano al presente“, Bruxelles, per Giac. Sestri, 1669, str. 1—18. — Biskupem v Anglone v letech 1619—23 byl Alfonso Giglioli; srv. o něm a jeho nunciatuře u toskánského vévody Ferdinanda II. Ferd. Ughello, Italia sacra, Tom. VII, 1659, sl. 161—2, a Eubel—Gauchat IV, 84.

286b: Ø

(k) 287a—328b: „**Instruttione a monsignor Antonio Diaz, vescovo di Caserta, per la nunciatura ordinaria [a Napoli] di Nostro Signore.** Fra i pensieri che maggiormente trassero a se la provida mente di Nostro Signore fin dal principio del suo pontificato, uno fu quello della nunciatura di Napoli“ X „ed io pregarò dal Signor Iddio perpetua felicità. In Roma 15 di maggio 1626. — Finis“.

Antonio Diaz byl biskupem v Casertě v letech 1616—1626; od 31. března 1626 zastával funkci nuncia v Neapoli. Srv. Eubel—Gauchat IV, 138. Jiný rukopis jeho instrukce mi není znám.

(l) 329a—340a: „**Instruttione data da Gregorio Decimo V^{to} a mons. Dunozezzo, arcivescovo di Seleucia, vicelegato di Avignone.** Egli e soverchio il pensare di dovere instruire VS“ X „di perpetua felicità. In Roma li 13 d'aprile 1621.“

Guillaume du Nozet, auditor Roty, se stal vicelegátem v Avignonu 23. V. 1626 (zemřel tamtéž 20. XI. 1926): srv. Eubel—Gauchat IV, 311. Jiný rukopis jeho instrukce mi není znám. — Fol. 329—340 se starou foliací 77—88.

340b: Ø

(m) 341a—382b: „**Instruttione a monsignor Pallotta, collettore nel regno di Napoli [!].** Il regno di Portogallo“ X „al quale scriverà il signor cardinale Perona ancora. — Finis“.

Giov. Battista Pallotta nebo Palotto (od r. 1628 mimořádný nástupce kard. Carafy v nunciatuře vídeňské) byl roku 1624 jmenován Rehofem VIII. apoštolským kolektorem v Portugalsku. Srv. o tom Kiewning, Nuntiaturs des Palotto 1628—1630 (Nuntiatursberichte aus Deutschland IV.) 1, str. XXXVII. Pastor XIII, 2, str. 728, pozn. 4 na str. 729, má údaje o jiném rukopise této instrukce pro Palotovu činnost v Portugalsku, jejíž obsah nejpodrobněji reprodukuje (podle rukopisu Cod. Sessor. CCCLXXXIV) H. Laemmer, Zur Kirchengeschichte des XVI. u. XVII. Jhdts, 1863, 26—28. (Laemmer, str. 26, kladl ovšem tuto instrukci neprávem až do pontifikátu Klementa IX.).

(n) 383a—424b: „**Instruttione a monsignor de Torres, arcivescovo di Adriano-poli, nuntio in Polonia.** Furono in tutti i secoli“ X „un più felice ritorno. In Roma li 30 di maggio 1621. — Finis“.

O této instrukci srv. Ranke III⁷, 121*, č. 98, a zvl. Pastor XIII, 1, str. 109, pozn. 4, s údaji jiných rukopisů a s výkladem o její důležitosti pro katolickou restauraci v Polsku. O kardinálovi Cosimo de Torres srv. též lit. uved. u Pastora, m. uv., str. 71, pozn. 5.

(o) 425a—471b: „**Instruttione a monsignor Corsini, arcivescovo di Tarsi, nuntio in Francia.** Sono state partitamente considerate“ X „e da me stimati come conviene. Di Roma li 24 aprile 1621. — Finis“.

Pastor XIII, 1, str. 155, se zmiňuje o instrukci pro Ottavia Corsiniho, pařížského nuncia, ale udává datum 4. dubna 1621. Rukopis neuvádí a odvolává se jen na literaturu.

R — 38

XC N 26. — H 36

XVII², 435 ff., 28,5×20 cm, vaz. perg., tuhá; exlibris.

(a) 1a—53a: „**Instruttione secreta data da Filippo 4to al vicerè di Napoli sopra il modo, come debbia governare e trattare con i popoli di quel regno.** Illustre conte d'Ognate, nostro vicerè e capitano generale del regno di Napoli. La Sua Santità di Nostro Signore papa Innocentio Decimo“ X (52b) „et affatto estinguerle scrivendo Livio: Periculosa severitas, flagitiosa largitio seu nihil seu omnia concedantur in incipiti (53a) republica. Dato in Madrid 1649. Io il Re. — Fine“.

Catalogus codd. mss. bibl. regiae Monacensis VII, 1858, 260, num. 960 (Ital. 341) zaznamenává rukopis o 29 ff. in 4° pod názvem „Scrittura in forma di lettera scritta in cifra dal rè Filippo IV. al conte d'Ognate, vicerè di Napoli, l'anno 1649, nel pontificato d'Innocenzo X^o“, jehož obsah a výňatky otiskuje Alfr. Reumont, Archivio stor. ital., N. S. XVII, 1863, P. 2, 140 dd. Podle jeho údajů má mnichovský rukopis jiné ukončení — je také kratší. Na tento rukopis poukazuje Pastor XIV, 1, str. 67, pozn. 8, který mimo to uvádí ještě rukopis Paris, Cod. lat. 12.547, p. 355 d., a považuje tuto instrukci za podvrh.

53b: Ø

(b) 54a—96b: „**Instruttione del signor Bali di Valense, ambasciatore christianissimo al suo successore l'anno 1653.** Roma, che ne'tempi passati“ X „la serie per prima ordinata di tutte le cose. — Finis“.

Henri d'Estampes-Valençay (též le baili de Valençay: srv. o něm Nouvelle biographie générale XVI, 1856, sl. 586) byl v letech 1649—1653 francouzským vyslancem u papežského dvora. O četných rukopisech jeho instrukce srv. Pastor XIV, 1, str. 29, pozn. 2. Viz též oddíl (c).

97a—b: Ø

(c) 98a—129b: „**Instruttione data dal cardinale Mazzarino al Baly di Valenze, ambasciatore a Roma.** Al signor Bali di Valense, ambasciatore appresso Sua Santità, il cardinale Mazzarino da Campagne il di 16 maggio 1649. Eccellentissimo signore. Il merito di Vostra Eccellenza“ X „ove il Signor Iddio felicemente la conduca. — Finis“.

Instrukce pro francouzské vyslance v Římě v letech 1648—87 otiskl Gabriel Hano-taux ve sbírce „Recueil des instructions données aux ambassadeurs et ministres de France“, vol. 6 (Rome I.), 1888. V Praze nepřístupno.

130a—131b: Ø

(d) 132a—135b: „**Ordine a monsignor [Fabrizio] Verospi per rallegrarsi con la Maestà dell'Imperatore delle nozze.** Haveva la Santità di Nostro Signore già un pezzo fa saputo“ X „ogni avvenimento felice. In Roma li 13 gennaio 1622. — Finis“.

Jiný rukopis této instrukce (Uppsala) uvádí Pastor XIII, 1, str. 74, pozn. 1.

(e) 136a—141a: „**Instruttione al signor Matteo Pini, pagatore e collettore in Germania.** VS ha esercitato tante volte in Germania et Ungheria l'uffitio di pagatore“ X „dalle mie preghiere. In Roma il primo di giugno 1621. — Finis“.

O jiných rukopisech této instrukce srv. Pastor XIII, 1. str. 179, pozn. 1.

141b: Ø

(f) 142a—149a: „**Instruttione al signor Don Pietro Aldobrandini, luogotenente generale in Germania.** Riguardatesi da Nostro Signore le qualità nobilissime“ X „che la renda sempre felice. In Roma primo di giugno 1621. — Finis“.

Jiný rukopis uvádí Pastor XIII, 1, str. 179, pozn. 1.

149b: Ø

(g) 150a—188a: „**Instruttione al Padre Don Tobia Corona per andare al rè di Francia et al signor duca di Savoia per l'impresa di Ginevra di Gregorio Decimoquinto.** L'Italia che dall'eterna provvidenza è stata eletta a reggere“ X „e delle mie preghiere. In Roma li 16 di luglio 1621“.

O této instrukci srv. Ranke III⁷, 125*, č. 102 a Pastor XIII, 1, str. 158, pozn. 6, s údaji o jiných rukopisech. Většina rukopisů má datum 18. července, datum „16 di luglio“ z rukopisů uvedených Pastorem jen rukopisy ženevský a frankfurtský.

188b—189b: Ø

Fol. 150—189 se starou foliací 89—128.

(h) 190a—227a: „**Instruttione data da Gregorio Decimo Quinto a monsignor Scappi, vescovo di Campagna, nuntio ordinario alli Suizzeri 1621.** Egli è malagevol cosa“ X „e con l'opere in suo servizio. Di Roma li 12 maggio 1621. — Finis“.

Podstatný obsah této instrukce pro biskupa Alessandra Scappiho při jeho jmenování nunciem v Lucernu reprodukuje Pastor XIII, 1, str. 156—7; rukopisy tamtéž str. 157, pozn. 1.

227b: Ø

(i) 228a—435b: „**Instruttione al signore cardinal Ginetti, destinato legato de latere dalla Santità di papa Urbano Ottavo per trattare la pace universale nel congresso di Colonia.** Le discordie e li scomponimenti tra principi cattolici“ X „ma che questo capitolato con gli eretici si facci a parte. — Finis“.

Instrukce pro kardinála Marzio Gianetti k mírovému jednání z 25. června 1638 je dochována v četných opisech; řadu z nich uvádí Pastor XIII, 1, str. 484, pozn. 2. — Zprávu o nezdařeném výsledku tohoto jednání viz v rukopise R 37 (a).

R — 39

XCI N 42. — H 22

XVII²., 317 ff., 29×19,5 cm, vaz. perg., tuhá; větší supralibros.

(a) 1a—48b: „**Stato d'Italia e de'suoi principi e arcani di stato, co'quali si governano.** Trascorso del cavaliere **Girolamo Brusoni.** Convenendo misurare il discorso con la brevità del tempo“ X „ciascuno di loro richiederebbe a volerne trattare convenientemente un intiero volume. — Il fine“.

Totěž anonymně v rukopise R 36 (c) této sbírky i v rukopise 6352 vídeňské Nár. knihovny, fol. 232a—295b: srv. Tabulae codd. mss. in bibliotheca palatina Vindob. asservatorum, vol. IV, 315. — Vydáno jako anonymní tisk s názvem „Arcani politici dei principi d'Italia. In Villa Franca 1672“. Výtisk v PUK jako druhý kus sign. 13 K 15 se samostatným stránkováním. — Girolamo Brusoni (1614—86), jemuž rukopis připisuje autorství, byl členem benátské Academia degli Incogniti a je znám především jako

autor novel a románů a jako dějepisec přizpůsobivý požadavkům svých příznivců. Srv. o tom Ant. Belloni, Storia letteraria d'Italia, Il Seicento, str. 81—2, 87 a zvl. 496—7, kde je i zmínka o jeho činnosti jako politického informátora cizích vyslanců (zvl. španělských) v Benátkách. S touto činností snad souvisí i pojednání v tomto kodexu mu připisovaná (oddíly a, b, c).

(b) 49a—150b: „**Arcani di stato dei principi d'Europa fuori d'Italia**. L'anno 1665. Del cavalier **Girolamo Brusoni**. Averà VS illustrissima veduto nel discorso che le inviai l'ordinario passato lo stato de principi d'Italia“ X „nell'imperio Ottomano. — Il fine“.

O autorovi srv. pozn. u oddílu (a).

(c) 151a—206b: „**Nuova scorsa sopra lo stato de'principi d'Italia** del kv. **Girolamo Brusoni**. Io pensava d'avere detto abbastanza“ X „e si possono agevolmente trarre dalle cose già dette in questi discorsi. — Il fine“.

O autorovi svr. pozn. u oddílu (a).

(d) 207a—317b: „**Il comando ovvero l'idea degli stati**. Il comando è una maestà“ X „palme per il trionfo o cipressi per il funerale. — Fine“.

Ve třech knihách; autor není uveden. Totéž anonymně i v rukopise vídeňské Nár. knihovny č. 10.342: Tabulae codd. mss. in bibliotheca palatina Vindobonensi asservat., vol. VI, 171 (fol. 1a—47b).

R — 40
XCI N 40. — H 52

XVII¹, 325 ff., 29×20 cm, vaz. perg., tuhá; větší supralibros.

(a) 1a—131a: „**Tratti politici [Pietra del paragone politico] di Traiano Boccalini**. Fin dall'hora“ X (124a) „Discorso fatto all'Italia da un gentilhuomo italiano intorno le attioni e disegni del cattolico rè di Spagna... (131a) et alla superbia loro“.

Pod druhovým označením „Tratti politici“ kryje se v oddílu (a) nejúspěšnější spis Traiana Boccalini (1556—1613), který vyšel tiskem po prvé až po smrti autorově r. 1615 („Cosmopoli, per Giorgio Teler“) a dočkal se řady vydání v italském originále i v překladech. Vydán též v souborné edici „La bilancia politica di tutte le opere di Traiano Boccalini“, Parte terza, Castellana 1678, str. 137—198. Srv. kt. základní údaje, které podává L. F. [Luigi Firpo] Dizionario letterario Bompiani V, 1957, 537, a podrobněji o autorovi a tomto spise Ant. Belloni, Storia letteraria d'Italia, Il Seicento, str. 470 dd. a 474 d.

132a—b: Ø

(b) 133a—237b: „**Relazione della corte di Francia di Lorenzo Contarini, ambasciator Veneto**. Tre cose giudicai esser debito mi di far“ X „per lo spazio di trentadue mesi che sono stato per nome di Vostra Serenità nella legazione di Francia. — Fine“.

Pod titulem „Relazione di Francia di Lorenzo Contarini, tornato ambasciatore da quella corte nel 1551“ vydal z jiného rukopisu Alberi, Relazioni, Ser. I, vol. 4, 1860, 57—102, ale vypustil začáteční partie, věnované popisu Francie (viz pozn. 1 na str. 59, uved. vydání).

238a—b: Ø

(c) 239a—325b: „**Relazione della corte d'Inghilterra di Giovanni Micheli, ambasciator Veneto**. Dovendo per obbligo della legazione“ X „che mi facesse grazia. — Fine“.

Pod titulem „Relazione d'Inghilterra del clarissimo Giovanni Micheli, detta in Pregadi il dì 13 maggio 1557“ vydal z jiného rukopisu Alberi, Relazioni, Ser. I, vol. 2, 289—380 (s jiným zakončením).

XVII², 181 ff., 29×19,5 cm, vaz. perg., tuhá; větší supralibros.

1a—181b: „**Osservazioni politiche di Traiano Boccalini sopra [il secondo libro degli Annali di] Cornelio Tacito.** Initio apud Parthos orto. Gli imperii sono sempre travagliati“ X „è più acconcio al nostro fine“.

Ve srovnání s textem Boccaliniho politických komentářů k Tacitovým Annálům, otištěným v souborné edici spisů Traiana Boccalini („La bilancia politica di tutte le opere di Traiano Boccalini. Parte prima... illustrata dagli avvertimenti del sig. cav. Ludovico Dumay“, Castellana 1678) str. 84—152, rukopis kodexu R 41 má jiný začátek jak v Tacitově textu, tak ve vlastních výkladech na něj navazujících. Poněvadž vydavatel text Boccaliniho různě upravoval, jde snad v rukopise o znění pojaté do starší edice amsterodamské z r. 1677, nebo o verzi šířenou v XVII. stol. ještě před tiskem Boccaliniho komentářů jen v rukopisech. Srv. o uvedených tiscích a o domnělém nejstarším tisku z r. 1669 P. Stötzner, Der Satiriker Trajano Boccalini und sein Einfluss auf die deutsche Literatur; Arch. f. d. Studium der neueren Sprachen u. Litteraturen, Neue Serie III, 1899, 125. — O Tr. Boccalinim a jeho komentářích k Tacitovi srv. vedle uved. pojednání Stötznerova (str. 107—110 a 124 d.) též Friedr. Meinecke, Die Idee der Staatsräson in der neueren Geschichte, 1924, str. 88—112 a Ant. Belloni, Storia letteraria d'Italia, Il Seicento, 1929, str. 469 d a 476 d.

XVII², 203 ff., 29×20 cm, vaz. perg., tuhá; heraldické supralibros s písmeny „M. G. A. S.“ [Maxmilianus Gandolphus archiepiscopus Salzburgensis] a s letopočtem 1668.

1a—202b: „**Documenti politici e militari di Traiano Boccalino Romano, cavati dagli Annali di Cornelio Tacito, ampliati da altro autore con historie moderne.** Documento primo. Colui chi dalla fortuna e inalsato al domino d'un regno o provincia“ X [201a] „Documento CLVIII. Li personaggi grandi chi da una provincia o regno sono cacciati... (202b) li piu fioriti eserciti dell'Europa. — Il fine“.

203a—b: Ø

V každém „Documento“ po stručném italském úvodu vždy uveden úryvek latinského (Tacitova) textu a nato delší italský výklad. Prvý latinský text fol. 1b: „Augustus posito triumviri nomine consulum se ferens et ad tuendam plebem tribunicio [!] iure contentum“ (Tac. Ann. 1, 2). Poslední text fol. 201a: „Agricola expulsum seditione domestica unum ex regulis gentis exceperat ac specie amicitiae in occasionem retinebat“ (Tac. Agricola 24). Komentované texty nejsou tedy jen z Annálů, ale i z Agricoly, a nejde naveskrz o texty, jichž užil Boccalini. Oba uvedené v popise Boccalinim komentovány nejsou. Jde tedy o práci pozdního „tacitismu“, nějakého epigona Tr. Boccalini. O těchto epigonech srv. obecně Ant. Belloni, Storia letteraria d'Italia, Il Seicento, 480—496.

XVII², 365 ff., 28,5 × 20 cm, vaz. perg., tuhá; exlibris.

(a) 1a—20b: „**Il Turco novello della Christianità.** Proemio. La Francia, che vanta per heredità de'suoi maggiori... (3a) che il monarca francese è il Turco novo della Christianità e perturbatore di lei quiete. (4a) [Testo.] Sono note a tutto il mondo le doti naturali di Luigi Decimo Quarto“ X „con gloria universale del suo glorioso nome“.

21a—b: Ø

22a—23b: „Giuramento di Francesco Primo, rè di Francia, a Solimano, imperatore de'Turchi“.

23b—31b: [Lettere: 1. di Sultan Meemet, Gran Turco, al Leopoldo Imperatore dell'anno 1683; 2. di Leopoldo Imperatore al Gran Turco; 3. della regina al rè christianissimo, suo figlio.]

Poslední dopis kusý, na fol. 31b reklamanta „conoscútomi“, ale na fol. 32a začíná už oddíl (b).

(b) 32a—365b: „Successi memorabili et molte altre cose notabili di Venetia“

Snůška výkladů a materiálů k benátským dějinám, většinou se samostatnými nadvpisy. 32a: „Famiglie nobili venetiane“. 54a: „Modi del universal consiglio che si fà in Venetia nel 440 nel fare li rettori“. 64a: „La congiura di Marco Guerini [Querini] e di Boemonte [Baiamonte] Tiepolo nell' anno 1310 contro Pietro Gradenico, duce“. 85b: „Alcune ambassiarie de'Venetiani“ (a. 1084 až 1581). 93b: „Alcune guerre fatte da Venetiani“ (a. 809—1570). 116b: [Cardinali, patriarchi, cancellieri e sestieri di Venezia.] 133a: [Atti relativi al processo contro Antonio Zeno a. 1692.] 138b: „Difesa del Moresini [Morosini] Francesco per haver resa le Piazza di Candia“. 153a: „Congiura de'Spagnoli contro la republica di Venetia 1618“. 251a: „Orationi de Savii fatte nell' eccellentissimo collegio con alcune espositioni de ministri, de prencipi e risposta del senato a medemi“. 363a: [Offizi 1—4 in occasione della elezione del principe Silvestro Valier al principato li 25 febbraio 1694].

R — 44
XC N 18

XVII²., 435 ff., 28,5 × 19 cm, vaz. perg., tuhá; větší supralibros.

(a) 1a—155a: „Diario del concilio di Trento. Giulio secondo attese più all'armi, che al ministero sacerdotale“ X „et allì 12 di marzo 1564 creò 19 cardinali di quelli particolarmente favoreli alla Sede apostolica nel concilio; benchè ne fossero esclusi molti di gran valore e virtù, perchè tenessero la residenza de iure divino et il papa se ne lasciò intendere“.

Anonymní výtah z díla Paolo Sarpi (v prvném vydání v Londýně 1619: Pietro Soave Polano) Historia del concilio Tridentino. Výtah je pořizován přesně podle knih (1.—8.) a místy doslova přejímá části vět nebo i větší pasáže (tak i v incipitu a explicitu). O autoru se mluví v třetí osobě a ojedinele se užívá i názvu „Historia“ o jeho díle. Tak zejm. fol. 42b: „Libro terzo. L'autore fa un poco di prefazione e dice sapere che questa sua Historia sarà da pochi vista e che in breve uscirà di vita, ma gli basta giovare a qualcheduno“. — O Sarpiho Historia del concilio Tridentino srv. Ant. Belloni, Storia letteraria d'Italia, Il Seicento, 1929, 489—492, a G. F. [Gino Franceschini] s. v. Istoria del concilio Tridentino v Dizionario letterario Bompiani IV, 1957, 152 d. s údaji o edicích.

155b: Ø

(b) 156a—435b: „Diario [di Stefano Infessura] di cio ch'è successo in Roma di rimarcabile dal tempo di Bonifacio Ottavo fino al Alessandro Sesto. Nell'anno Domini mille ducento novanta quatro nella vigilia di Natale fu creato papa in Napoli“ X „per andar a Campo ad Ostia“.

V textu se střídají větší italské a latinské oddíly. Na začátku italského textu fol. 255a: „Anno 1484. Recordo facio io Stefano Infestura“ a podobně na fol. 434a začíná konečný italský oddíl: „Facio recordo io, Stefano Infestura“. Jde o římskou kroniku Stefana Infessury ve znění rozšířeném o nepůvodní dodatky, takže se znění rukopisu R 44 zařazuje do druhé ze skupin, na něž četné rukopisy tohoto díla roztřídil O. Tommassini v základní studii „Il Diario di Stefano Infessura“, uveřejněné v Archivio della Società Romana per la storia patria 11, 1888, zvl. str. 524 d. a 526 d. Vydání podle těchto rozšířených textů uspořádali v XVIII. stol. J. G. Eccardus (Eckhardt), Corpus historicum medii aevi etc., Tom. II, 1723, sl. 1863—2016 a L. A. Muratorius [Muratori], Rerum italicarum scriptores, Tom. III, 2, 1734, sl. 1111—1252. (Této druhé edici se znění rukopisu nejvíce blíží.) Moderní edici uspořádal O. Tommassini pod názvem „Diario della città

di Roma di Stefano Infessura, scriba secreto" (Fonti per la storia d'Italia 5, 1890), ve znění kratších rukopisů bez zmíněných dodatků a v úvodě shrnul výsledky svých přípravných studií o Stef. Infessurovi a jeho díle. Srv. k t. ještě Pastor II, 1904, 646, pozn. 7 a Herm. Hefele, v úvodu k německému překladu „Stefano Infessura, Römisches Tagebuch“, 1913, zvl. str. XXV d.

R — 45

XC N 19. — H 50

XVII², 447 ff., 29,5 × 20 cm, vaz perg., tuhá; větší supralibros.

1a—446b: „**Osservazioni di Traiano Boccalini sopra l'Istoria di Gaio Cornelio Tacito.** Questo è quel Ninfidio Sabino, il quale, come dice Plutarco, fu il primo“ X (445b) „Mira inter exercitum imperatoremque diversitas... (446b) le ragioni che ho dette. — Finis“.

447a—b: Ø

S plným titulem „Osservazioni politiche di Traiano Boccalini sopra il primo libro delle Storie di Cornelio Tacito“ vydáno v souborné edici spisů Traiana Boccaliniho z r. 1678 „La bilancia politica di tutte le opere di Traiano Boccalini“, Parte seconda, str. 1—472. O tomto vydání a lit. k autorovi i spisu srv. pozn. u rukopisu R 41. — Text, který je komentován na počátku rukopisu, přichází až na fol. 4a: „Et Ninfidius quidem in ipso conatu oppressus“ (Tac. Hist. I, 5).

R — 46

XC N 23. — H 56

XVII², IX + 380 ff., 29 × 20,5 cm, vaz. perg., měkká; menší supralibros.

„**Discretione di tutto il mondo del 1647.**“

Název, jak uveden v čele kodexu (fol. 1a), se vztahuje na zeměpisné výklady na fol. 1a—374a (inc. „Divisione dell'orbe. Tutto il composto dell'acque e terra insieme“), které se končí explicitem „Et questo è il fine della Discretione universale, ovvero del mondo fin hoggi conosciuto“, a přinášejí mj. též odstavce „Regno di Boemia“ (fol. 59b) a „Moravia“ (fol. 61a). V předeslaném rejstříku však zařazeny i odstavce oddílu připojeného na fol. 376a—379b, v nichž se vykládá o zvířatech divokých i domácích, kulturních rostlinách, nerostech atd., jak se v různých zemích pěstují a těží.

R — 47

XCII N 46. — H 54

XVII², I + 387 ff., 28,5 × 21 cm, vaz. perg., měkká; menší supralibros.

(a) 1a—70a: [Tommaso Campanella] „**Discorso sopra la monarchia di Spagna di frà Giovanni a Don Alonso G. R.** — Delle cause de' principati humani. Tre cause comuni concorrono al conquisto e mantenimento d'ogni gran signoria“ X „et i consiglieri di tutti i consigli siano presenti et ogni uno habbia cognitione delle relationi del mondo“.

Srv. vyd. „Della monarchia di Spagna. Trattato di Tommaso Campanella, tolto de ms Maglibecchiano, Cl. VIII, num. 6“ v edici „Opere di Tommaso Campanella, scelte, ordinate ed annotate da Alessandro d'Ancona“, vol. II, 1854, 7 dd. Text dochovaný v rukopise R 47 sahá jen do poloviny XII. kap. (edice str. 85—123) nadepsané „Del consiglio“ (kapitoly v rukopise nejsou číslovány) a jeho konec má nepatrně odchylné znění (v edici: „ed i consiglieri di tutti i consigli siano presenti, ed ognuno impari le risoluzioni delle cose del mondo“). — Tommaso Campanella (1568—1630; srv. o něm Fredr. Meinecke, Die Idee der Staatsräson in der neueren Geschichte, 1924, 112 dd., a Ant. Belloni, Storia letteraria d'Italia, Il Seicento, 1929, 537, kteří uvádějí další lit.) se vlastním jménem nazýval Gian Domenico C.: odtud snad označení autora v rukopise „frà Giovanni“. Dedikace naznačená v titulu rukopisu je správná: „Monarchia di Spagna“ byla věnována „a D. Alonso de Roxas, governatore della provincia di Catanzaro“; srv. d'Ancona v uvedené edici str. 79 [Notizia bibliografica] a také stručně „Proemio“

(tamže str. 85), které v rukopise chybí. — J. Kvačala, Über die Genese der Schriften Thom. Campanellas, 1911, str. 28, vysvětluje poměrně značný počet dochovaných rukopisů tohoto díla Campanellova tím, že za autorova života nebylo vytištěno.

71a—b: Ø

(b) 72a—117b: „**Discorso che per necessità di giustizia, e per convenienza di stato sia indispensabile al sacro Romano Imperio l'obligatione di soccorrere le Provincie Belgiche invase dall'armi di Francia.** Religioso ammiratore del vostro ingegno, sono questa volta obligato a condannare d'inavedutezza il vostro giudizio“ X „Per fine il non risolversi in Ratisbona la commune difesa con le armi, sarebbe un aspettare in Ratisbona l'armi già risolute in Francia. Ciò non permetta Dio che ci habbia amico nella sua santa gratia“.

Totéž v kodexu 6352 vídeňské Nár. knihovny, fol. 150a—185a (Tabulae codd. mss. in bibl. palatina Vindobonensi asserv. IV, 315). Pamětní spis žádající vojenský zákrok proti francouzskému útoku na Belgii (španělské Nizozemí) r. 1667. Vyšlo též německy jako leták o 23 stranách; viz „Des Diarii Europaei sechzehenden Theil sonderbarer Appendix... 1668“, čís. VI drobných časových spisů, s titulem „Der hoch-teutsch erzehlende Niederländer, wie das nicht allein aus Noth und Zwang der Gerechtigkeit, sondern auch ratione status und von staatswegen das röm. Reich und die Vereinigte Niederlande schuldig und verbunden seyn den spanischen Niederlanden zu Hülfe kommen und selbige von dem französischen An- und Überfall zu retten“, a s označením „Aus dem niederländischen Exemplar übersetzt u. gedruckt im Jahr 1667“. — O nezrovnalosti říšského sněmu v Řezně v této otázce srv. zejm. Fr. Meinecke, Der Regensburger Reichstag u. der Devolutionskrieg; Sybel's Hist. Zeitsch. 60, 1888, 193 dd.

(c) 118a—247a: „**Le congregazioni delle lucerne cardinalitie fatte per la sede vacante di Clemente Nono.** Opera curiosa, divisa in due parti, ciascuna delle quali contiene due congregazioni, dedicata all'illustrissimi et eccellentissimi signori politici, otiosi della corte Romana. — Parte prima che fu delle lucerne Barberine. Solamente la notte delli 31 gennaio 1670 avvenne che li cardinali nel conclave serrati con la servitù loro s'incontrassero a dormire tutti... (135b) morir di fame. Fine della prima congregazione. (136a) Seconda congregazione che fu delle lucerne Panfiliane. La congregazione di queste lucerne fu fatta molto segretamente... (183b) e non come lucerna di Maidalchino buffonesca, ignorante e tarda. Il fine. — (184a) Parte seconda. Congregazione terza, che fu delle lucerne Chisiarde. Nel corteggio che fecero queste lucerne a quelle dell' eminentissimo Chigi, capo della fazione... (211b) ne portandoli tampoco, come doveva al papato. Il fine. (212a) Quarta et ultima congregazione, che fu delle lucerne Rospigliose. La monstrosa cortesia che da signori Rospigliosi vien preferita“ X „et in questa restò terminata la congregazione di quelle lucerne“.

247b: Ø

(d) 248a—274b: „**Relatione ed osservazioni del regno di Francia fatta [!] dal signor cardinale [Flavio] Chigi mentre fu legato in quel regno.** Osservazioni della Francia. Il regno della Francia ha una mediocre ampiezza“ X „in breve tempo risapute“.

Kardinál Flavio Chigi, synovec papeže Alexandra VII., byl vyslán jako papežský legát do Francie r. 1664 k likvidaci tzv. „aféry korsické gardy“. Zprávu o jeho cestě, jejíž opis se dochoval v tomto rukopise, vydal částečně, ve francouzském překladu, E. Rodocanachi, „Relation et observations sur le royaume de France par le card. Chigi, légat, 1664“ z říšského rukopisu Cod. Barberini LVII, 23. Zpráva byla psána osobou z Chigiho průvodu podle jeho vlastních pokynů nebo diktátu: srv. Pastor XIV, 1, str. 381, pozn. 6.

275a—b: Ø

(e) 276a—277a: [Inventario di manoscritti.]

Italsky psaný seznam 30 rukopisů, patrně oddílu nějaké knihovny („Manoscritti VI“). Názvy rukopisů uváděny stručnými hesly.

277b: Ø

(f) 287a—387b: [Ferrante Pallavicino] „**La rettorica delle puttane**. Gentilissime signore. Non ad altri, che a voi deve dedicarsi questo libro“ X „non è tanto la potenza“.

Vyšlo jako anonymní tisk s údajem „Cambrai 1642“ pod titulem „Rettorica delle puttane composta conforme li precetti di Cipriano. Dedicata alla università delle cortigiane più celebri“. Sr. Dizionario di opere anonime e pseudonime di scrittori italiani II, 1859, 432. Mimo to jako druhý kus edice „Opere scelte di Ferrante Pallavicino, In Villafranca 1673“, se samostatným stránkováním: viz exemplář PUK sign. 37 L 15. Podle srovnání s touto edicí rukopis není dokončen: pisař přestal — aniž naznačil tuto skutečnost — uprostřed věty v první třetině kap. („Lettione“) XIV. [v uved. vydání z r. 1673 mylně „lettione decima quinta“ na str. 78, druhý ř. zdola; celé dílo má 15 kapitol, doslov a autorovu „zповěď“]. — O autorovi (1616—1644; byl popraven v Avignonu) sr. Ant. Belloni, Storia letteraria d'Italia, Il Seicento, str. 497—8.

R — 48

XCI N 37. — H 46

XVII², 336 ff., 28,5 × 19,5 cm, vaz. perg., tuhá; větší supralibros.

(a) 1a—210b: „**Politica istruzione a precipi per saper ben governare i loro stati**. Serenissimo precipe. Quantunque nelle historie de'trascorsi tempi si trovi chi virtuosamente parli delle materie politiche... Le ragioni di stato. Deve primieramente il precipe“ X „humilissimo me le inchino“.

(b) 211a—296b: „**Trattato delle precedenza de'precipi**. Non era del tutto incognita presso gli antichi la materia delle precedenza de'precipi“ X „sia di titolo, prerogativa e consuetudine si voglia. — Il fine“.

(c) 297a—336a: „**Relazione della corte di Mantova**. Puoco da qui avanti mi doleva“ X „l'essere e volere sempre professare“.

Podle časového údaje v textu „aprile dell'anno passato 1666“ (na fol. 299a) zpráva (dobrovolného informátora, nikoli vyslance) je z r. 1667. Anonymně též v rukopise vídeňské Nár. knihovny 6254, fol. 223a—256b: sr. Tabulae codd. mss. in bibl. palatina Vindobonensi asserv. IV, 287.

336b: Ø

R — 49

XCIII N 45. — H 41

XVII¹, 249 ff., 29 × 19,5 cm, vaz. perg., tuhá; větší supralibros.

1a—247a: „**Relazione della republica di Venezia del conte della Rocca, ambasciator cattolico**. Se ministro alcuno, Sua Cattolica Maestà, hebbe mai ragione“ X „Quanto al proveditor di Marano, alcuni lo pongono nel Dogado, hebbe apparentemente appartenga, et giustamente, a questa provincia“.

247b—249b: Ø

El Conde della Rocca byl vyslancem španělského krále v Benátkách od r. 1632; sr. Armand Baschet, Les archives de Venise. Histoire de la Chancellerie secrète, 1870, str. 610, pozn. 1.

XVII², 362 ff., 28,5 × 19,5 cm, vaz. perg., tuhá; exlibris.

(a) 1a—34a: „**Discorso storico sopra il dominio temporale e spirituale della corte di Roma.** Potentissimi monarchi. Nel giro di corte parole“ X „melior est conditio possidentis“.

Při počátku udávána folia [14, 15: opis tisku?]. — Viz podobné rukopisy s názvem „Discorso storico sopra il dominio temporale e spirituale del S. Pontefice Romano“ z r. 1664, které uvádí Ranke III⁷, 40, pozn. 1 a 70 pozn. 1, a také Boháček—Čáda, Žerotinské rukopisy bludovské čís. 21.

34b—35b: Ø

(b) 36a—362a: „**Raccolta di lettere politiche de'ministri, de prencipi, de cardinali et altri.** Copia d'una lettera scritta dal sig. card. [Pier Donato] Cesi al sig. Don Luigi d'Aro, intorno alla scrittura publicata a nome del sig. Bali di Valenze, ambasciatore del rè cristianissimo l'anno 1654. Illustrissimo et eccellentissimo signore. L'ambasciatore di Francia, partito ultimamente da Roma“ X [336a] „Due avvertimenti interni e domestici seguiti nella città di Venetia 1670... [362a] superiori le sacrosante istituzioni a qualunque rea e maligna influenza. — Fine“.

362b: Ø

Mezi fol. 57b a 58 a porušena souvislost.

XVII², 205 ff., 29 × 19,5 cm, vaz. perg., tuhá; větší supralibros.

(a) 1a—37b: „**Relazione di Francia del signor cavalier Angelo Corrarò** [recte: **Correr**]. La monarchia di Francia“ X „di publico gradimento. Gratie. — Fine“.

Pod názvem „Relazione di Francia di Angelo Correr, ambasciatore ordinario a Luigi XIII. dall'anno 1638 a 1641“ vydali z jiných rukopisů Barozzi—Berchet, Relazioni, Ser. II, vol. 2, 1859, 311 dd., vlastní text 329—362.

38a—b: Ø

(b) 39a—70b: „**Relazione della corte di Francia del cavalier Pisani**“ [recte: **di Giovanni Morosini**]. „Tra le passate disaventure della patria... deve con giustizia essere annoverata la destinatione di me, Benedetto Pisani, cavalier, all'ambasciaria di Francia in tempi li più difficili... Speravo che la palesata mia insufficienza nell'impiego di Sauoia potesse togliere alla patria questo secongò [!] pregiudizio... (40b) e così dopo havere debolmente supplito in Turino alle funtioni dell'ambasciaria ordinaria appresso quel sig. duca, ne partii nel 1668 e mi condussi colla diligenza possibile alla corte di Francia“ X „e le presenti mie gravissime urgenze. Il fine“.

Vyd. Barozzi—Berchet, Relazioni, Ser. II, Francia, vol. 3, 1865, str. 203—232, s názvem „Relazione di Francia di Giovanni Morosini, ambasciator appresso Luigi XIV. dell'anno 1668 al 1671“. V rukopise záměrně zaměněno jméno vyslance; jinak text rukopisu souhlasí s uvedenou edicí a také s tím, že Giovanni Morosini byl skutečně před svou funkcí ve Francii vyslancem v Savojsku: srv. Barozzi—Berchet, Relazioni, Ser. III., Italia, vol. 1, Torino, str. 4. — K přesným datům Morosiniho působení ve Francii srv. Armand Baschet, Les archives de Venise. Histoire de la chancellerie secrète, 1870, str. 676.

71a—72b: Ø

(c) 73a—112a: „**Relazione di Francia dell'eccellentissimo sig. Giovanni Battista Nani, ambasciator straordinario veneto in occasione della pace universale**

de'Perinei. La monarchia francese coetanea" X „dalla benefica mano della publica [!] munificenza“.

Vyd. z jiných rukopisů Barozzi—Berchet, Relazioni, Ser. II, vol. 3, 1863, str. 19 dd., vlastní text str. 35—66, pod titulem „Relazione di Giovanni Battista Nani, ambasciatore straordinario al rè Luigi XIV. dall'anno 1659 al 1660“. Srv. též stručné údaje časové o této legaci Arm. Baschet, m. uv., str. 677. — Jednání o pyrenejském míru (1658—59) líčí sám G. B. Nani, Historia della republica Veneta, Parte seconda, 1679, str. 487 dd.

112b: Ø

(d) 113a—150a: „Istruzione a monsignor [Bernardino Spada], vescovo di Amiata, destinato da Nostro Signore nunzio di Francia. La Francia e hoggi, dicono, la scorta del christianissimo rè“ X „del quale havrà copia da detto suo antecessore“.

O této instrukci z 23. ledna 1624 srv. Ranke III⁷, 131*, č. 106. Pastor XIII, 1, str. 274.

150b—151b: Ø

(e) 152a—176b: „Relazione della corte d'Inghilterra del cavalier Sagredo. Il sito dell'Inghilterra, Scotia et Hibernia“ X „con questo testimonio della publica munificenza“.

Vyd. Barozzi—Berchet, Relazioni, Ser. IV, vol. unico, str. 377—400 pod názvem „Relazione d'Inghilterra di Giovanni Sagredo, ambasciatore straordinario ad Oliviero Cromwell 1656“ (s jiným koncem).

(f) 176b—203a: „Relazione della corte di Sauoia [di Catterino Belegno]. La casa di Sauoia per antichi nobilissimi titoli“ X „in servitio e decoro della patria, con prontissima et ossequiosa rassegnatione. Gratie“.

Vyd. Barozzi—Berchet, Relazioni, Ser. III, vol. 1, 1862, 349—376, pod titulem „Relazione di Savoia di Catterino Belegno, ambasciatore a Carlo Emanuele II. dal 1664 al 1666“.

203b—205: Ø

R — 52

XCI N 39. — H 34

XVII¹, 276 ff., 28,5 X 20 cm, vaz. perg., tuhá; exlibris.

(a) 1a—101b: [Frà Paolo Sarpi?] „Collatione delle massime universali alli punti singolari contentiosi tra la corte di Roma et la republica di Venetia. Hora che habbiamo posto fine“ X „perche talle [!] è in verita quall'è in comparsa. — Fine“.

Vydáno jako práce Sarpiho v Supplemento all'Opere del P. M. Paolo Sarpi, T. I (Opere VII), Verona 1768, str. 31—78. — Poslední věta spisu podle znění tisku v rukopise chybí.

102a—b: Ø

(b) 103a—276a: „Consolazione della mente nella tranquillità di coscienza, causata dal buon modo di vivere nella città di Venetia nel preteso interdetto di Paolo V° 1606, suegliata da Fra Polo [!] Sarpi, consultor di stato a gl'illustrissimi eccellentissimi inquisitori di stato. — Tra le molte infirmità“ X „benchè nell'altre cognitioni sia soggetto alle fallacie dell'opinione. E tanto basti. — Il fine“.

Vydáno v Supplemento all'Opere del P. M. P. Sarpi, T. II (Opere VIII), 1768, str. 1—91.

276b: Ø

U obou oddílů při začátku údaje folií: u oddílu (a) „f. 53“, u oddílu (b) „f. 88“. — Ke sporu, jehož se týkají práce opsané v tomto kodexu, srv. též rukopisy kodexu R 35 a literaturu tam uvedenou.

XVII²., 185 ff., 29 X 20 cm, vaz. perg., tuhá; menší supralibros.

„Thesaurus juridico-politicus.“

Abecedně řazená příručka politické nauky i praxe a tzv. statistiky. Prvé heslo „De annona“, poslední „De usurpata jurisdictione“. Rozsah i povaha výkladů pod jednotlivými hesly nejsou stejné: někdy navazují na konkrétní události, jindy naopak se omezují na odkazy k pramenům. Vlastní výklady zabírají fol. 1a—175a, na fol. 178a—183a připojen „Index titulorum Thesauri juridico-politici“. Mimo to na fol. 176a—b rukou písaře Thesauru různé stručné výpisky, mezi nimi i seznam knih neurčitého původu a další seznamy knih mladšími písaři na fol. 184a—185a. — Na tit. listě částečně přeškrtnané věnování: „Illustrissimis Ferdinando ac Josepho /// de Kiemburg hoc grato animo monumentum D. D. Antonius ///“.

XVII²., 126 ff., 31 X 21 cm, vaz. kožená, hnědá; exlibris.

(a) 1a—12a: **„Geistliche kriegsordnung. Ambt und befelch vermög heiliger götdlicher schrift“** X „wie Römern am 13. Cap. im ersten bis 4. vers zu lesen.“

(b) 13a—13a: **„Des propheten Jeremias gebett. O herr, gedenkhe doch“** usw. Veršovaná modlitba.
13b: Ø

(c) 14a—112a: **„Weltliche kriegs-ordnung. Und erstlich wie folgt, wie man in werbungen die soldaten erwehlen soll“** X {110b} „das 23. capitl. Von der reputation und guetten nahmen... {112a} also gibt sie auch denen, so sich übel darin betragen, nur schimpf und spott zue lohn“.

(d) 112a—120a: **„Etlich unterschiedlich inventionen. Von brücken“** usw. Připojeno stejnou rukou jako doplněk k předchozímu vojenskému řádu, ale číslovaní kapitol nepokračuje. Pojednává i o jiných zařízeních než mostech.

(e) 120b—126b: **„Überschlag, wo ihro Röm kays. mayestät die geltmitl nemen kann seinen krieg gegen den erbfeind den Türckh zu führen“** X „die ander helffte bleibt seinem weib und kindern oder seinen erben“.

XVII²., 157 ff., 29,5 X 19,5 cm, vaz. stržena.

„Des allerdurchlautigsten... herrn Leopoldi, erwählten römischen kaiser... hoffstad einkünfften, ausgaben, soldatenverpflegung, bestreitung der hungarischen gränzen und vornehmlich was bey denen hoffstedten von denen ministris bis auff die geringsten bedinten ein jeweder besoldung hat.“

Proloženo 25 rytinami, které vedle titulního listu a obrazu přehledky vojska zpodobují nejvyšší hodnostáře císařského dvora z doby Leopolda I. — Fol. 157b: Ø.

XVII²., 3 svazky (368, 479, 279 ff.), 31 X 20 cm, vaz. perg., tuhá; větší supralibros.
„Geografia del regno di Francia e confini del P. Vota, giesuita.“

Titul celého díla, jak uveden ve sv. I, fol. 1a.

Svazek I. fol. 2a—368a: **„Geografia del regno di Francia e confini. Trattamento primo. Per non parlare degli antichi confini della Francia“** X „egli si fosse degno d'essere dalle lettere commendato“.

fol. 1b a 368b: Ø

Svazek II. fol. 1a—479a: „Geografia. Governo sesto Orleanese. Questo governo per l'ampiezza et importanza“ X „suo primo patrimonio, ove hebbe l'essere e l'educatione“.

479b: Ø

Svazek III. fol. 1a—277b: „Ducato di Berri. È questa una gran provincia“ X (271b) „Città e terre della superiore et inferiore Ouvergnia. Nella superiore la città capitale . . . (277b) sono tutti luoghi di questo distretto“.

Autor, plným jménem Carlo Maurizio Vota (1629—1715), jezuitský teolog, učenec a diplomat, působil po polovině XVII. stol. v Benátkách a byl po řadu let ředitelem geografické akademie v Turínu. Sr. o tom Backer—Sommervogel, *Bibliothèque de la Compagnie de Jésus. Bibliographie VIII*, 1898, sl. 918—922, kde je mezi rukopisně dochovanými spisy Votovými uvedeno sub E též dílo „Trattenimenti geografici, istorici e politici sopra il sesto governo della Francia che sarà l'Orleanese, con frequenti osservazioni sopra personaggi più riguardevoli antichi e moderni, cavati dall'Accademia Veneta“, a to podle rukopisu dochovaného ve Vicenze (Biblioteca Bertoliana; sr. Mazzatinti, *Inventari 2*, 1892, 3). Jiný rukopis, v němž jsou alespoň částečně dochovány Votovy výklady o Francii, uvádí Mazzatinti—Zorzanello, *Inventari 77*, 1950, 128: Venezia, *Bibl. Marciana, It. VI*, 315 (5746). Podle poznámky katalogu jsou v tomto rukopise obecné výklady („Trattenimenti“) zeměpisné a začátek historického pojednání o Francii, a to z let 1664—5.

R — 57

XCI N 36. — H 57

XVII², 246 ff., 31 × 20 cm, vaz. perg., tuhá; větší supralibros.

(a) 1a—134a: „L'Italia. Trattenimenti geografici ed istorici. C[ar]lo V[ota]. Trattenimento primo. Sopra l'Italia. È l'Italia la più delicosa, la più nobile e la più rinomata parte dell'Europa“ X „vederemo il rimanente ne trattenimenti che seguirono“.

Po úvodním všeobecném výkladu o Itálii následují oddíly: fol. 13a: „Stati e ducato di Savoia“, fol. 67a: „Stato di Milano“, fol. 103a: „Repubblica di Genova“, fol. 115a: „Ducato di Parma e Stato di Castro“. — O autorovi sr. pozn. u rukopisu R 56. Backer—Sommervogel, *uv. m.*, nezná tento spis Votův.

(b) 135a—163a: [Carlo Maurizio Vota] „Regno di Portogallo. Trattenimenti geografici et istorici. Trattenimento primo. Del regno di Portogallo. Il sito del regno di Portogallo“ X „Hor portiamoci nella Fiandra. — Il fine della descriptione di tutto il Portogallo“.

Zmínka v explicitu, že další výklad se bude týkat Flander, o nichž se jedná v oddílu (d), nasvědčuje jednak tomu, že autorem oddílu (b) je C. Vota v oddílu (d) jako autor výslovně jmenovaný, jednak prozrazuje, že oddíl (c), „Trattenimento straordinario“, byl patrně dodatečně připojen při novější redakci těchto výkladů. Sr. též pozn. u oddílu (c).

163b—164b: Ø

(c) 165a—171b: „Stato in cui presentemente si trova il regno di Portogallo. Trattenimento straordinario. Due gravi et inaspettati emergenti“ X „che ha consumato gli ultimi spiriti della vita in quella ambasciata“.

Je-li autorem tohoto výkladu též C. Vota, nelze bezpečně zjistit. Jiný rukopis jeho výkladů o Portugalsku uvádí Mazzatinti, *Inventari 3*, 1893, 220, a po něm Backer—Sommervogel, *uv. m.*, sl. 920—1, z arcibiskupské knihovny v Udine s názvem „Compendio historico-geografico e topografico del regno di Portogallo, estratto dalle virtuosissime Accademie dal P. Carlo Maurizio Vota, gesuita, 1666“, ale bez podrobnějšího popisu, takže není jasno, jde-li o dílo totožné jen s oddílem (b), nebo i (c) kodexu R 57.

172a—b: Ø

(d) 173a—230b: „**Fiandra e suoi stati. Geografia del molto rev. P. Carlo Vota, giesuita.** Trattenimento primo. Sopra gli stati della Fiandra. È annoverata la Fiandra tra i più popolati“ X „a dar un’occhiata sopra il ducato di Lorena come confinante. — Il fine“.

Mazzatinti, Inventari 3, 1893, 220, zaznamenává v kodexu arcibiskupské knihovny v Udine (Ms ital. in fol. 29—31), který přináší Votův výklad o Portugalsku (srv. výše pozn. k oddílu c), též anonymní „Compendio de’trattenimenti storici e geografici sopra gli stati della Fiandra, cavati dall’Accademia Veneziana dell’a 1666“.

231a—233b: Ø

(e) 234a—246b: „**Ducato di Lorena.** Trattenimento primo. Sopra la Lorena. Dopo i trattenimenti dati de Paesi basi [!]**“ X „fabro delle proprie calamità. — Il fine“.**

Podle spojitosti naznačené v explicitu oddílu (d) je i oddíl (e) prací C. Voty. Backer—Sommervogel, m. uv. nezná tyto Votovy práce.

R — 58

LXXXIX N 9. — H 44

XVIII¹., 230 ff., 32 × 21 cm, vaz. perg., tuhá; větší supralibros.

(a) 1a—67b: [Ex Polybio notata.]

68a—69b: Ø

(b) 70a—79b: „Ex Sallustio notata“.

80a—230b: Ø

R — 59

LXXXIX N 6. — H 47

XVIII¹., 352 ff., 33 × 21 cm, vaz. kožená, hnědá, zlacený hřbet.

[Hugonis Grotii De iure belli ac pacis explicatio anonyma.]

1a—335b: „Ad titulum De iure belli ac pacis. Per hoc [!] verba author intelligit ipsum ius N[aturale] et G[entium] ut apparet ex § 1 Prolegomenorum“ X „Iterum hic liber authoris per totam Europam valde aestimatur, in plures linguas translatus, a summis imperantibus lectus, in comitiis, parlamentis et publicis scriptis allegatus“.

Komentující výklad ke Grotiovu dílu De iure belli ac pacis. Patrně universitní výklady, původ neurčitý.

335b: „De mari libero“.

Přípisek na půl stránky jinou rukou.

336a—352b: Ø

R — 60

H 61

XV²., XII + 185 ff., 34 × 23,5 cm, vaz. původní, dřev. desky potaž. hnědou koží s tlačenými ozdobami a zbytky spon; přední deska s perg. štítkem „Elegantiae Laurentii Vallensis“ odtržena; exlibris.

Ia—IIIb: Ø

IVa—XIb: [Registrum totius libri.]

XIIa—b: Ø

(a) 1a—b: Ø

2a—169a: **Laurentii Vallensis De elegantia latinae linguae libri sex.** „/// sue-
scerent. At ne pluribus agam de comparatione imperii sermonisque Romani“ X
„cum deberet esse masculini potius generis, ut talio, stellio, curculeo. — Deo
gracias. Amen“.

Začátek chybí, jedno folio (fol. I původní foliace) vyřiznuto. — Viz dále pozn.
u oddílu (b).

(b) 169b—180a: **„Laurentii Vallensis ad Iohannem Tortellum, cubicularium
apostolicum, De reciprocatione sui et suus incipit feliciter.** Singularis tua,
Iohannes Tortelle, cum erga me benivolentia“ X „nunquid hic liber(e) tibi de-
dicatus editio sit dignus. Deo gratias. — Explicit opus Laurentii Valle ad do-
minum Iohannem Tortellum De reciprocatione sui et suus. — Papie 1462, Kl.
febr., per Wilhelmum Saxonem“.

O autorovi, běžně nazývaném Lorenzo Valla (správně della Valle), a o jeho díle
srv. Vittorio Rossi, Storia letteraria d'Italia, Il Quattrocento, 1933, str. 80 d., s údaji
starší literatury, zvl. v pozn. 7 a 15 na str. 116—7. Nověji stručně C. C. (Carlo Cordié)
v Dizionario letterario Bompiani III, 1956, 41. — Obě díla, jejichž rukopis je dochován
v kodexu R 60, vycházela často tiskem počínajíc r. 1471 (srv. Hain č. 15801 dd): dato-
vaný opis v tomto rukopise je tedy starší než nejstarší tisky. V souborném vydání
„Laurentii Vallae Opera, nunc primo... in unum volumen collecta... Basileae apud
Henricum Petrum MDXL“, odpovídá znění rukopisu str. 4—235 (Elegantiae) a 235—249
(De reciprocatione sui et suus).

R — 61
H 48

XVIII¹., 565 ff., 36,5 × 22 cm, vaz. kožená, hnědá, zlacený hřbet; exlibris.

1a (tit. list): **„Praejudicata ab anno 1710 usque ad annum 1732 inclusive“.**

1b: Ø

2a—16a: „Registerium deren sentenzen von einem hochlöbl. königl. grös-
seren land-recht im königreich Böhmeimb“.

16b—17b: Ø

18a—565b: „In dem dritten blankyten quatern der puhonen und be-
schickten aktionen anno 1710, am donnerstag nach dem sonntag Laetare, das
ist den 3ten aprilis sub lit. G 25. Vermög derjenigen klag“ X (562a) „In dem
fünften blauen quatern der widerspüche und mordthaten halber ergangene
actionen anno 1732 am donnerstag der gedächtnus des heyl. Galli, das ist den
16. octobris sub lit. H. 1... (565b) und aufgehoben von rechtswegen. Haben
gegeben das urthel-geld“.

Vybraných 152 náleží většího zemského soudu v Čechách. V jazyce originálu, ně-
které nálezy česky.

R — 62

XVIII²., 191 ff., 33 × 21 cm, vaz. kožená, hnědá.

**„Catalogus bibliothecae excellentissimi comitis Francisci de Kienburg in
Tobitschau.“**

Abecední katalog tovačovské knihovny kuenburské, psaný několika písafi. Pod
každou písmenou knihy vedeny ve skupinách podle formátů, uvnitř skupin řazeny při-

bližně podle abecedy. Rukopisy jsou označovány „manuscript“ a jsou z nich do katalogu pojaty:

49b: *Figurae et canones hermetici*

65a: Hoffer Dismas, *Compendium Moraviae* (ačkoliv označeno jako rukopis, katalog uvádí dále „Brunae 1724“)

65b: *Historia cardinalium viventium* 1643

100b: *Manuale* F. Basilii Valentini

124b: *Practica lapidis physici*

156a: *Trattato filosofico-mathematico sopra la transmutazione de metalli*, vol. 1

156a: *Thesaurus philosophicus de lapide philosophorum*

164a: Vogemont Lothar, *Teuschland vermehrter wohlstand*, vol. 1 („manuscript Prag“, vedle toho údaj „Wien Schlegel 1712“). Srv. výše rukopis R 23.

R — 63
XCI N 33

XVIII¹., 332 ff., 32 × 21 cm, vaz. perg., tuhá; exlibris.

[*Informationes de statu parochiarum diocesis Labacensis a. 1701—2.*]

Konvolut sestavený ze zpráv vlastnoručně psaných faráři nebo správci 66 farností lublaňské diecéze a vypracovaných podle dotazníku o 24 bodech, který dal při nastoupení své funkce rozeslati František Ferdinand Kuenburg jako lublaňský biskup; srv. o tom na př. na fol. 105a: „Valdensem vicariatum concernentes responsoriae depositiones super articulos interrogatorios a reverendissimo officio episcopali mense novembri anno 1701 remissos...“. Většina zpráv užívá názvu „Informatio de statu parochiae“ a všechny jsou z období mezi listopadem 1701 a dubnem 1702.

R — 64
H 65

XVII²., 185 ff., 14,5 × 8 cm, vaz. pergamenová.

Cristoforo Parisiense, Lucidario dell'arte trasmutatoria.

1a: „Opus vegetabile et minerale sive Tractatus de compositione /// philosophorum clarissimi philosophi Christophori Parisiensis. Ab ipso autore merito Lucidarium artis trasmutatorie corporum metallorum[?] nuncupatur“.

Nadpis in rubro (jako všechny další nadpisy knih) je na označených místech vyškrabán.

1a—182b: „Cap. 1. Misericordias Domini in aeternum cantabo in generatione et generatione annuntiabo veritatem suam in ore meo. (1b) Doppo molta consideratione lucidissimamente habbiamo compreso che questa celeste parte di filosofia occulta... (153b) Finita la prima parte theoricale del Lucidario dell'arte trasmutatoria incominciamo la seconda parte intitulata della scienza dell'albero filosoficale“ X (179b) „In questo 5° articolo... (182b) rendo mi certo con la prudenza nostra lo intenderete e massime nella“ ///

Konec chybl. Traktát nebyl v tomto svazku vůbec dopsán.

183a—185b, zadní přídeští: [Note alchimiche.]

Italský traktát alchymický, pojatý do tohoto kodexu, vyšel v latinském znění ve sbírce „Theatrum chemicum praecipuos selectorum auctorum tractatus de chemiae et lapidis philosophici antiquitate, veritate, jure, praestantia et operationibus continens...“ vol. VI, 1661, pod titulem „Elucidarius artis trasmutatoriae metallorum. Summa maior. De opere vegetabili et minerali, dictus Christophori Parisiensis, philosophi vetustissimi, Raimundi Lulli imitatoris“.

XVII², 100 ff., 15 × 10 cm, vaz. perg., tuhá.

(a) 1a—78b: „Adversaria ad varias lectiones“.

Titul na přední desce. Abecedně sestavený zápisník citátů z četby s odkazy na folia neznámého latinského díla, převážně morálního a politického obsahu.

(b) 79a—100b: [Excerpta ex opere alchymico.]

Rubriky: „De materia“ (fol. 79a), „De ignibus philosophicis“ (99a). — Citována folia bez názvu díla a jména autora. Jinou rukou než oddíl (a); některá alchymická hesla rukou téhož písaře připojena i do zápisníku (a).

XVII², 98 ff., 15 × 10 cm, vaz. perg., tuhá.

(a) 1a—83b: [Excepta ac notata theologica.]

Výpisky z Písma a z teologické literatury, zvláště apologetického obsahu, řazené podle tematické souvislosti.

(b) 84a—98b: [Notata alchymica.]

Alchymické poznámky jinou rukou než oddíl (a) — podobně jako v rukopise R 65. — Na zadním předeštlí přípisek jinou rukou „Aetates mundi“.

XVII², 3 svazky po 100 ff., 15 × 10 cm, vaz. perg., tuhá.

„Miscellarum index.“

Sv. I. „Miscellarum index in notata juris pontificii et historiae ecclesiasticae /// et liturgicae“.

Sv. II. „Miscellarum index in antiqua mea excerpta tum historiae tum philosophiae“.

Sv. III. „Index ad scripta juridica privati et publici juris atque eius historiam“.

Abecedně sestavené citáty odkazující na folia spisů jen zřídka uváděných i titulem, patrně rukopisných přednášek. Nadpisy udané v popisu na deskách.

XVII², 2 svazky (98 a 85 ff.), 15 × 10 cm, vaz. perg., tuhá.

[Excerpta et notata alchymica.]

Svazek I. Alchymické poznámky a krátké výpisky latinsky a italsky, vpředu několik stránek francouzských výkladů matematických. Psáno nahodile, bez systematického uspořádání. Větší výpisek jen na fol. 46a—71a s titulem „Sendivogii Novum lumen chemicum“: srv. „Novum lumen chemicum e naturae fonte et manuali experientia de promptum. Auctoris anagramma DIVI LESCHI GENUS AMO. Amstelodami, Elzevir MDCLXXVIII“ (Sendivogius Michael).

Svazek II. Alchymické poznámky a výpisky nejprve tematicky (De terra, Aqua, Ignis atp.), pak excerpty nestejného rozsahu, zejména fol. 17a „Arcanum hermeticae philosophiae opus“ (srv. tisky Genevae 1653 a 1673), fol. 30 „Ex Theatro chemico“ (srv. tisk citovaný v pozn. u rukopisu R 64, Argentorati 1659—1661, v šesti svazcích), fol. 42b „Physica Trismegisti“ (vyd. v Theatri chemici vol. I, 362—387), fol. 79b „Dionysii Zacharii opusculum“ (vyd. v Theatri chemici vol. I, 710—748).

XVII²., 98 ff., 20 × 13 cm, vaz. perg., měkká.

(a) 1a—7b: „Notata ex theologia dogmatica et morali“.

(b) 8a—98b: Notata ad alchymiam et philosophiam hermeticam.

Vedle poznámek a chemických předpisů též některé výtahy z četby, většinou anonymní. Výjimkou uváděny: fol. 32a „Vademecum philosophorum auctore Agricola Rhomaeo“, fol. 36a „Ex Novo lumine chemico Sendwigii (viz pozn. u rukopisu R 68, sv. I.), fol. 46b „Arcanum hermeticae philosophiae opus“ (viz pozn. u rukopisu R 68, sv. II), fol. 72a „Ex Joanne Bracescho in libros Gebri“. — Mnoho chemických předpisů italsky.

XVII²., 85 ff., 21 × 18,5 cm, vaz. perg., tuhá; menší supralibros.

(a) 1a—34b: „Extracta ex octo libris Politicorum Aristotelis“.

(b) 35a—58b: „Extracta ex dialogis Platonis“.

(c) 59a—76a: „Ex libris Rhetoricorum Aristotelis“.

Latinsky. — Do kodexu bylo psáno též z druhé strany, ale popsané listy před dnešním fol. 85 vyříznuty. Řada listů, zvl. ff. 76b—85b: Ø.

XVII²., 3 svazky, vaz. perg., tuhá.

Svazek I. 80 ff., 19,5 × 15 cm.

[Excerpta ex operibus Ciceronis et Horatii.]

Na fol. 49a—59b vzory italských a francouzských dopisů a stylistiky.

Svazek II. 80 ff., 19,5 × 15 cm.

[Excerpta ex operibus Terentii, Plauti, Ciceronis, Macrobbii, Aulii Gellii, Quintiliani.]

Vypsané úryvky označovány stránkami, bez údajů, odkud opisováno.

Svazek III. 82 ff., 22 × 16,5 cm.

[Excerpta ex Justini, Flori, C. Julii Caesaris, Vellei Paterculii, Suetonii, Taciti ac Vergilii operibus.]

XVII²., 81 ff., 22 × 16,5 cm, vaz. perg., měkká.

[Notata ac excerpta alchymica.]

Vedle poznámek a chemických receptů větší výtahy ze spisů alchymických: fol. 6a—22b: „De vero sale secreto philosophorum et de mundi spiritu universalis a Domino de Nuysement, Lotharingo“ (srv. francouzský originál v PUK 15 L 66 pod názvem „Traitez de l'harmonie et constitution generale du vray sel secret des philosophes, et de l'esprit universelle du monde... A la Haye MDCXXXIX“), fol. 23a—33b: „Alchymista Christianus Petri Ioannis Fabri, medici Montpelensis“ (viz jmenovaného autora Opera reliqua, vol. II, Francofurti MDCLVI, str. 207—335), fol. 35a—55b „Cornelii Debelii De quinta essentia. — Manuctio ad rubinum celestem. — Fons chemicae philosophiae“; fol. 56a: „Sogni di Gian Battista Nazari“ (odtud až do konce všechny výpisky a poznámky italsky).

XVIII¹., 163 ff., 21 × 17,5 cm, vaz. kožená, hnědá, zlacený hřbet; exlibris.

(a) 1a—16a: „**Compendium geographiae per quatuor partes mundi enucleate concinnatum** anno a reparata salute 1730, die 26. octobris pro illustrissimo S. R. I. comite domino D. Francisco Iosepho de Künburg etc.“

16b—23b: Ø

(b) 24a—157b: „**Abrege de l'histoire universelle depuis le comencement du monde jusqu'à present, avec des remarques historiques des tous les papes, empereurs et d'autres choses plus remarquables.** Commencé ce 26e octobre, l'an de grace 1730“.

V tom tři indexy na ff. 141—157.

(c) 158a—163a: „**L'abrégé de l'empire en Europe**“.

Začátek písmem jako oddíl (b), pak dopsáno jinou rukou. Historické výklady o Španělsku, Anglii, Holandsku a říši Římské.

R — 74

XVIII²., 18 složek, 22 × 17 cm, volně vloženo v lepenkových deskách.

„**Martens, De jure publico universali.**“

Pozdější složky nesou označení „Martens, Statistik“. Záznamy z přednášek o veřejném právu a o hospodářských základech správy i politiky ve smyslu nauky XVIII. a poč. XIX. stol. — Georg Friedrich v. Martens (1756—1821), přestítel veřejného, zvláště mezinárodního práva a diplomat, působil též učitelsky na universitě v Göttingen od r. 1783; srv. o něm E. Landsberg, Geschichte d. deutsch. Rechtswiss. III, 1, Text (1898) 486—492.

R — 75

XVIII²., 18 složek, 22 × 17 cm, volně vloženo v lepenkových deskách.

(a) složka 1—4: „**Pütter, Ius privatum principum**“.

Neúplný záznam z přednášek, konec chybí. O autorovi v. dále u oddílu (b).

(b) složka 1—14: „**Pütter Staatsrecht**“.

Jen název německý, text přednášek latinsky. Na poslední složce záznam: „Finis juris publici domini Putterii, 26 martii 1789“. — Johann Stephan Pütter (1725—1807) byl profesorem v Göttingen od r. 1747; srv. o něm E. Landsberg, Gesch. d. deutsch. Rechtswiss. III, 1, Text (1898) 331—353.

R — 76

XVIII²., 30 složek, 22 × 17 cm, volně vloženo v lepenkových deskách.

„**Spittler, Historia universalis Europae.**“

Na papírovém obalu a na některých dalších složkách názvy „Historia statuum — Spittler“, nebo „Staatenhistorie-Spittler“. — Záznamy přednášek s obsahem: „Spanien — Portugal — Frankreich — England und Holland — Schweden“. Pokračování těchto přednášek pod sign. R 77.

Ludwig Timotheus Spittler (1752—1810), teolog a dějepisec, byl od r. 1778 profesorem v Göttingen: srv. Wegele, Allg. Deutsche Biographie 35, 1893, 212—216.

R — 77

XVIII²., 28 složek, 22 × 17 cm, volně vloženo v lepenkových deskách.

„**Spittler, Deutsche Geschichte.**“

Složky nesou čísla II—XXIX, začátek rukopisu chybí. Jde o záznamy přednášek, které tvoří celek s rukopisem R 76.

REJSTŘÍK

A

- „Abrégé de l'empire en Europe“ 73(c)
 „Abrégé de l'histoire universelle“ 73(b)
 Agucchi (rkp. Agucchia) Giambattista, nunci-
 us v Benátkách, instrukce 37(h)
 Albizzi (rkp. Albici) Francesco, kardinál,
 „Scrittura sopra la libertà dei voti dei
 cardinali in conclave“ 36(a)
 alchymie — poznámky a předpisy 2(c),
 66(b), 68, 69(b), 72
 — výpisky 2(b), 65(b), 68, 69(b), 72
 Aldobrandini Don Pietro, velitel papež-
 ských vojsk, instrukce 38(f)
 Alexander VIII., papež — oslavné sonety
 27(b)
 — volba 27(a)
 Allacci (rkp. Allaccio) Leone, skriptor va-
 tikánské knihovny, instrukce 37(f)
 Amidenus Theodorus (Ameiden Dirk),
 „Elogia summorum pontificum et s.
 Rom ecclesiae cardinalium suo aevo
 defunctorum“ 31
 Anglie, zprávy benátských vyslanců 40(c),
 51(e)
 Anna Španělská, královna francouzská,
 dopis synovi Ludvíku XIV. 43(a)
 Apocalypsis b. Ioannis apostoli, interpre-
 tatio, v. Holtzhauser 26
 „Arcani di stato dei principi d'Europa
 fuori d'Italia“ 39(b)
 „Armate dei principi che si potrebbero for-
 mare mediante una lega contro il Tur-
 co“ 32(ad)
 d'Aro Don Luigi 50(b)
 d'Austria Don Juan (rkp. Don Giovanni
 d'A.), v. Diario del viaggio fatto da Don
 Giov. d'A. 36(o)
 Avignon, instrukce pro papežského vice-
 legáta 37(l)
 „Avvertimenti per ministri agenti e secre-
 tarii dei principi“ 34(h)
 — „Varii avvertimenti sopra Cornelio Ta-
 cito a cittadini privati e principi“ 34(k)

B

- le baili de Valençay (rkp. Bali di Valense,
 Baly di Valenze) v. d'Estampes-Valen-
 çay Henri
 básně — italské, oslavné 27(b); satirické
 36(r, t, u, v, w, x, y)
 — španělské 11(a)
 Belegno Catterino, benátský vyslanec, „Re-
 lazione della corte di Savoia“ 51(f)
 Belgie, francouzský útok 1667 47(b)
 Benátky (Venezia) — dějiny: materiály a
 výklady 43(b)
 — instrukce papežským nunciům 37(e, h)
 — konflikt s papežem Pavlem V. 35(a—f),
 52(a, b)
 — rody šlechtické 43(b)
 — zpráva španělského vyslance della Roc-
 ca 49
 — v. též diplomacie benátská; Särpi Paolo
 Bocalini Traiano, „Osservazioni politiche
 sopra il secondo libro degli Annali di
 Cornelio Tacito“ 41
 — „Osservazioni sopra l'Istoria di Gaio
 Cornelio Tacito“ 45
 — „Pietra del paragone politico“ (rkp.
 „Tratti politici“) 40(a)
 — v. též „Documenti politici e militari“
 etc. 42
 Branden Georgius, „Collectanea super con-
 cordatis inter S. Sedem apost. et incl.
 nationem Germaniae“ 34(d)
 Brescia, kapucíni, postoj ve sporu Bená-
 tek s Pavlem V. 35(f)
 Brusoni Girolamo, „Arcani di stato dei
 principi d'Europa fuori d'Italia“ 39(b)
 — „Nuova scorsa sopra lo stato dei prin-
 cipi d'Italia“ 39(c)
 — „Stato d'Italia e dei suoi principi e ar-
 canci di stato, coi quali si governano“
 36(c), 39(a)
 Burgundsko („cerchio di Borgogna“, svo-
 bodné hrabství burgundské) 36(f)

C

- Caetani (rkp. Gaetano) Errico, kardinál-
legát ve Francii, instrukce 34(c)
- Calderón de la Barca Don Pedro, „La Dama
y Galán Aquiles“ al. „El monstruo de
los jardines“ 12
- „El Gran Duque de Gandia“ 13(b)
 - „El juicio de los poetas“ 13(d)
 - „Loa para la comedia de San Francis-
co de Borja“ 13(a)
 - „El poeta burlado“ 13(c)
 - „El postrer duelo de España“ 19
 - (?) „No hai creer ni en la verdad“ 11
- Campanella Tommaso, „Discorso sopra la
monarchia di Spagna“ 47(a)
- „Canzone sopra la corte del fu papa Cle-
mente IX.“ 36(r)
- Carafa Carlo, nuncius v Německu —
instrukce 37(c)
- „Relazione dello stato dell'Impero e
della Germania“ 32(aa)
- „Cardinali a che badate“, incipit satirické
básně 36(y)
- „Case principali dei principi d'Allemagna“
32(b)
- Castro, v. stát papežský
- Cesi Pier Donato, kardinál 50(b)
- chemie — předpisy 2(a)
- výpisky z literatury 20(l), 68
 - v. též alchymie
- Chigi Flavio, papežský legát, „Relazione
ed osservazioni del regno di Francia“
47(d)
- církev římská, v. konkordát; papež
- „Collazione delle massime universali ai
punti contenziosi tra la corte di Roma
e la republica di Venezia“ 52(a)
- „Collectanea super concordatis inter s. Sedem
et nationem Germaniae“, v. Bran-
den 34(d)
- Colonia v. Kolín nad Rýnem
- „Il comando ovvero l'idea degli stati“
39(d)
- „Compendium geographiae per quatuor
partes mundi“ 73(a)

- „Conclave dopo la morte d'Innocenzo XI“
27(a)
- „Le congregazioni delle lucerne cardinali-
zie fatte per la sede vacante di Cle-
mente Nono“ 47(c)
- „Consolazione della mente... causata dal
buon modo di vivere nella città di Ve-
nezia“, v. Sarpi Paolo 52(b)
- Contarini Lorenzo, benátský vyslanec, „Re-
lazione della corte di Francia“ 40(b)
- de Cordemoy Géraud, De actione spirituum
in corpora etc., výpisky 20(e)
- Corona Don Tobia, papežský nuncius ve
Francii a v Savojsku, instrukce 38(g)
- Correr (rkp. Corraro) Angelo, benátský vy-
slanec, „Relazione di Francia“ 51(a)
- Corsini Ottavio, nuncius ve Francii,
instrukce 37(o)
- Cristoforo Parisiense, „Lucidario dell'arte
trasmutatoria“ 64; srv. též 2(c)
- Čechy, nálezy zemského soudu z let 1710—
1732 61

D

- „La Dama y Galán Aquiles“, v. Calderón 12
- dějepis, přednášky 73(b, c), 76, 77
- Della Rocca, španělský vyslanec, „Relazio-
ne della republica di Venezia“ 49
- Della Rovere Francesco Maria, Compen-
dio della vita... descritta da lui me-
desimo 34(i)
- Des Cartes Renatius (Descartes René), vý-
pisky z děl 20(b, c, d, g, h)
- „Diario - del concilio di Trento“, v. Sarpi
Paolo 44(a)
- del viaggio fatto da Don Giovanni
d'Austria“ 36(o)
 - di ciò ch'è successo in Roma dal tempo
di Bonifacio VIII. fino al Alessandro
VI., v. Infessura Stefano 44(b)
 - di diverse azioni successe nel tempo
del pontificato di papa Paolo IV.“ 34(a)
- Diaz Antonio, nuncius v Neapolsku,
instrukce 37(k)
- „Dimmi, cels'echo“, incipit satirické básně
36(w)

diplomacie — benátská, zprávy (relazioni) vyslanců 36(1), 40(b, c), 51(a, b, c, e, f)

— francouzská, instrukce vyslancům 38(b, c)

— papežská, instrukce nunciům aj. 34(c), 37(b—o), 38(d, e, g, h, i), 51(d)

— papežská, zprávy nunciů 32(aa), 37(a), 47(d)

— španělská, zpráva vyslanec v Benátkách 49

„Discorso-che fece il card. Mazzarini“ etc. 34(g)

— che sia indispensabile... di soccorrere le provincie Belgiche“ 47(b)

— dei trattamenti verso i residenti dei principi“ 34(b)

— et avvertimento al sig. card. Gaetano per la sua legazione in Francia“ 34(c)

— historico sopra il dominio temporale e spirituale della corte di Roma“ 50(a)

— sopra la monarchia di Spagna“, v. Campanella Tommaso 47(a)

„Discrezione di tutto il mondo del 1647“ 46

„Documenti politici e militari di Traiano Boccacini cavati dagli Annali di Corn. Tacito ampliati da altro autore“ 42

Donato Antonio, „La devoluzione alla s. Sede degli stati d'Urbino“ 34(i)

Du Nozet (řkp. Dunozetto) Guillaume, vicelegát v Avignonu, instrukce 37(1)

Du Perron Jacques Davy, kardinál — Lettera scritta dal sig. card. di Perona al ré christianissimo 35(d)

Duncan, Daniel, De la mort de l'animal, výpisky 5(c)

E

„Gli eccessi dell'infedeltà“ v. Lalli Domenico 9

„De elegantia latinae linguae libri sex“, v. Laurentius Valla 60(a)

„Elogia summorum pontificum et s. Rom. ecclesiae cardinalium“ v. Amidenus Theod. 31

„L'emergenze di stato espresse nel memoriale dato al papa Clemente IX. dal duca di Lorena“ etc. 36(i)

„Enchiridion iuris canonici“ v. Fisinger Mich. 16

Engel Ludovicus (Hanns Ludwig), „Commentarius in libros I.—III. Decretalium Gregorii IX.“ 7

„Essortazione fatta al gran duca di Toscana da un suo suddito sopra l'invasione dello stato ecclesiastico“ 34(f)

d'Estampes-Valençay Henri, francouzský vyslanec u papeže 38(b, c), srv. též 50(b)

d'Este Rinaldo, kardinál, „Ragguaglio dei conclavisti alla Maestà christianissima di Francia“ 36(g)

Etter O. S. B., dedikace rukopisu 10

„Exercitationes mathematicae“ 3(b)

exklusiva (ius exclusionis) v. volba papežská

exlibris 6, 10, 14, 15, 16, 17, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 33, 37, 38, 43, 50, 52, 54, 60, 61, 63, 73

F

Ferdinand II., sňatek, instrukce pap. nuncia 38(d)

„Il festino fatto da signori cardinali in conclave“ 36(v)

Filip IV., král španělský, instrukce neapolskému místokráli 38(a)

„Filis, si a mis ansias“, inc. básnického dopisu 11(a)

Fisinger Michael, „Enchiridion iuris canonici“ 16

— „Ilias in putamine seu Explicatio succincta in latiores Digestorum libros“ 17

— „Institutiones Justinianee per erotemata practico-teorice deductae“ 14

— „Speculum iuris publici Romano-Germanici“ 15

Flandersko, zeměpis 57(d)

„Forze dei principi stranieri quando l'uno ed altro si potessero tirare in lega“ 32(ae)

„Forze dell'imperio Ottomano: 32(af)
 Francie — instrukce pro papež. legáty
 a nuncie ve Francii 34(c), 37(o), 38(g),
 51(d)
 — instrukce vyslancům 38(b, c)
 — ohrožení Lotrinska 36(i)
 — prostředkování ve sporu Pavla V. s Be-
 nátkami 35(d)
 — vpád do Belgie 47(b)
 — vpád do svob. hrabství burgundského
 36(f)
 — vztahy k Turecku 43(a)
 — zeměpis 56
 — zpráva kard. Flavio Chigi 47(d)
 — zprávy vyslanců benátských 40(b),
 51(a, b, c)
 — v. též Ludvík XIV.: Mazarin

G

„Gebet des Propheten Jeremias“ 54(b)
 Germania v. říše římská
 Gessi Berlingherio, nuncius v Benátkách,
 instrukce 37(e)
 Gianetti (rpk. Ginetti) Marzio, kardinál-
 legát, mírové jednání 1638 — instruk-
 ce 38(i)
 — zpráva 37(a)
 Giglioli Alfonso, nuncius v Toskánsku,
 instrukce 37(i)
 Glauber Johann Rudolf, „De lapide ani-
 mali“ 1
 Gradenigo Pietro, dože benátský, spiknutí
 1310 43(b)
 „El Gran Duque de Gandia“ v. Calderón
 13(b)
 Grimaldi Girolamo, kardinál 29
 Grotius Hugo, „Le droit de la guerre et de
 la paix“ 18(d)
 — „De iure belli ac pacis“, anonymní ko-
 mentář 59
 Guerardo, Padre v. Neithardt Eberhard

H

de Harrach, Condesa Maria José, majitelka
 rukopisů 11, 12, 13, 19
 — Francesco Antonio, arcibiskup v Salc-
 burku 9

Heidelberg, knihovna palatinská 37(f)
 Heineccius Johann Gottlieb, Elementa
 iuris civilis — výklad, v. v. Schallham-
 mer Ant. 4
 Holtzhauser Bartholomaeus, „Interpretatio
 Apocalypsis b. Ioannis apostoli“ 26
 hry divadelní — italské 8, 9
 — španělské 11(b), 12, 13(a, b, c, d) 19

J

jezuité — dramata výpisky 10(b)
 — předpisy řádové 18(b)
 „Ilias in putamine seu Explicatio succincta
 in Digestorum libros“ 17
 Infessura Stefano, „Diario della città di
 Roma“ 44(b)
 „Informazione particolare dell'accomoda-
 mento“ v. Sarpi Paolo 35(b)
 Innocenc XI., papež, konkláve po jeho
 smrti 27(a)
 „Institutiones Justinianeae per erotemata
 practico-teorice deductae“ v. Fisinger
 Mich. 14
 „Istruzione per il nuovo pontefice Romano
 per riformare la corte di molti abusi“
 etc. 36(b)
 — Politica istruzione a principi per saper
 ben governare i loro stati“ 48(a)
 „Investiture di diversi sommi pontefici“ 28
 Itálie — literatura politická 34(k), 39(d),
 48(a); v. též Boccalini; Brusoni; Cam-
 panella; Sarpi
 — zeměpis a politické uspořádání 57(a),
 v. též 36(a), 39(a, c)
 — v. též hry divadelní
 „El juicio de los poetas“ v. Calderón 13(d)

K

kanceláře panovníků a diplom. zástupců,
 řád 34(h)
 katalog kuenburské knihovny v Tovačově
 62
 Khlesl Melchior, kardinál 37(d)
 Klement IX., papež, sedisvakance a kon-
 kláve po jeho smrti — 36(d, e, g)
 — satiry 36(h, p, r, s, t, u, v, w, x, y),
 47(c)

Klement X., papež, volba 36(d, e, g)
 Kolín nad Rýnem (Colonia), mírové jednání 1637—9 37(a), 38(h)
 koncil Tridentský 44(a)
 konkláve 27(a), 36(e, g)
 konkordát s národem německým v. Branden Georgius
 korespondence politická — smíšená sbírka 50(b)
 — neznámého vyslance ve Španělsku 30
 — v. též Mazarin
 „Kriegsordnung — geistliche“ 54(a)
 — weltliche“ 54(c)
 Kuenburg (rkp. Khuenburg, Khüenburg, Kiemburg) — František Ferdinand, arcibiskup pražský 53, 63
 — František Josef 14, 15, 16, 17, 62, 73; v. též exlibris
 — František Josef mladší 4
 — Jan Josef 53
 — v. též Předmluva

L

Labacum, diocesis Labacensis, v. Lublaň
 La Forge Loius, 'De mente humana, výpisky 20(f)
 Lalli Domenico, „Gli eccessi dell'infedeltà“ 9
 „Lamentatio catholicorum ecclesiae“ 36(p)
 „De lapide animali“ v. Glauber Joh. Rud. 1
 Laurentius Vallensis, „De elegantia latinae linguae“ 60(a)
 — „De reciprocatione sui et suus“ 60(b)
 La Vega I. V. G. Enr., vlastník kodexu (?) 11
 „La lega che voleva far il Volestain“ v. Loredano Giov. Franc. 32 (ab)
 lékařství 1, 5(a—d)
 Leopold I., císař římský, — výměna dopisů se sultánem Mohamedem IV. 43(a)
 — výdaje na dvůr a obranu říše 55
 „Lettere del cardinale Mazzarini“ 29, 33
 „Loa para la comedia de San Francisco de Borja“ v. Calderón 13(a)
 „Logique ou l'art de penser“, výpisky 20(a)
 Loredano Giovanni Francesco, „Morte del Volestain“ 32(ab)

Lotrinsko (Lorena, Lorraine) — ohrožení Francií 36(i)
 — zeměpis 57(e)
 Lublaň (Labacum), diecese lublaňská, zprávy o stavu farností 63
 Ludvík XIV., král francouzský, spojení s Tureckem 43(a)
 Lullus Raymundus — „Excerpta ex Codicillo Raym. Lulli“ 2(b)

M

Maccarani Paolo, adresát dopisu Mazarinova 33
 „Manifesto di PP. fra Bernardino... ed altri frati capuccini nel dominio Veneto“ 35(f)
 Mantova — vévodkyně z Mantovy, adresátka dopisu Mazarinova 33
 — „Relazione della corte di Mantova“ 48(c)
 Marie Anna Rakouská, královna španělská v. Španělsko
 Marie Františka Isabela, královna portugalská v. Portugalsko
 v. Martens Georg Friedrich, „De jure publico universali“ 74
 a Martinicz Ferdinand Leopold Benno, vlastník kodexu, supralibros 3; v. též Předmluva
 matematika — „Exercitationes mathematicae“ 3(b); v. též 68 1
 Mazarin Jules (rkp. Mazzarini Giulio), kardinál — „Discorso sopra li correnti moti di guerra che passano fra la Santità Sua ed i principi della lega 1643“ 34(g)
 — korespondence italská 29, 33
 — instrukce vyslanci u papežského dvora 1649 38(c)
 de Medici Cosmo II. — „Parere del gran duca di Toscana sopra la corte di Roma 34(e)
 Metastasio Pietro, „Il rè pastore“ 8
 Micheli Giovanni, benátský vyslanec, „Relazione della corte d'Inghilterra“ 40(c)
 mír pyrenejský, zpráva benátského vyslance G. B. Nani 51(c)

Mohamed IV. (rkp. Meemet), sultán turecký, výměna dopisů s Leopoldem I. 43(a)
„El monstruo de los jardines“ v. Calderón, La Dama y Galán Aquiles 12
Morosini (rkp. Moresini) Francesco, obhajoba vydání Kréty Turkům 43(b)
Morosini Giovanni, benátský vyslanec, „Relazione della corte di Francia“ 51(b)

N

Nani Giovanni Batista, benátský vyslanec — „Relazione di Francia“ 51(c)
— „Relazione di Germania“ 36(1)
narratio — „Vera narratio Jeroclaui Scinnae Raschin“ 32(ac)
nauky — hermetické 1, 68 II, 69(b)
— státní a politické 3(a), 6(a), 20(m); v. též Itálie, literatura politická
Neapolsko — instrukce nunciům 37(g, k)
— instrukce pro španělského místokrále 38(a)
Neihardt Eberhard (rkp. Nitard Guerardo) zповědník španělské královny Marie Rakouské 36(m, o)
Německo, v. Branden Georg; říše římská
„No hai creer ni en la verdad“, anonymní španělská komedie 11(b); v. též Předmluva
„Notizia data da signori Veneti a suoi sudditi dell'aggiustamento tra essi e Paolo Quinto“ 35(c)
„Notizia delle contese tra il Paolo V. e i signori Veneziani“ v. Sarpi Paolo, Storia particolare etc. 35(a)
„La notte della santa Epiphania“, inc. satirické básně 36(u)
nunciové papežští v. diplomacie papežská

O

Oberhauser Bernardus, teolog 10(d)
„Observationes ad medicinam pertinentes et morborum curationes“ 5
d'Oñate (rkp. d'Ognate), španělský vicekrál v Neapolsku 38(a)

„Opus vegetabile et minerale“ v. Cristoforo Parisiense 64
„Osservazioni politiche sopra il secondo lib. degli Annali di Cornelio Tacito“ v. Boccacini Tr., 41

P

Pagano Ascanio, kanovník 29
Pallavicino Ferrante, „La rettorica delle puttane“ 47(f)
Palotto (rkp. Pallotta) Giovanni Battista, papežský kolektor v Portugalsku, instrukce 37(m)
Pamfili (rkp. Panfilio) Giambattista, nuncius v Neapoli, instrukce 37(g)
papež, papežství v. hesla: Amidenus, Theod.; diplomacie papežská; koncil Tridentický; konkláve; Řím; stát papežský; volba papežská, a pod jmény papežů
„Parere del Gran Duca di Toscana, Cosimo de Medici, sopra la corte di Roma“ 34(e)
„La parlata delle bestie, fatta in conclave la notte della vigilia dell'Epiphania“ 36(u)
pasquinate 36 (h, p—y)
„Il Pasquino di Madrid ed altre osservazioni di costumi di quegli abitanti“ 36(n)
Pavel IV., papež — „Diario“ 34(a)
— V., papež, konflikt s Benátkami 35(a—f), 52(a, b)
di Perona v. Du Perron
philosophia moralis politica, tractatus 3(a); srv. 20(m)
Pini Matteo, papežský kolektor v Německu, instrukce 38(e)
Pisani Benedetto, „Relazione della corte di Francia“ 51(b); v. Morosini Giovanni
poezie náboženská, výpisky lat. a něm. 10(a, b, d)
„El poeta burlado“ v. Calderón 13(c)
politika v. nauky státní a politické
Polsko, instrukce pro papežského nuncia v Polsku 37(n)

Portugalsko — druhý, sňatek královny Marie Františky 36(k)
— instrukce pro papežského kolektora 37(m)
— zeměpis a politické zřízení 57(b, c)
„El postrer duelo de España“ v. Calderón 19

„Praejudicata ab anno 1710 usque ad annum 1732“ v. Čechy 61

právo — kanonické 7, 16, 67 I
— mezinárodní 18(d), 34(b), 48(b), 59
— římské 4, 14, 17, 18(b)
— veřejné říše římské 6(b), 15, 24, 74, 75(a, b)
— v. též Čechy

Pütter Johann Stephan, „Jus privatum principum“ 75(a)
— „Staatsrecht“ 75(b)

Q

Querini (rpk. Guerini) Marco, benátské spiknutí 1310 43(b)
„Cuis ascendet in montem Domini“, inc. satirické invektivy 36(s)

R

„Raccolta di lettere politiche dei ministri, dei principi, dei cardinali ed altri“ 50(b)

„Ragguaglio dei conclavisti alla Maestà christianissima di Francia l'anno 1670 fatto dal card. Rinaldo d'Este“ 36(g)

Rašín Jaroslav Sezima z Riesenburku v. narratio 32(ac)

Raymundus Lullus v. Lullus

„Il rè pastore“ v. Metastasio Pietro 8
recepty lékařské a apatykářské 5(d)

„De reciprocatione sui et suus“ v. Laurentius Vallensis 60(b)

„Regna al fine Alessandro“, inc. sonetu 27(b)

„Relazione-della corte di Mantova“ 48(c)
— della Germania“ souhrnný titul 32(a)
— v. též diplomacie benátská, papežská

„La rettorica delle puttane“ v. Pallavicino Ferrante 47(f)

„Risposta dell'eco di Belvedere ad un conclave“ 36(w)

Rosner Joseph, epistolář 10(d)

R

Řím — dvůr papežský, instrukce cizích vyslanců 38(b, c)

— „Parere del Gran Duca di Toscana Cosmo de Medici sopra la corte di Roma“ 34(e)

— kroniky („Diaria“) 34(a), 44(b)

— moc světská a duchovní 50(a)

říše římská — instrukce nunciů u císař. dvora 37(c, d), 38(d, e)

— instrukce velitelů papežských vojsk 38(f)

— „Relazione della Germania“ 32(a)

— rozdělení politické 32(b)

— uspořádání státoprávní 3(b)

— zprávy nunciů 32(aa), 36(l)

— v. též Ferdinand II.; Leopold I.; války turecké

S

Sagredo Giovanni, benátský vyslanec, „Relazione della corte d'Inghilterra“ 51(e)

Salveti Domenico 37(a)

di Sangro Alessandro, nuncius ve Španělsku, instrukce 37(b)

Sarpi Paolo, „Consolazione della mente nella tranquillità di coscienza causata dal buon modo di vivere nella città di Venezia nel preteso interdeto di Paolo V.“ 52(b)

— „Informazione particolare dell'accomodamento“ 36(b)

— „Historia del concilio Tridentino“ výtah 44(a)

— „Storia particolare delle cose passate tra Paolo V. e la republica di Venezia“ 35(a)

— (?) Collazione delle massime universali ai punti contenziosi tra la corte di Roma e la republica di Venezia“ 52(a)

Savojsko — instrukce nunciiovi 38(g)
 — zpráva benátského vyslance 51(f)

Scappi Alessandro, nuncius ve Švýcarsku, instrukce 38(h)

v. Schallhammer Johann Anton, „Collegium in Institutis preside Ant. de Sch.“ 4

scorsa — „Nuova scorsa sopra lo stato dei principi d'Italia“ v. Brusoni Gir. 39(c)

„Scrutinio dei cardinali concorrenti al papato nel presente conclave dell'a. 1670“ 36(e)

Solnohradsko [Salzburg] státoprávní poměry 6(b)

Spada Bernardino, nuncius ve Francii, instrukce 51(d)

„Speculum juris publici Romano-Germanici“ v. Fisinger Mich. 15

Spittler Ludwig Timotheus, „Historia universalis Europae“ 76
 — „Deutsche Geschichte“ 77

splavnění řek 23

„Staats-erinnerungen, politisch sittliche, an einen christlichen Prinzen“ 6a

stát papežský — léna 28
 — přivtělení Urbina 34(i)
 — válka o Castro 34(f, g)

„Statera ovvero stato del sacro collegio dei ss. cardinali dopo la morte di Clemente IX.“ 36(d)

„Lo stato della monarchia di Spagna sotto il governo del confesore della regina regnante“ 36(n)

„Stati d'Italia e dei suoi principi e arcani di stato con quali si governano“ v. Brusoni Gr. 36(c), 39(a)

„Successi memorabili ed molte altre cose notabili di Venezia“ 43(b)

„Suona Musa il chittarone“ satirická báseň 36(x)

supralibros — kuenburské menší 29, 32, 34, 36, 46, 47, 53, 70
 — kuenburské větší 35, 39, 40, 41, 44, 45, 48, 49, 51, 56, 57, 58
 — „Martinicz 1621“ 3
 — „Maxmilian Gandolph de Kuenburg, archiepiscopus Salzburgensis“ 42

Š

Španělsko — instrukce Filipa IV. místo-králi v Neapolsku 38(a)
 — instrukce pro nuncia 37(b)
 — Juan d'Austria 36(o)
 — korespondence neznámého vyslance v Madridu 30
 — „Il Pasquino di Madrid“ 36(n)
 — vláda zpovědníka královny regentky Marie Rakouské 36(m)
 — v. též hesla: básně; Calderón; Della Rocca; mír pyrenejský; Neihardt Eberhard

Švýcarsko, instrukce pro nuncia 38(h)

T

Tacitus, „tacitismo“ 34(k), 41, 42, 45
 „Teutschlands vermehrter Wohlstand“, v. Vogemont 23

teologie — výpisky z literatury 18(a), 20(i, k), 65(a), 66(a), 69(a)
 — v. též Holtzhauser Bartholomaeus „Thesaurus juridico-politicus“ 53

Tiepolo Baiamante (rkp. Boemonte), benátské spiknutí 1310 43(b)

de Torres Cosimo, nuncius v Polsku, instrukce 37(n)

Toskánsko — instrukce pro nuncia 37(i)
 — vpád do papežského státu 34(f), v. též 34(e)

Tovačov, katalog kuenburské knihovny 62

„Trattato delle precedenze dei principi“ 48(b)

„Tratti politici“ v. Bocalini Traiano, Pietra del paragone politico 40(a)

„Il Turco novello della Christianità“ 43(a)

Turecko — „Forze dell'imperio Ottomano“ 32(af)
 — politika evropská 43(a)
 — v. též Mohamed IV.; války turecké

U

„Un'Alessandro, successor di Pietro“, inc. sonetu 27(b)

Urban VIII., papež, pokus o mírové jednání 1637—9 37(a), 38(i)

Urbino, přivtělení k papežskému státu
34(i)

V

z Valdštejna Albrecht, spiknutí 32(ab, ac)
Valier Silvestro, dóže **benátský** 43(b)
války turecké 32(ad, ae, af) 54(e); viz též
43(a)
Valla (della Valle) Lorenzo v. Laurentius
Vallensis
Venezie v. Benátky
„La verità smascherata nel bilancio del
conclave“ 36(h)
Verospi Fabrizio, nuncius u Ferdinanda II.,
instrukce 37(d), 38(d)
„Vita di Francesco Maria 2° della Rovere,
sesto ed ultimo duca d'Urbino“ 34(i)
Vitriarius Philippus Reinhardus, Institutio-
nes juris publici Romano-Germanici —
explicatio anonyma 24
Vogemont Lotharius, „Teuschlands ver-
mehrter Wohlstand“ 23
vojenství 54(c, d); v. též Kriegsordnung
volba papežská, svoboda a ius exclusionis
36(a, g)
volby papežů — Alexandr VIII. 27(a, b)
— Klement X., volební frakce a kandidáti
36(d, e)

— letáky, pamflety a satiry 36(b, h, p-y),
47(c)

„Il volpone autore del colloquio delle vol-
pi“ 36(t)

„Il vomito delli Dei“ 36(h)

Vota Carlo Maurizio S. J., „Ducato di Lo-
rena“ 57(e)

— „Fiandra e suoi stati“ 57(d)

— „Geografia del regno di Francia“ 56

— „L'Italia, trattenimenti geografici ed
istorici“ 57(a)

— „Regno di Portogallo, trattenimenti
geogr. ed istorici“ 57(b)

— „Stato in cui presentemente si trova il
regno di Portogallo“ 57(c)

výpisky z četby — 65, 66

— autorů antických 10(c), 58(a, b),
70(a, b, c) 71 I—III

vyslanci v. diplomacie; korespondence
politická

— výsady 34(b)

Z

záznamy účetní 2(d)

zeměpis 21, 22, 25, 46, 56, 57, 73(a)

Zeno Antonio, akta benátského procesu
(43b)